

Näringsliv

24

Förslag till statsbudget för 2005

Näringsliv

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag.....	13
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöks- verksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister	13
3	Näringsliv.....	15
3.1	Omfattning.....	15
3.2	Utgiftsutveckling	15
3.3	Skatteavvikelser	16
4	Näringspolitik.....	17
4.1	Omfattning.....	17
4.2	Utgiftsutveckling	18
4.3	Skatteavvikelser	19
4.4	Mål	21
4.5	Politikens inriktning	22
4.5.1	Innovativa Sverige – En strategi för tillväxt genom förnyelse	23
4.5.1.1	Ökade möjligheter för nya produkter att kommersialiseras	24
4.5.1.2	Finansiering av ALMI:s innovationslån	26
4.5.1.3	Ökat entreprenörskap.....	27
4.5.1.4	Patent för tillväxt	27
4.5.1.5	Miljöteknikcentrum	28
4.5.1.6	Underlätta generationsskifte.....	28
4.5.1.7	Design som utvecklingskraft.....	28
4.5.1.8	Effektivare konkurrens	29
4.5.1.9	Enklare att starta och driva företag.....	29
4.5.1.10	Forskning och utveckling.....	30
4.5.1.11	Ökad konkurrenskraft i svensk flyg- och rymdindustri	30
4.6	Kapitalförsörjning.....	30
4.6.1	Insatser	30
4.6.2	Resultatbedömning	31
4.6.3	Analys och slutsats.....	32
4.7	Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetens- utveckling	33

4.7.1	Insatser	33
4.7.2	Resultatbedömning.....	35
4.7.3	Analys och slutsats	37
4.8	Regler, tillstånd och tillsyn	38
4.8.1	Insatser	38
4.8.2	Resultatbedömning.....	40
4.8.3	Analys och slutsats	42
4.9	Konkurrens	43
4.9.1	Insatser	43
4.9.2	Resultatbedömning.....	44
4.9.3	Analys och slutsats	45
4.10	Forskning och utveckling	45
4.10.1	Insatser	45
4.10.2	Resultatbedömning.....	47
4.10.3	Analys och slutsats	49
4.11	Omvärldsanalys, utvärdering och statistik.....	51
4.11.1	Insatser	51
4.11.2	Resultatbedömning.....	52
4.12	Konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri	52
4.13	Statliga insatser utanför politikområdet.....	52
4.14	Vissa frågor angående förvaltningen av statligt ägda bolag.....	54
4.15	Revisionens iakttagelser	56
4.16	Budgetförslag	56
4.16.1	38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader.....	56
4.16.2	38:2 Näringslivsutveckling m.m.	57
4.16.3	38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader...57	
4.16.4	38:4 Turistfrämjande	58
4.16.5	38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.....	59
4.16.6	38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	60
4.16.7	38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	60
4.16.8	38:8 Patentbesvärslagen	61
4.16.9	38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	61
4.16.10	38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.....	61
4.16.11	38:11 Elsäkerhetsverket.....	62
4.16.12	38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	63
4.16.13	38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	63
4.16.14	38:14 Rymdverksamhet.....	64
4.16.15	38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien.....	65
4.16.16	38:16 Konkurrensverket.....	65
4.16.17	38:17 Konkurrensforskning.....	66
4.16.18	38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen.....	66
4.16.19	38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.....	67
4.16.20	38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag.....	67
4.16.21	38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer.....	68
4.17	Övrig statlig verksamhet	69

4.17.1	Bolagsverket	69
4.17.2	Patent- och registreringsverket	69
4.17.3	Revisorsnämnden	69
5	Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	71
5.1	Omfattning	71
5.2	Utgiftsutveckling	72
5.3	Mål	72
5.4	Politikens inriktning	72
5.5	Inre marknaden	73
5.5.1	Mål för delområdet	73
5.5.2	Politikens inriktning	73
5.5.3	Insatser	73
5.5.4	Resultatbedömning	74
5.6	Handelspolitiken	75
5.6.1	Mål för delområdet	75
5.6.2	Politikens inriktning	75
5.6.3	Insatser	76
5.6.4	Resultatbedömning	78
5.7	Handels- och investeringsfrämjande	80
5.7.1	Mål för delområdet	80
5.7.2	Politikens inriktning	80
5.7.3	Insatser	81
5.7.4	Resultatbedömning	83
5.8	Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	88
5.8.1	Mål för delområdet	88
5.8.2	Politikens inriktning	88
5.8.3	Insatser	88
5.8.4	Resultatbedömning	88
5.9	Revisionens iakttagelser	89
5.10	Budgetförslag	90
5.10.1	39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	90
5.10.2	39:2 Kommerskollegium	91
5.10.3	39:3 Exportfrämjande verksamhet	91
5.10.4	39:4 Investeringsfrämjande	92
5.10.5	39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	93
5.10.6	Exportkreditnämnden	93
6	Konsumentpolitik	95
6.1	Omfattning	95
6.2	Utgiftsutveckling	95
6.3	Mål	96
6.3.1	Mål, villkor och resultatindikatorer	96
6.4	Politikens inriktning	96
6.5	Insatser	98
6.5.1	Insatser inom politikområdet	98
6.5.2	Insatser utanför politikområdet	100
6.6	Resultatbedömning	100
6.6.1	Resultat	100
6.6.2	Analys och slutsatser	103

6.7	Revisionens iakttagelser	104
6.8	Budgetförslag	104
6.8.1	40:1 Marknadsdomstolen	104
6.8.2	40:2 Konsumentverket	105
6.8.3	40:3 Allmänna reklamationsnämnden	106
6.8.4	40:4 Fastighetsmäklarnämnden	106
6.8.5	40:5 Åtgärder på konsumentområdet.....	107
6.8.6	40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter.....	107
7	Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning	109
7.1	Budgetförslag	109
7.1.1	26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader.....	109
7.1.2	26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling.....	110

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	12
3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet	15
3.2 Härledning av ramnivån 2005–2007. Utgiftsområde 24 Näringsliv	16
3.3 Ramnivå 2005 Realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 24 Näringsliv.....	16
3.4 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 24, netto.....	16
4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet	18
4.2 Skatteavvikelser netto.....	19
4.3 ALMI:s utlåning	31
4.4 ALMI:s nyutlåning 2003 (2002 års utlåning inom parentes).....	31
4.5 Innovationslån	32
4.6 Såddefinansiering.....	32
4.7 Anslagsutveckling.....	56
4.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:1 Verket för näringslivs- utveckling: Förvaltningskostnader.....	57
4.9 Anslagsutveckling.....	57
4.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:2 Näringslivsutveckling m.m....	57
4.11 Anslagsutveckling.....	57
4.12 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:3 Institutet för tillväxt- politiska studier: Förvaltningskostnader	58
4.13 Anslagsutveckling.....	58
4.14 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:4 Turistfrämjande	58
4.15 Anslagsutveckling.....	59
4.16 Offentligrättslig verksamhet.....	59
4.17 Uppdragsverksamhet.....	59
4.18 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	59
4.19 Anslagsutveckling.....	60
4.20 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning.....	60
4.21 Anslagsutveckling.....	60
4.22 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.	60
4.23 Anslagsutveckling.....	61
4.24 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:8 Patentbesvärsträtten	61
4.25 Anslagsutveckling.....	61
4.26 Anslagsutveckling.....	61
4.27 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.....	62
4.28 Anslagsutveckling.....	62
4.29 Offentligrättslig verksamhet.....	62
4.30 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:11 Elsäkerhetsverket	62
4.31 Anslagsutveckling.....	63

4.32 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	63
4.33 Anslagsutveckling.....	63
4.34 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	64
4.35 Anslagsutveckling.....	64
4.36 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden.....	64
4.37 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:14 Rymdverksamhet	65
4.38 Anslagsutveckling.....	65
4.39 Anslagsutveckling.....	65
4.40 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:16 Konkurrensverket	66
4.41 Anslagsutveckling.....	66
4.42 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:17 Konkurrensforskning	66
4.43 Anslagsutveckling.....	66
4.44 Anslagsutveckling.....	67
4.45 Anslagsutveckling.....	67
4.46 Finansieringsåtgärder 2004	67
4.47 Anslagsutveckling.....	68
4.48 Offentligrättslig verksamhet	69
4.49 Offentligrättslig verksamhet	69
4.50 Uppdragsverksamhet	69
5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	72
5.2 Anslagsutveckling.....	90
5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering	90
5.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	90
5.5 Anslagsutveckling.....	91
5.6 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:2 Kommerskollegium	91
5.7 Anslagsutveckling.....	91
5.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:3 Exportfrämjande	92
5.9 Anslagsutveckling.....	92
5.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, 39:4 Investeringsfrämjande	93
5.11 Anslagsutveckling.....	93
5.12 Uppdragsverksamhet	94
6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet.....	95
6.2 Anslagsutveckling.....	104
6.3 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 40:1 Marknadsdomstolen.....	105
6.4 Anslagsutveckling.....	105
6.5 Råd & Röns utveckling.....	105
6.6 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 40:2 Konsumentverket	105
6.7 Anslagsutveckling.....	106
6.8 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden	106
6.9 Anslagsutveckling.....	106
6.10 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter.....	106
6.11 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden....	107
6.12 Anslagsutveckling.....	107
6.13 Anslagsutveckling.....	107
7.1 Anslagsutveckling.....	109

7.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 26:1 Verket för innovations- system: Förvaltningskostnader.....	109
7.3 Anslagsutveckling.....	110
7.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden	110
7.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 26:2 Verket för innovations- system: Forskning och utveckling.....	110

Diagramförteckning

4.1 Antal företag 1997-2002	21
4.2 Antal nystartade företag 1990-2002	21
4.3 Antal företagare 1990-2003	22
5.1 Utvecklingen av export och import i fasta priser samt andel av BNP (1994-2003)	84
5.2 Det svenska handelsnettot i löpande priser (1990-2003)	84
5.3 Av EKN utställda garantier (1993-2003)	86
5.4 Av SEK lämnade exportkrediter (1998-2003)	86
5.5 Antal investeringar ISA har medverkat i (1996-2004)	87
5.6 Exportutvecklingen till ett antal länder i Östersjöområdet (2000-2003).....	89

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (avsnitt 2.1 och 6.5.1),
2. bemyndigar regeringen att vidta de åtgärder som behövs för bildandet av och verksamheten i holdingbolag för innovationsfrämjande åtgärder (avsnitt 4.5.1.1),
3. bemyndigar regeringen att disponera in-
flutna amorteringar m.m. till följd av sådd-
finansiering för innovationsfrämjande åtgärder i enlighet med vad regeringen förordar (avsnitt 4.5.1.2),
4. bemyndigar regeringen att för 2005 besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för SJ AB, Euromaint AB, Swemaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier på sammanlagt 5 100 000 000 kronor (avsnitt 4.14),
5. bemyndigar regeringen att vidta någon av följande åtgärder:
 1. att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet i OMHEX Aktiebolag eller
 2. att förvärva ytterligare aktier i bolaget, och
 3. vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra transaktioner enligt punkterna 1 och 2 (avsnitt 4.14),
6. godkänner att regeringen vid förvaltningen av Sveaskog AB, utöver vad som tidigare beslutats, följer de riktlinjer som regeringen förordar (avsnitt 4.14),
7. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 38:14 *Rymdverksamhet* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 607 000 000 kronor under 2006 och 993 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 4.16.14),
8. godkänner att regeringen under 2005 vidtar åtgärder för en förbättrad kapitalstruktur i statligt ägda bolag enligt de villkor som regeringen förordar (avsnitt 4.16.20),
9. godkänner vad regeringen föreslår om bildande av en ideell förening för att utveckla metoder för enklare handel (avsnitt 5.6.2),
10. bemyndigar regeringen att under 2005 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 200 000 000 000 kronor för exportkreditgarantier (avsnitt 5.10.6),
11. bemyndigar regeringen att under 2005 ikläda staten betalningsansvar intill ett belopp av högst 10 000 000 000 kronor för investeringsgarantier (avsnitt 5.10.6),
12. bemyndigar regeringen att under 2005 besluta att Exportkreditnämnden får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar (avsnitt 5.10.6),
13. bemyndigar regeringen att under 2005 för ramanslaget 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 800 000 000 kronor under 2006 och

1 100 000 000 kronor efter 2006 (avsnitt 7.1.2), 14. för budgetåret 2005 anvisar anslagen under utgiftsområde 24 *Näringsliv* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp			
<i>Tusental kronor</i>			
Anslag		Anslagstyp	
26:1	Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader	ramanslag	115 909
26:2	Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	ramanslag	1 122 066
38:1	Verket för näringslivsutveckling Förvaltningskostnader	ramanslag	218 811
38:2	Näringslivsutveckling m.m.	ramanslag	275 562
38:3	Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	ramanslag	72 233
38:4	Turistfrämjande	ramanslag	101 403
38:5	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersöknings- verksamhet m.m.	ramanslag	174 313
38:6	Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	ramanslag	5 263
38:7	Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelag- ringsanläggningar m.m.	ramanslag	22 000
38:8	Patentbesvärslagen	ramanslag	16 467
38:9	Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	ramanslag	8 000
38:10	Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	ramanslag	27 586
38:11	Elsäkerhetsverket	ramanslag	41 423
38:12	Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	ramanslag	71 383
38:13	Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	ramanslag	22 610
38:14	Rymdverksamhet	ramanslag	791 871
38:15	Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	obetecknat anslag	5 359
38:16	Konkurrensverket	ramanslag	83 650
38:17	Konkurrensforskning	ramanslag	6 646
38:18	Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av ka- nalen	obetecknat anslag	15 000
38:19	Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	ramanslag	25 000
38:20	Kapitalinsatser i statliga bolag	ramanslag	1 000
38:21	Avgifter till vissa internationella organisationer	ramanslag	6 519
39:1	Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighets- verksamhet	ramanslag	20 070
39:2	Kommerskollegium	ramanslag	66 305
39:3	Exportfrämjande verksamhet	ramanslag	319 956
39:4	Investeringsfrämjande	ramanslag	68 247
39:5	Avgifter till internationella handelsorganisationer	ramanslag	15 510
40:1	Marknadsdomstolen	ramanslag	9 065
40:2	Konsumentverket	ramanslag	106 818
40:3	Allmänna reklamationsnämnden	ramanslag	23 825
40:4	Fastighetsmäklarnämnden	ramanslag	9 482
40:5	Åtgärder på konsumentområdet	ramanslag	17 625
40:6	Bidrag till miljömärkning av produkter	obetecknat anslag	4 400
Summa			3 891 377

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Härigenom föreskrivs att ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 december 1997 och gäller till utgången av december månad 2004.

Lagen tillämpas även på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen beslutat om sitt biträde före utgången av december månad 2004.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 december 1997 och gäller till utgången av december månad 2006.

Lagen tillämpas även på ärenden i vilka Konsumentombudsmannen beslutat om sitt biträde före utgången av december månad 2006.

3 Näringsliv

3.1 Omfattning

I utgiftsområde 24 Näringsliv ingår politikområdena Näringspolitik (N), Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande (UD) och Konsumentpolitik (Jo). Inom utgiftsområdet ingår även delar av politikområdet Forskningspolitik. För budgetåret 2005 föreslås att 3 891 miljoner kronor anslås för utgiftsområdet.

3.2 Utgiftsutveckling

I jämförelse med anvisade medel 2004 ökar ramen för utgiftsområdet med drygt 410 miljoner kronor 2005. Förändringen förklaras huvudsakligen av de 235 miljoner kronor som ett fortsatt

svenskt deltagande i det europeiska bärraketprogrammet Ariane medför. Vidare beräknas utgiftsområdet öka med knappt 100 miljoner kronor till följd av satsningar inom exportfrämjande verksamhet och 30 miljoner kronor för att finansiera bl.a. innovationslån. Slutligen beräknas utgiftsområdet öka med knappt 60 miljoner kronor till följd av pris- och löneomräkning. Designsatsningen, som upphör 2006, förklarar tillsammans med minskade utgifter inom Arianeprogrammet minskningen mellan 2005 och 2006. För 2007 har det inte beräknats några utgifter inom ramen för bärraketprogrammet. Vidare upphör den tillfälliga exportfrämjande satsningen 2007.

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Politikområde Forskningspolitik ²	1 078	1 225	1 192	1 238	1 256	1 280
Politikområde Konsumentpolitik	164	170	167	171	173	175
Politikområde Näringspolitik	1 586	1 690	1 590	1 992	1 852	1 775
Politikområde Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	502	392	599	490	493	327
Totalt för utgiftsområde 24³	3 330	3 478	3 547	3 891	3 774	3 557

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Politikområdet hör till utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

³ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

**Tabell 3.2 Härledning av ramnivån 2005–2007.
Utgiftsområde 24 Näringsliv**

Miljoner kronor	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	3 491	3 491	3 491
Förändring till följd av:			
Pris & löneomräkning ²	39	81	138
Beslut	355	200	-69
Överföring till/från andra utgiftsområden	12	12	12
Övrigt	-5	-10	-15
Ny Ramnivå³	3 891	3 774	3 557

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget.

Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed pris- och löneomräkning.

³ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

Den realekonomiska fördelningen av utgiftsområdesramen visar hur anvisade medel beräknas användas. Lite drygt hälften av anvisade medel beräknas betalas ut som transfereringar. De största transfereringarna sker från anslag 26:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling* (transfereringar främst till företagssektorn), anslag 38:14 *Rymdverksamhet* (transfereringar till utlandet), anslag 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* (transfereringar till företag) och anslag 39:3 *Exportfrämjande verksamhet* där den största delen utgörs av bidrag till exportrådet.

**Tabell 3.3 Ramnivå 2005 Realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 24 Näringsliv**

Miljoner kronor	2005
Transfereringar ¹	2 146
Verksamhetsutgifter ²	1 745
Investeringar ³	0
Summa ramnivå⁴	3 891

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfallet 2003 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som de statliga myndigheterna använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

⁴ Beloppen är avrundade och summerar därför inte alltid till totalen.

3.3 Skatteavvikelser

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 24 Näringsliv redovisas i huvudsak på statsbudgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomst-sida i form av avvikelser från en likformig beskattning (s.k. skatteavvikelser). Avvikelser från en likformig beskattning utgör en skatteförmån om t.ex. en viss grupp av skattskyldiga omfattas av en skattelättnad i förhållande till en likformig beskattning och som en skattesanktion om det rör sig om ett "överuttag" av skatt. Många av skatteavvikelserna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika politikområden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa avvikelser påverkar statsbudgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteavvikelser finns i bilaga 2 till 2004 års ekonomiska vårproposition. I det följande redovisas de nettoberäknade skatteavvikelserna med politikområdes-användning som är att hänföra till utgiftsområde 24 Näringsliv.

Tabell 3.4 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 24, netto

Miljoner kronor	Prognos 2004	Prognos 2005
Politikområde Näringspolitik	23 862	24 371
Utgiftsområde 24	23 862	24 371

4 Näringspolitik

4.1 Omfattning

Politikområdet Näringspolitik omfattar verksamhetsområdena:

- Kapitalförsörjning,
- Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetensutveckling,
- Regler, tillstånd och tillsyn,
- Konkurrens,
- Forskning och utveckling,
- Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

Inom politikområdet ryms företagsutveckling, främjande av entreprenörskap, innovationsutveckling, regelförenkling, konkurrensfrämjande arbete, turistfrämjande samt immaterial- och associationsrättsliga frågor. Vidare ingår undersökning av och information om landets geologi och mineralhantering, tillstånd och tillsyn enligt minerallagen samt miljösäkring. Därutöver ingår bidrag till forskning och utveckling inom bl.a.

metrologi samt bidrag till rymdverksamhet. Ytterligare områden är ansvar för teknisk provning och kontroll, legal mätteknik och ädelmetallkontroll, bidrag till riksmätplatserna, ansvar för säkerhetsfrågor inom elområdet samt bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen.

Inom politikområdet verkar myndigheterna Verket för näringslivsutveckling (NUTEK), Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS), Turistdelegationen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Bergsstaten, Patentbesvärshöjningen (PBR), Patent- och registreringsverket (PRV), Bolagsverket, Konkurrensverket, Elsäkerhetsverket, Rymdstyrelsen och Revisorsnämnden.

Andra statliga aktörer inom politikområdet är ALMI Företagspartner AB (ALMI), Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), Sveriges Rese- och Turistråd AB, AB Göta kanalbolag, Sveriges provnings- och forskningsinstitut AB (SP), Sveriges Standardiseringsråd (SSR), Stiftelsen Industrifonden, Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) samt teknikbrostiftelserna.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
<i>Anslag inom utgiftsområde 24</i>						
38:1 Verket för Näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader	209,3	205,5	210,2	218,8	216,5	220,4
38:2 Näringslivsutveckling m.m.	194,8	218,6	223,4	275,6	255,6	255,6
38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader	70,5	73,3	72,0	72,2	75,2	76,5
38:4 Turistfrämjande	90,3	101,5	98,1	101,4	103,7	106,1
38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.	168,8	172,1	171,1	174,3	176,1	179,1
38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning	9,2	5,2	5,1	5,3	5,4	5,6
38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar, m.m.	27,5	27,0	25,5	22,0	17,0	12,0
38:8 Patentbesvärshöjningen	15,9	17,1	16,7	16,5	15,6	15,8
38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer	8,7	8,6	7,9	8,0	8,0	8,0
38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.	26,0	26,8	26,3	27,6	27,6	27,6
38:11 Elsäkerhetsverket	39,5	41,5	41,5	41,4	41,9	42,6
38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.	70,4	71,5	70,2	71,4	73,0	74,6
38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader	20,2	22,4	22,6	22,6	22,9	23,3
38:14 Rymdverksamhet	498,6	556,5	451,9	791,9	669,9	582,7
38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien	5,4	5,4	5,3	5,4	5,4	5,4
38:16 Konkurrensverket	78,4	82,5	79,5	83,7	84,4	85,8
38:17 Konkurrensforskning	6,3	6,6	6,4	6,6	6,8	6,9
38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen	15,0	15,0	14,7	15,0	15,0	15,0
38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.	21,2	25,0	34,5	25,0	25,0	25,0
38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag	-	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0
38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer	6,3	6,5	6,6	6,5	6,5	6,5
2004 24 38:18 Täckande av förluster vid viss garanti-givning m.m.	1,9	0,5	0,4	-	-	-
2000 24 A0 08 Fortsatt program för småföretagsutveckling förnyelse och tillväxt	1,9	-	-	-	-	-
Totalt för politikområde Näringspolitik²	1 586,3	1 690,2	1 589,9	1 992,1	1 852,3	1 775,4

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Beloppen är avrundade och delposterna summerar därför inte alltid till totalen.

4.3 Skatteavvikelser

Skatteavvikelserna inom utgiftsområde 24 Näringsliv samt en definition av begreppet redovisas i avsnitt 3. Nedan följer en redovisning av de nettoberäknade skatteavvikelserna som kan hänföras till politikområdet Näringspolitik.

Tabell 4.2 Skatteavvikelser netto

Miljoner kronor

	2004	2005
Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner	110	120
Sjöinkomstavrdrag	-	-
Löneunderlag i fåmansföretag	408	408
Underskott i aktiv näringsverksamhet	25	21
Matchning-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal	-	-
Koncernbidragsdispens	-	-
Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar	-	-
Utdelning på aktier i noterade företag	2 844	2 885
Utdelning av aktier	-	-
Nedsättning med viss inriktning på mindre företag	6 720	6 940
Ersättning skiljemannauppdrag	0	0
Rumsuthyrning	915	965
Transport i skidliftar	120	125
Bränsleförbrukning inom industrin	1 270	1 300
Elförbrukning inom industrin	11 570	11 670
Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin	4 730	4 860
Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin	190	190
Fastighetsskatt på lokaler	-3 650	-3 720
Fastighetsskatt på industri- och elproduktionsenheter	-1 390	-1 390
Summa	23 862	24 374

Sänkt skatt för utländska nyckelpersoner

Den 1 januari 2001 trädde nya regler i kraft för utländska nyckelpersoner. Reglerna innebär vissa skattelättnader för utländska experter, forskare och andra nyckelpersoner som för ett tillfälligt arbete i Sverige vistas här under en begränsad tidsperiod. 25 procent av den lön som nyckelpersonen uppstår och vissa kostnadsersättningar skall undantas från skatt och socialavgifter under högst tre år.

Sjöinkomstavrdrag

Sjömän som haft s.k. sjöinkomst medges sjömansavrdrag som uppgår till 36 000 kronor om fartyget går i fjärrfart och 35 000 kronor om det går i närfart. Om man inte har arbetat ombord hela året skall avdrag medges med $(1/365) \cdot$ sjömansavrdraget per dag. Därutöver får den som har haft sjöinkomst skattereduktion med 14 000 kronor om fartyget går i fjärrfart och med 9 000 kronor om det går i närfart. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Löneunderlaget i fåmansaktiebolag

Genom reglerna om löneunderlag ökar den kapitalbeskattade inkomsten för aktiva delägare i fåmansaktiebolag och närstående till dessa. Därigenom beskattas viss avkastning på arbetskraft i inkomstslaget kapital. Avkastning på arbete är lön, som bör beskattas i inkomstslaget tjänst. Avvikelsen består i skillnaden mellan tjänste- och kapitalinkomstbeskattningen.

Underskott i aktiv näringsverksamhet

Underskott av aktiv näringsverksamhet får kvittas mot tjänsteinkomster under de fem första verksamhetsåren. För näringsverksamhet som uteslutande avser litterär, konstnärlig eller liknande verksamhet får avdrag för underskott göras utan denna tidsbegränsning. Avdragsrätten är belagd med olika restriktioner för att förhindra handel med avdragsrätt och att avdragsrätt för samma näringsverksamhet kan uppkomma för flera femårsperioder. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Matching-credit-klausuler i olika dubbelbeskattningsavtal

I vissa fall kan en skattskyldig få avräkning för den skatt som skulle ha utgått i det andra avtalslandet även om sådan skatt inte har erlagts. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Koncernbidragsdispens

Regeringen kan i vissa fall medge att avdrag får göras för lämnade bidrag trots att reglerna för koncernbidraget ej är uppfyllda. Detta förutsätter dels att avdraget redovisas öppet, dels att den verksamhet som bedrivs av berörda företag skall vara av samhällsekonomiskt intresse. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Rabatter och liknande från ekonomiska föreningar

Ekonomiska föreningar får göra avdrag för rabatter, utdelningar m.m. trots att dessa inte är skattepliktiga hos mottagaren. Skatteavvikelsen avser inkomstskatt.

Utdelning på aktier i onoterade företag

Lättnadsregler för delägare i onoterade bolag medför en skatteförmån. En avkastning om 70 procent av statslåneräntan på ett speciellt definerat underlag undantas från beskattning i inkomstslaget kapital. Skatteavvikelsen avser skatt på kapitalinkomst.

Utdelning av aktier

Beskattning av aktieutdelning i form av aktier skjuts i vissa fall upp till dess att mottagaren säljer aktierna. Räntan på denna skattecredit är en skatteavvikelse. Skatteavvikelsen avser skatt på kapitalinkomst.

Nedsättning med viss inriktning på mindre företag

Vid beräkning av arbetsgivaravgifter får en arbetsgivare göra ett avdrag med 5 procent av lönesumman upp till 852 000 kronor. För enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag gäller motsvarande avdrag för egenavgifter.

Ersättning skiljemannauppdrag

Ersättning ingår inte i underlaget för socialavgifter om parterna är av utländsk nationalitet. Skatteavvikelsen avser särskild löneskatt.

Rumsuthyrning

Skattesatsen är nedsatt till 12 procent.

Transport i skidliftar

Mervärdesskattesatsen för skidliftar är nedsatt från 25 till 12 procent. Sänkningen skapar bättre förutsättningar för turistnäringen i fjällvärlden.

Bränsleförbrukning inom industrin

Industrisektorn är energiskattebefriad för användning av fossila bränslen i tillverkningsprocesser. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Elförbrukning inom industrin

Industrisektorn var tidigare skattebefriad för användning av elkraft. Fr.o.m. den 1 juli 2004 beskattas dock elanvändning med 0,5 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el.

Generell nedsättning av koldioxidskatt för industrin

För industrisektorn medges en skattesänkning på 79 procent av koldioxidskatten för all användning av fossila bränslen. Normen utgörs av full skattesats på dessa bränslen.

Särskild nedsättning av koldioxidskatt för industrin

För energiintensiva industriföretag medges nedsättning utöver den generella nedsättningen om koldioxidskatten överstiger 0,8 procent av det enskilda företags omsättning. För det överskjutande beloppet sätts skatten ned till 24 procent. Företag inom cement-, kalk-, glas- och

stenindustrin är dock befriade från den del av koldioxidskatten som överstiger 1,2 procent av omsättningen. EU:s minimiskatter måste dock alltid respekteras.

Fastighetsskatt på lokaler, industri- och elproduktionsenheter

Skatten på dessa fastigheter är en objektskatt som enbart träffar fastighetskapital. Eftersom intäkterna beskattas som inkomst av näringsverksamhet utgör fastighetsskatten (som är avdragsgill mot intäkterna), till den del den inte reducerar inkomstskatten, en skatteavvikelse.

4.4 Mål

Målet för politikområdet Näringspolitik är att främja en hållbar ekonomisk tillväxt och en ökad sysselsättning genom fler och växande företag. I budgetpropositionen för 2003 redogjorde regeringen för en ambition som innebar att antalet nystartade företag liksom antalet personer som var företagare skulle öka.

En ökad ekonomisk aktivitet genom fler och växande företag är grundläggande för att främja tillväxten både i Sverige och i Europa. Tillväxten är i sig en förutsättning för att värna om och utveckla arbetstillfällena, välfärd och jämställdhet.

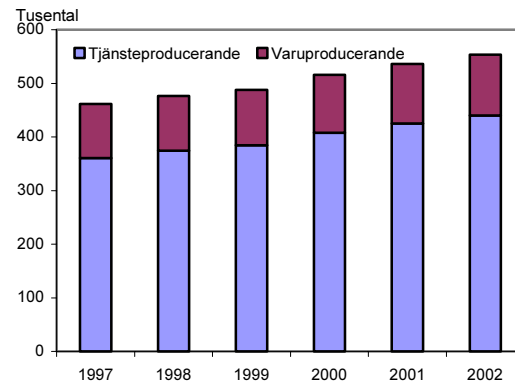
Företagens utveckling i Sverige

I detta avsnitt redovisas utvecklingen av bl.a. antalet företag, antalet nystartade företag samt utvecklingen av antalet sysselsatta i privat sektor. Uppföljningen görs i syfte att redovisa måluppfyllelse för politikområdet Näringspolitik.

Antal företag

Cirka 553 000 företag var under 2002 verkamma inom industri-, bygg- eller tjänstenäringsarna, vilket är en ökning med nästan 20 procent i förhållande till 1997. Under perioden 1997–2002 ökade företagsstocken i Sverige med i genomsnitt 3,7 procent per år.

Diagram 4.1 Antal företag 1997-2002

Källa: Företagsstatistik för industri-, bygg- och tjänsteföretag 1997-2002, SCB.

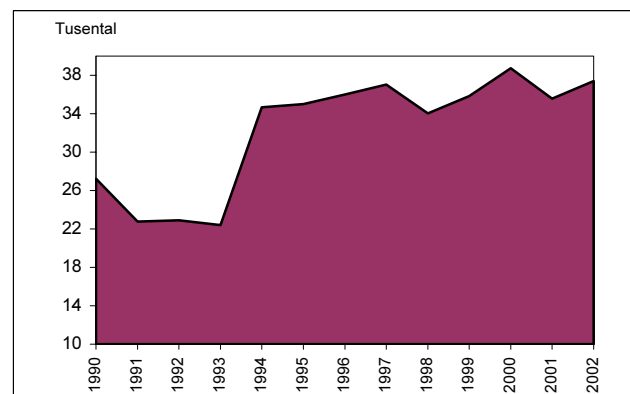
Under samma period har antalet företag inom tjänsteproducerande branscher ökat mer än inom de varuproducerande branscherna. Tjänstesektorn stod för 79,5 procent av andelen företag 2002 vilket var 1,4 procentenheter högre än 1997.

Nystartade företag

Antalet nystartade företag uppgick 2002 till 37 400 företag. Av dessa var 84 procent tjänsteproducerande och 16 procent varuproducerande företag.

Nyföretagandet har från 1994 fram till 2001 legat stabilt på en årlig nivå kring 36 000 nya företag.

Diagram 4.2 Antal nystartade företag 1990-2002

Källa: ITPS, 2003

En undersökning från ITPS visar att cirka 55 procent av de företag som startade sin verksamhet under 1998 fortfarande var verkamma tre år efter start. Av de företag som startades 2002 ledades 29 procent av enbart kvinnor och 62 procent

av enbart män. I 7 procent av företagen bestod ledningen av både kvinnor och män.

Företagskonkurser

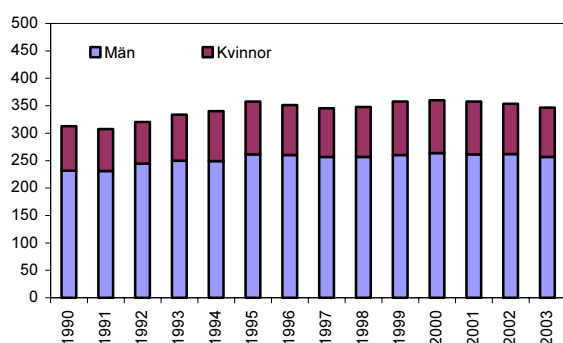
Antalet företagskonkurser fortsatte att öka något under 2003. Jämfört med 2002 ökade antalet, av tingsrätten beslutade, företagskonkurser med cirka 4 procent vilket motsvarar drygt 8 200 konkurser 2003. Företagsformerna enskild firma och handelsbolag står för ökningen av antalet konkurser medan aktiebolagens konkurser låg på ungefär samma nivå som föregående år.

Antalet anställda personer som berördes av konkurs under 2003 uppgick till knappt 27 000 personer, vilket var lika många som 2002.

Antal företagare

År 2003 uppgick antalet verksamma företagare till 346 500, vilket motsvarar 8,4 procent av antalet sysselsatta.

Diagram 4.3 Antal företagare 1990-2003

Källa: AKU, SCB

Fördelningen mellan manliga och kvinnliga företagare har under perioden 1990–2003 varit relativt konstant med cirka 74 procent män och 26 procent kvinnor. Antalet kvinnor som startar nya företag ökar dock och 2002 leddes cirka 29 procent av de nystartade företagen av enbart kvinnor.

Antalet utlandsfödda företagare uppgick 2003 till 41 500 personer. De utgör därmed 12 procent av det totala antalet företagare, en andel som har ökat marginellt jämfört med 2002.

Antal anställda

År 2002 hade nära 98 procent av alla företag färre än 20 anställda. Majoriteten av dessa företag är så kallade soloföretag, dvs. företagaren hade inga anställda. Stora företag med fler än 250 anställda utgör endast 0,14 procent av alla företag, men är viktiga ur sysselsättnings synpunkt eftersom de står för nästan 40 procent av antalet anställda i den privata sektorn. I genomsnitt uppgick antalet anställda per företag till drygt 4 personer under 2002.

Under perioden 1994–2003 ökade antalet anställda i den privata sektorn med nästan 397 000 personer medan antalet anställda i den offentliga sektorn har minskat med nästan 64 000 under samma period.

Måluppfyllelse

Flertalet indikatorer visar att utvecklingen går i positiv riktning i förhållande till målet för Näringspolitiken.

4.5 Politikens inriktning

Ökat företagande är av stor betydelse för den svenska tillväxten och sysselsättningen. Regeringen arbetar med att utveckla gynnsamma förutsättningar för företagandet, både för att öka nyföretagandet och för att få redan etablerade företag att växa.

Den nationella näringspolitiken är en del i ett Europeiskt sammanhang. Det näringspolitiska arbetet inom EU präglas av Lissabonmålsettingen om EU:s konkurrenskraft och av EU:s strategi för en hållbar utveckling. Några förslag från kommissionen, som har stor betydelse för den svenska näringspolitiken, är ramdirektivet för tjänstehandel, den nya kemikaliestrategin (REACH) samt kommissionens förslag till rättsakter rörande finansieringen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Arbetet med handlingsplanen för innovationer samt ett nytt flerårigt program för att öka företagandets och konkurrenskraften fortsätter också.

Den svenska näringspolitikens inriktning ligger väl i linje med EU:s sysselsättningsstrategi och dess mål och riktlinjer. EU:s målsättning inom riktlinje två ”Skapande av nya arbetstillfäl-

len och företaganda” är att medlemsstaterna skall främja företaganda, innovation, investeringsförmåga och ett gynnsamt affärsklimat för alla företag. Det är av särskilt intresse att skapa arbetstillfällen inom nya företag, inom tjänster samt forskning och utveckling. För småföretag skall politiska initiativ inriktas på att förenkla och minska de administrativa bördorna, minska regelverket vid etablering av företag och anställning av personal samt underlätta kapitalanskaffning. Det är också viktigt att främja allmän och yrkesinriktad utbildning i företagande. De insatser som regeringen presenterar i detta avsnitt överensstämmer helt med EU:s målsättning.

Sveriges stora satsningar på utbildning, kompetensutveckling, forskning och utveckling, tillsammans med stora IT-investeringar har skapat ett gynnsamt klimat för kunskapsbaserat företagande.

Samtidigt finns ett antal omvärldsfaktorer som påverkar förutsättningarna för hållbar tillväxt och som innebär nya utmaningar:

- Den ökande globaliseringen innebär att företagens investeringar blir alltmer internationellt rörliga och förläggs i allt högre grad till de regioner och länder som har de bästa förutsättningarna. Attraktiva och geografiskt koncentrerade kunskapsmiljöer blir därmed mer betydelsefulla för investeringarnas lokalisering.
- Den större betydelsen av unika produkter och ökat kunskapsinnehåll i produktionen innebär att konkurrenskraften alltmer kommer att ligga i en god kunskapsförsörjning, produktförnyelse, effektiva produktionsprocesser och en flexibel och ändamålsenlig arbetsorganisation.
- De ökade kraven på hållbar utveckling innebär att produktion och konsumtion måste ske på ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt. De nationer som är föregångare i omställningen till ett hållbart samhälle kan ha mycket att vinna.
- Den ökande andelen äldre i befolkningen innebär att allt färre kommer att behöva försörja allt fler. Detta ställer krav på ökat arbetskraftsdeltagande samt ökad produktivitet. Det innebär också nya krav, inte minst på offentliga tjänster inom vård och omsorg. Informationstekniken utgör ett nödvändigt stöd för att effektivisera verksamheten och nya affärsmöjligheter kommer

att öppnas utifrån äldres livsstil och köpkraft.

4.5.1 Innovativa Sverige – En strategi för tillväxt genom förnyelse

För att möta de krav som en föränderlig värld ställer krävs ett långsiktigt tillväxtarbete med ökad samverkan mellan många aktörer. Riktlinjerna för detta arbete redovisas i *Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse* (Ds 2004:36). Strategin syftar till att stärka Sveriges förmåga att skapa kunskap och omsätta den till en hållbar tillväxt och nya jobb och anger den långsiktiga inriktningen inom fyra viktiga områden:

- hur vi gemensamt stärker kunskapsbasen, i akademi och näringsliv, för att bl.a. utveckla svenska profilmråden,
- hur vi stärker innovationsförmågan i näringslivet, både i befintliga företag och genom att skapa goda villkor för innovation och kunskapsintensivt entreprenörskap, bl.a. genom snabbare flöden från idé till marknad,
- hur en innovativ offentlig sektor, som löser angelägna samhällsproblem, samtidigt kan vara drivkraft för förnyelse och hållbar tillväxt och
- hur vi stimulerar människors initiativkraft och bättre tar tillvara den kompetens som finns.

Många politikområden har betydelse för innovationsklimatets utveckling. Att utveckla formerna för samverkan mellan politikområdena samt samverkan mellan de parter – varav staten är en – som gemensamt kan utveckla innovationsklimatet i Sverige blir en angelägen uppgift i genomförandet av strategins inriktning. Även ett aktivt erfarenhetsutbyte med andra länder är betydelsefullt liksom Sveriges deltagande i EU:s arbete med innovationspolitiken.

Många av de åtgärder som syftar till att fullfölja inriktningen i innovationsstrategin kan vidtas inom ramen för de regionala tillväxtprogrammen som genomförs i hela landet 2004 – 2007.

I det följande redovisas ett antal specifika åtgärder inom Näringspolitiken, som kommer att genomföras det närmaste åren, och därmed bidrar till att genomföra strategin.

4.5.1.1 Ökade möjligheter för nya produkter att kommersialiseras

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att vidta de åtgärder som behövs för bildandet av och verksamheten i ett holdingbolag för innovationsfrämjande åtgärder. Holdingbolaget bildas gemensamt av de sju stiftelserna för samverkan universitet/högskola och näringsliv (teknikbrostiftelserna), Stiftelsen Industrifonden och staten.

Skälen för regeringens förslag:

Bakgrund

Det finns en betydande potential att bilda fler nya företag baserade på framstående forskning vid universitet och högskolor. Nya företag kan också uppstå som avknoppningar från det FoU-intensiva näringslivet. En annan viktig källa för nya produkter och företag är fristående uppfinnare. I dag saknas, inte bara finansiering, utan även en långsiktigt hållbar struktur för rådgivning och mötesplatser i tidiga skeden mellan idéskapare, entreprenörer och finansiärer. Strukturerna för att ta hand om affärsidéer, avknoppningar och uppfinningar behöver utvecklas.

Tillgång till kapital i tidiga skeden är en kritisk faktor för tillkomsten av nya företag med hög utvecklingspotential. Projekt i de tidigaste skedena är också de som ofta har svårast att attrahera riskvilligt kapital. För finansiering av företag i tidiga skeden finns flera statligt initierade aktörer, bl.a. Stiftelsen Industrifonden, teknikbrostiftelserna, ALMI Företagspartner AB, länsstyrelserna och de regionala samverkansorganen. Flera av dessa bedriver verksamheter som delvis överlappar varandra och ansvars- och intressefördelningarna är ofta oklara. Det finns därför behov av att skapa en tydligare struktur och ansvarsfördelning. Samtidigt understiger investeringarna i dag det behov som finns och de statliga insatserna för förkommersiell finansiering är inte långsiktigt tillfredsställande.

De sju regionala teknikbrostiftelserna tillfördes i samband med bildandet 1994 ett kapital om en miljard kronor. Vid utgången av 2007 skall dessa stiftelser upphöra och tillgångarna återbetalas till staten. Dessa förhållanden hotar redan i

dag att hämma den verksamhet som stiftelserna skall bedriva. Stiftelsen Innovationscentrum (SIC) har avvecklats den 1 juli 2004 och stiftelsens resurser är uttömda. NUTEK, som under en period av femton år har varit en betydande såddfinansierare för teknikutvecklingsprojekt har sedan en tid bedrivit denna verksamhet i mycket begränsad omfattning. Länsstyrelser och samverkansorgan har sedan 1999 haft möjlighet att bevilja såddfinansiering, vilket i vissa län har kompletterat NUTEK:s insatser. Teknikbrostiftelserna har, vid sidan av NUTEK, varit den dominerande aktören som erbjudit såddfinansiering till avknoppningsprojekt inom den universitetsnära forskningen. Därutöver har VINNOVA sedan 2003 finansierat kompetenshöjning och erfarenhetsspridning inom vissa inkubatorer. En inkubator arbetar med affärsidéer och företag som befinner sig i den förkommersiella fasen. Den totala statliga finansieringen av företag i tidiga skeden har dock inte bedömts vara tillräcklig.

Översyn av teknikbrostiftelserna

På uppdrag av regeringen genomfördes under hösten 2003 en utvärdering av teknikbrostiftelsernas verksamhet. Teknikbrostiftelsernas insatser inom kommersialisering bedömdes ha gett tydliga positiva effekter och för flera företag ha haft en avgörande betydelse. Arbetet med attitydpåverkan bedömdes ha lett till att synen på kommersialisering inom högskolan blivit mer positiv. Betydelsen av teknikbrostiftelsernas regionala förankring och kunskapen om lokala förhållanden lyftes fram i utvärderingen som också slog fast att den regionala nivån är mycket betydelsefull för hur väl innovationssystemet fungerar. Samtidigt gjordes bedömningen att samverkan mellan teknikbrostiftelserna och centrala aktörer skulle behöva utvecklas. På senare tid har kapitalförvaltningen av stiftelsernas tillgångar tagit alltmer tid i anspråk. I utvärderingen påpekades också att stiftelserna behöver utveckla bättre mått för effektmätning.

Ny organisation och finansiering av projekt i tidig utvecklingsfas

Näringsdepartementet tillsatte under hösten 2003 en förhandlingsman med uppdrag att föreslå hur staten kunde förbättra den förkommersiella finansieringen (såddfinansiering) genom resursöverföring och samarbetslösningar. Syftet var att använda kapitalet i systemet på ett effek-

tivare sätt och att åstadkomma en mer integrerad organisatorisk struktur än den nuvarande. Förslagen skulle omfatta tillfredsställande lösningar både för forskningsbaserad innovation och innovation från annan miljö. Slutligen skulle förslag lämnas till hur staten skulle kunna underlätta för finansiering med tidigt egenkapital (ägarkapital).

Förhandlingsmannen lämnade i juni 2004 rapporten Bättre finansiering för kommersialisering av innovationer (N2004/5322/NL). I rapporten konstateras att det finns en brist på statligt kapital inom förkommersiell finansiering. Det finns också en brist på ägarkapital i den tidiga startfasen. Förhandlingsmannen gjorde bedömningen att en förstärkt och mer uthållig finansiell och organisatorisk bas för regionalt innovationsstöd borde utvecklas. Detta skulle möjliggöra ett långsiktigt agerande för kommersialisering av innovationer från uppfinnare, högskola, universitet och företag. Rapporten innehöll bl.a. följande förslag:

- Teknikbrostiftelserna omorganiseras i regionala bolag och en koncern bildas med ansvar för finansiering av produkter i tidig utvecklingsfas med högt förädlingsvärde. Koncernen skall ha ett långsiktigt perspektiv.
- ALMI skall fortsätta med sin innovationsfrämjande verksamhet avseende produkter från enskilda uppfinnare med lägre kapitalbehov.
- En ny fond för tidigt ägarkapital skapas.

Uppdraget har bedrivits i nära samarbete med ledning och styrelse i Industrifonden, teknikbrostiftelserna, ALMI, Stiftelsen innovationscentrum (SIC), VINNOVA och NUTEK. Vidare har holdingbolag knutna till universitet och högskola, Industriella utvecklingscentra (IUC), Connect, Wallenbergstiftelsen och flera forskningsstiftelser samt Riskkapitalföreningen konsulterats. Ett stort antal andra aktörer så som högskolor, företag, oberoende innovatörer och entreprenörer har också fått möjlighet att yttra sig.

Bedömning

I förhandlingarna har teknikbrostiftelserna, Industrifonden och VINNOVA uttalat stöd för att genomföra följande förslag: Teknikbrostiftelserna bildar tillsammans med Industrifonden och staten ett gemensamt holdingbolag där staten får röstmajoritet. Statens förvärv av aktier i

holdingbolaget finansieras inom anslag 38:2 Näringslivsutveckling m.m. I likhet med förhandlingsmannens förslag anser regeringen att de sju regionala teknikbrostiftelserna bör formera sig i en koncern genom att varje stiftelse bildar regionala bolag. Efter att teknikbrostiftelserna bildats och överfört sin verksamhet till respektive dotterbolag överför stiftelserna samtliga aktier och en del av kapitalet i respektive dotterbolag till holdingbolaget genom ett aktieägartillskott. Holdingbolaget tillförs dessutom ytterligare kapital genom att Industrifonden tillskjuter minst 200 miljoner kronor under perioden 2005–2007. VINNOVA skall via holdingbolaget förmedla sin inkubatorfinansiering. Återbetalningen av medlen från teknikbrostiftelserna till staten fullgörs genom att stiftelserna vid årsskiftet 2007/2008 överlämnar sina aktier i holdingbolaget till staten. Staten kommer därefter att inneha huvuddelen av aktierna i koncernen och teknikbrostiftelsernas kapital bibehålls därigenom inom den nya strukturen. Det är regeringens målsättning att koncernen så som den beskrivits ovan skall vara operativ fr.o.m. januari 2005.

Den nya koncernen beräknas med befintliga medel kunna finansiera såddlån m.m. med omkring 1,8 miljarder kronor under en tioårsperiod. Koncernens finansiering skall syfta till att hjälpa företag att nå lönsamhet. Samtidigt kommer verksamheten att inrikta sig på projekt som befinner sig i mycket tidiga utvecklingsskeden. Detta innebär att en stor andel av engagemangen inte kommer att bli kommersiellt framgångsrika, vilket innebär höga kreditförluster i koncernen. Det är därför angeläget att koncernen söker ta till vara på de möjligheter som finns till del av vinst eller värdestegring i de bolag man har engagemang i syfte att undvika en erosion av systemets finansiella uthållighet. Systemets uthållighet är naturligtvis beroende av bl.a. efterfrågan, typen av insatser och den återbetalning som kan genereras. Resursallokeringen måste därför anpassas på ett ansvarsfullt sätt. Tillkommer ytterligare finansiering i framtiden från regionerna eller andra aktörer, förlängs också den finansiella uthålligheten.

Den nya koncernen föreslås vara mer inriktad än tidigare på innovationer som kommer från näringslivet. Systemet skall vara öppet för alla innovationer med en viss teknikhöjd och marknadspotential, oavsett från vilken miljö de kom-

mer. Denna verksamhetsinriktning är konsistent med teknikbrostiftelsernas uppdrag.

Genom bildandet av en koncern uppnås en förbättrad samordning och samverkan mellan de ingående parterna. Möjligheterna till effektivare kapitalförvaltning, kvalitetsutveckling, kontroll och effektmätning inom teknikbrosystemet ökar också. Dessutom skapar förslaget, enligt regeringens bedömning, också förutsättningar för att den nya organisationen utökar samarbetet med ALMI. Detta samarbete har redan inletts på flera ställen i landet. De regionala bolagen bör på affärsmässig grund samarbeta med ALMI, som genom sina 21 kontor arbetar med rådgivning och lånefinansiering av ett brett spektrum av innovationer från företag och oberoende innovatörer. Därmed får teknikbolagen en bra tillgång till industriell innovation i hela landet. ALMI har, enligt förhandlingsmannen, förklarat sig villigt att i sin organisation lägga större vikt vid att regionalisera sin innovationsfrämjande verksamhet med utgångspunkt i de orter där teknikbrostiftelser finns. Detta underlättar ett närmare samarbete med koncernen och förbättrar förutsättningarna för en organisatorisk samordning.

Vidare bör nämnas att förhandlingsmannen även har förslagit att den skattefrihet som Industrifonden och teknikbrostiftelserna åtnjuter enligt 7 kap. 17 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall utökas till att omfatta även bolagen i den nya koncernen. Regeringen avser att behandla den frågan separat i samband med att koncernen bildas.

Regeringen kommer i samarbete med stiftelsen Industrifonden att vidareutveckla förslaget om en ny fond för tidigt ägarkapital. Ambitionen är att en ny sådan fond skall bildas i januari 2005. Förslaget i den delen är emellertid beroende av andra finansierares intresse att medverka. Fonden är tänkt att samarbeta med lokala och regionala aktörer inom området.

Vidare föreslår regeringen i denna proposition att vissa anslag under utgiftsområde 19 Regional utveckling skall få användas till pilotprojekt i form av finansiering av särskilda regionala riskkapitalinsatser.

4.5.1.2 Finansiering av ALMI:s innovationslån

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att disponera influtna amorteringar m.m. till följd av såddfinansiering för innovationsfrämjande åtgärder.

Skälen för regeringens förslag:

Stiftelsen Innovationscentrums verksamhet har på regeringens uppdrag de senaste åren integrerats successivt i ALMI, som fr.o.m. 2004 fullt ut har tagit över rådgivning och finansiering av innovationslån. Fram till första juli 2004 täcktes uppkomna kreditförluster av medel från stiftelsen. Eftersom stiftelsens medel är förbrukade är det nödvändigt att annan finansiering kommer till stånd.

Regeringen anser att ALMI skall fortsätta att finansiera oberoende innovatörer och nystartade innovativa företag. Mot bakgrund av de höga kreditriskerna i denna verksamhet och de restriktioner som omgärdar ALMI:s lånefond bör ett årligt statligt tillskott göras för att möjliggöra ett verkningsfullt innovationsstöd.

Det statliga tillskottet till ALMI, som skall täcka uppkomna kreditförluster, föreslås åstadkommas på två sätt:

- NUTEK:s såddfinansiering, i enlighet med förordning (1995:1254) om statligt stöd till teknisk forskning, industriellt utvecklingsarbete och uppfinnarverksamhet, föreslås upphöra och återbetalningarna av den existerande kreditportföljen användas för innovationsfrämjande ändamål. Genom att låta regeringen disponera influtna amorteringar på NUTEK:s kreditportfölj ökar incitamenten för den aktör som får tillgång till medlen att följa upp engagemangen då högre överlevnad hos företagen ger ökade möjligheter till nyutlåning. Detta är en återgång till vad som tidigare har gällt inom anslaget. Regeringens förslag innebär minskade inleveranser på inkomsttitel. För att finansiera denna minskning föreslås att anvisade anslag inom utgiftsområdet minskas med sammanlagt 10 miljoner kronor (se budgetförslag för anslagen 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.*, 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier*:

Förvaltningskostnader samt 39:3 *Exportfrämjande verksamhet*).

- Anslag 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* föreslås öka med 25 miljoner kronor årligen för att finansiera innovationslån. Av detta tillskott skall 10 miljoner kronor avsättas för att finansiera innovationslån i stödområde B.

Regeringen bedömer att den årliga lånevoly- men till innovatörer därmed kan uppgå till en nivå som skapar möjlighet till en effektiv nationell innovationsfinansiering. Utlåningsvolymen är beroende av den årliga förlustnivån. ALMI skall fortsätta att utveckla finansieringsformen så att återbetalningsnivån ökar. ALMI:s totala utlåning till nya och växande företag har de senaste åren uppgått till cirka 900 miljoner kronor per år.

Förändring av ALMI:s verksamhet

I syfte att få en bättre samordning och ökad effektivitet inom statens insatser för företagsutveckling på regional nivå tillkallade regeringen en särskild utredningsman i november 2001. Utredaren lämnade sitt betänkande till regeringen i november 2002 (SOU 2002:101 *Företagsutveckling på regional nivå*). ALMI bedömdes vara en central aktör i det regionala systemet för företagsutveckling med sin bas främst i kreditförsörjning till små och medelstora företag.

Förhandlingar har under 2003 och 2004 förts, mellan staten och de regionala delägarna, i syfte att åstadkomma en tydligare inriktning av verksamheten. Förhandlingarna har lett till att nya avtal har tagits fram mellan ägarna rörande verksamheten för åren 2005 och 2006. Avtalet innehåller en tydlig inriktning av verksamheten samt krav på effektivisering av organisationen.

I syfte att reducera användningen av bidrag till företag föreslår regeringen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling att regionalt utvecklingsbidrag, som beslutas på den regionala nivån, avvecklas inom stödområde B. ALMI skall samtidigt, dvs. fr.o.m. juli 2005, erbjuda lån med större risktagande i stödområde B. Eventuellt ökade kreditförluster, på grund av avvecklingen av regionalt utvecklingsbidrag, avses, med uppskattningsvis 10 miljoner kronor årligen, täckas inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Regionalt utvecklingsbidrag beslutas i dag främst av länsstyrelserna. Förslaget innebär därför också en renodling och effektivisering av de statliga insatserna för företagsutveckling på regional nivå.

4.5.1.3 Ökat entreprenörskap

Små och kunskapsintensiva företag står för en stor del av innovationskraften och är viktiga för att skapa nya jobb. Nya företag bidrar även till produktivitet utveckling genom att de ökar konkurrensen och utvecklar ny kunskap. Att främja entreprenörskap är därför viktigt. Intresset för entreprenörskap, liksom nyfikenhet och upptäckarlust, behöver väckas redan i tidig ålder. Det är av stor vikt att stödja insatser som stärker ungdomars företagsamhet och som skapar förutsättningar för ungdomar att förverkliga sina idéer som företagare och innovatörer. Entreprenörskap bör få en självklar plats i undervisningen och samspelet mellan skola och företag bör utvecklas. Gymnasieskolan skall förbereda både för anställning och för verksamhet i eget företag. Entreprenörskap i akademiska miljöer skall uppmuntras. För att bidra till detta avser regeringen att ge NUTEK i uppdrag att genomföra ett nationellt entreprenörskapsprogram i huvudsak inriktat på grund- och gymnasieskola samt högskolor och universitet. Programmet bör präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Uppdraget bör komplettera och samspela med de insatser som sker på den regionala och lokala nivån.

För att skapa bättre förutsättningar för fler individer att bli företagare har regeringen åren 2002-2004 givit ett särskilt stöd till kvinnors och invandrades företagande samt kooperativt företagande. Detta stöd förlängs fr.o.m. 2005 och årligen avsätts sammanlagt 54 miljoner kronor för rådgivning och kompetensutvecklingsinsatser.

4.5.1.4 Patent för tillväxt

Patent spelar en viktig roll när det gäller innovationer och ekonomiskt agerande. Genom patentskyddet ges förutsättningar för företagen att i högre utsträckning exploatera och kommersialisera sina innovationer både nationellt och internationellt. De senaste åren har de immateriella rättigheterna som upphovsrätt, varumärken, patent etc. fått en större betydelse för bedömning av affärsrisker och framtida värde av investeringar. Betydelsen av att säkra immateriella rättigheter för ekonomiska aktörer har därför ökat kraftigt sedan början av 1990-talet. Betydelsen av patentträtten har också ökat dramatiskt. Det är inte längre innovationen i sig utan också i ökad

omfattning den överlåtbara immateriella rättigheten som skapar värde.

Regeringen beslutade den 15 april 2004 att tillkalla en särskild utredare (dir. 2004:55) med uppdrag att se över de ekonomiska aspekterna av patentering för företags tillväxt i Sverige, Norden och Europa. Utredningen skall leda fram till förslag som kan skapa förståelse och insikt hos främst de små kunskapsintensiva företagen om de ekonomiska vinsterna – och kostnaderna – med patentering. Utredningen skall också lämna förslag på hur kunskapsintensiva företag kan stimuleras till att i ökad utsträckning patentera sina innovationer och belysa sambandet mellan patentering och ekonomisk tillväxt samt innehålla en analys av nedgången av patenteringsfrekvensen i Sverige. Uppdraget skall redovisas senast den 31 januari 2005.

4.5.1.5 Miljöteknikcentrum

Miljöteknikmarknaden bedöms av många vara en viktig tillväxtmarknad då kraven på miljöanpassning kommer att öka under kommande år. Särskilt gäller det i den europeiska gemenskapens nya medlemsstater, som under de närmaste åren måste anpassa sin produktionsapparat till EU:s krav. Vidare utvecklas miljöinsatserna alltmer mot miljöanpassning av produktionsprocesser och produkter för att undvika miljöpåverkan under produkternas hela livscykel. Detta ställer krav på utveckling av ny teknik.

Insatser görs redan för att främja introduktion av ny miljöteknik och spridning av befintlig miljöteknik. Statens insatser genomförs av ett stort antal aktörer inriktade på olika led av värdekedjan. Insatserna bedöms kunna ge bättre effekt om de samordnas.

Regeringen gav i februari 2004 en särskild utredare i uppdrag att föreslå en lämplig organisation för ett nationellt centrum för miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport. Uppgiften för centrumet skall vara att uppnå en förbättrad samordning och kraftsamling av statens insatser på området. Utredaren har avlämnat sitt betänkande den 27 augusti innevarande år.

Förslaget bereds nu med inriktningen att arbetet med en ny organisation ska kunna avslutas under våren 2005. Regeringen avser att vid denna tidpunkt om så erfordras återkomma till riksdagen med ett förslag om hur miljöteknikcentru-

met skall organiseras. För att samordningsarbetet skall kunna starta så snabbt som möjligt kommer regeringen inom kort att inrätta en tillfällig projektorganisation, där berörda myndigheter och organisationer ingår. Uppgiften för projektorganisationen skall vara att inleda samordningen av de statliga främjandeinsatserna på miljöteknikområdet.

4.5.1.6 Underlätta generationsskifte

Att underlätta generationsskiften är viktigt för att få fler och växande företag. Ett stort antal företag står inför generationsskiften de närmaste åren. Enligt en rapport från NUTEK har många företagsledare inte vidtagit några åtgärder för att förbereda ett kommande generationsskifte. Samtidigt är bristen på förberedelser ett av de viktigaste problemen vid ägarskiften i företag. Regeringen har därför givit NUTEK i uppdrag utforma ett nationellt program i syfte att genomföra åtgärder som skall underlätta ägarbyten i små företag. Uppdraget bör ske i samarbete med ALMI och organisationen Företagarna. Senast den 1 oktober 2004 skall NUTEK lämna en redovisning till regeringen med förslag till program som skall genomföras fram till den 30 juni 2007. Redovisningen ska innehålla en beskrivning av informationsinsatser och andra aktiviteter som exempelvis åtgärder för att underlätta kontakter mellan köpare och säljare av småföretag.

4.5.1.7 Design som utvecklingskraft

Ökad konkurrens och högre krav från kunder har lett till att design har blivit en viktig konkurrensfaktor för svenska företag. En höjd designmognad är därför betydelsefull för en hållbar ekonomisk tillväxt.

I december 2002 överlämnade Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID) i samarbete med Föreningen Svensk Form ett förslag till nationellt program "Design som utvecklingskraft inom näringsliv och offentlig verksamhet". Regeringen beviljade medel för genomförandet av näringslivsdelarna inom programmet. Under 2003 och 2004 har SVID beviljats 20 miljoner kronor per år för att driva såväl nationella branschriktade projekt som regionala och lokala projekt inriktade på näringslivsutveckling.

Projekten kommer att fortsätta under 2005. Ett av de nationella projekten är det utlysta Designåret 2005 som föreningen Svensk Form fått i uppdrag att planera och genomföra. Inför designåret har regeringen tillsatt en designårsgrupp för tillväxt och innovationskraft.

4.5.1.8 Effektivare konkurrens

EU-kommissionen har moderniserat EU:s konkurrensrättsliga regelverk och har inom ramen för den gemensamma ekonomiska politiken utfärdat landsspecifika rekommendationer där behovet av framsteg anses som särskilt stort. För Sveriges vidkommande framhålls bland annat vikten av att öka ansträngningarna att stärka konkurrensen i sektorer där den är otillräcklig samt att öka effektiviteten i den offentliga sektorn bl.a. genom att förbättra ramförutsättningarna för ökad konkurrens.

Vid flera av Europeiska rådets möten under senare år, bl.a. i Stockholm 2001, har medlemsstaterna åtagit sig att minska den totala nivån statligt stöd uttryckt i procent av BNP. Regeringscheferna har genom detta och parollen ”mindre och bättre statligt stöd” skapat en viktig förutsättning för en effektivare konkurrens på den Europeiska marknaden.

De åtgärder som presenteras nedan syftar till, liksom Sveriges övergripande politik på konkurrens- och statsstödsområdet, att åstadkomma detta.

En viktig fråga för regeringen är att effektivisera arbetet med att bekämpa karteller, som är en allvarlig form av konkurrensbegränsning. Den 1 augusti 2002 trädde nya regler i kraft vilka bl.a. innebär att konkurrensskadeavgiften kan efterges eller sättas ned för den som avslöjar en kartell och underlättar Konkurrensverkets utredning (s.k. leniency). Efter riksdagens begäran om en utredning rörande kriminalisering av kartellsamverkan har en särskild utredare fått i uppdrag att bl.a. göra en fördjupad lagteknisk analys och ta fram en konkret lagstiftningsmodell för kriminalisering av överträdelse av de konkurrensrättsliga förbuden. Vidare skall kriminaliseringens inverkan på systemet med leniency analyseras. Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 31 december 2004.

Regeringen följer kontinuerligt upp effekterna av genomförda reformer. Som ett led i detta arbete har en särskild utredare tillkallats för att ut-

ifrån de utvärderingar som gjorts av regelreformer på vissa marknader analysera de långsiktiga effekterna för konsumenterna, näringslivet, samhällsekonomin och arbetsmarknaden. De marknader som berörs är tele-, el-, post-, inrikesflyg-, taxi- och järnvägsmarknaden. Utredaren skall redovisa resultatet av sitt arbete senast den 1 november 2004.

OECD har i en rapport under våren 2004 konstaterat att den nuvarande sanktionsprocessen vid överträdelse av konkurrenslagstiftningen ofta är mycket utdragen. Det är angeläget att prövningen i mål om konkurrensskadeavgift kan ske så effektivt och snabbt som möjligt med beaktande av rättssäkerhetsaspekter. Regeringen avser därför att utreda vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att uppnå detta. I denna översyn avses även utredas om det krävs anpassningar i det svenska regelverket till följd av EG:s nya rådsförordning om koncentrationskontroll.

Den parlamentariskt sammansatta kommitté som ser över plan- och bygglagstiftningen skall bl.a. behandla frågan om och hur planeringen kan ge bättre förutsättningar för ökad konkurrens inom bl.a. handeln och byggsektorn. Resultatet av översynen skall redovisas senast den 31 december 2004.

4.5.1.9 Enklare att starta och driva företag

Regeringen kommer senare i höst att i en särskild skrivelse till riksdagen utförligt redovisa ett handlingsprogram för minskad administrativ börda för företag. Handlingsprogrammet består av ca 300 åtgärder som tagits fram på departements- och myndighetsnivå och utgör det handlingsprogram som skall genomföras under innevarande mandatperiod.

Regeringen arbetar med att underlätta registreringen av företag. Sedan april 2003 är det möjligt att registrera enskild firma helt elektroniskt. Regeringen ser för närvarande över vad som krävs för att möjliggöra elektronisk registrering av aktiebolag samt handelsbolag m.fl.

Att anställa en första person i ett företag innebär ofta en stor administrativ omställning. Det är viktigt att de regelverk som reglerar ett anställningsförhållande följs samtidigt som hindren för att anställa en person skall vara så små som möjligt. Regeringen har därför givit i uppdrag till ALMI att inventera och analysera de hinder som företag upplever kan förekomma vid anställning

av en första person i ett företag. En slutrapport kommer att lämnas under 2004.

4.5.1.10 Forskning och utveckling

Statliga satsningar på forskning och utveckling är avgörande för den långsiktiga utvecklingen av Sveriges ekonomi. Industrins utveckling är beroende av en dynamisk kunskapsbas som har kraft att såväl föra kunskapsfronten framåt som att tillhandahålla kvalificerad utbildning. Forskningen spelar samtidigt en viktig roll för att hantera en mångfald av stora och viktiga frågor för samhällsutvecklingen i stort. Energiförsörjning, transport- och kommunikation, arbetsliv, försvar och sjukvård är några exempel. Ett väl fungerande samspel mellan företag, forskningsinstitut, universitet och högskolor är avgörande för utveckling av fungerande innovationssystem där forskning bedrivs med hög kvalitet och relevans. Näringspolitikens insatser inom forskning och utveckling är nära kopplade till de insatser som görs inom politikområdet Forskningspolitik.

Den svenska rymdverksamheten inriktas på projekt där forskning, teknik- och industriutveckling samverkar och är ömsesidigt berikande. Fokus ligger dels på att utveckla viktiga tillämpningar för samhälle, företag och individer, dels på att säkerställa den infrastruktur som krävs för dessa ändamål. De viktigaste tillämpningsområdena är jordobservation (även benämnt fjärranalys), navigering, telekommunikation och rymdforskning. Ett viktigt användningsområde inom jordobservationsområdet är global miljöövervakning. Fjärranalys med hjälp av satelliter är ett allt viktigare verktyg för att ta fram underlag för forskning om jordens miljö och klimat. Rymdverksamheten bedrivs i kvalificerade internationella samarbeten med nära samverkan mellan forskningsinstitutioner och företag. För att säkerställa ett fortsatt svenskt deltagande i det europeiska bäraraketprogrammet Ariane föreslås i denna proposition en förstärkning av resurserna till rymdverksamheten.

Det kunskapsbaserade nyföretagandet måste värnas. Att unga företag har tillgång till riskkapital för finansiering av utvecklingsprojekt i tidiga skeden är av stor vikt. En förstärkt och mer uthållig finansiell bas för regionalt innovationsstöd bör utvecklas i enlighet med förslag i avsnitt 4.5.1.1. En koncern baserad på teknikbrostiftelsernas organisation bildas med ansvar för finan-

siering av produkter i tidig utvecklingsfas med högt förädlingsvärde.

4.5.1.11 Ökad konkurrenskraft i svensk flyg- och rymdindustri

För att utveckla den svenska flyg- och rymdindustrins konkurrenskraft tillsatte regeringen våren 2004 en arbetsgrupp som skall utarbeta en vision och en långsiktig strategi för verksamheten. Arbetet skall utmynna i en konkret handlingsplan som bland annat beskriver en prioritering bland forskningsprogram, hur Sverige skall dra större nytta av europeiska forskningsarbeten och hur staten och näringslivet skall samarbeta bättre kring exportfrämjande. Regeringen undersöker om andra verksamheter som delar flyg- och rymdindustrins karaktäristika av internationell konkurrenskraft, kunskapsintensitet och avknoppningsmöjligheter kan utvecklas på ett likartat sätt, i linje med tankarna i innovationsstrategin.

4.6 Kapitalförsörjning

4.6.1 Insatser

En effektivt fungerande kapitalmarknad är en grundförutsättning för skapandet av nya företag och tillväxt i befintliga företag. Mindre företag har ofta sämre möjligheter att attrahera externt riskkapital. Staten underlättar småföretagens kapitalförsörjning via bl.a. ALMI Företagspartner AB (ALMI), som finns representerat i varje län. ALMI skall komplettera bankerna och ta större risk men bara investera i företag/projekt som bedöms ge lönsamhet.

NUTEK och Industrifonden har fram till årsskiftet ansvar för den s.k. såddfinansieringen (finansiering av teknikutvecklingsprojekt i tidiga skeden). Såddfinansiering bidrar till att nya tillväxtinriktade företag, som grundar sin verksamhet på FoU-resultat och andra tekniska framsteg, etableras. Programmet vänder sig till små och medelstora företag som driver teknikutvecklingsprojekt med potential att växa och till entreprenörer och innovatörer som skall starta nya teknikföretag.

Stiftelsen innovationscentrum (SIC) har under 10 år varit en statlig aktör som kompletterat

marknadens utbud av kapital. Dess ändamål är att ge ekonomiskt stöd till innovationer i tidiga utvecklingsfaser som antas kunna kommersialiseras samt på andra sätt verka för främjandet av innovationer. Stödet har getts som villkorslån eller bidrag och skall i första hand gå till enskilda personer eller nystartade företag. SIC upphörde vid halvårsskiftet 2004 och ALMI har tagit över verksamheten.

Den statliga stiftelsen Industrifonden verkar för tillväxt i det svenska näringslivet. Det sker främst genom finansiering via olika typer av lån eller ägarkapital till små och medelstora företag. Det finansiella engagemanget kombineras med rådgivning och stöd. Industrifonden har tillgångar på drygt fyra miljarder kronor.

4.6.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Kapitalförsörjning är: Ta tillvara och utveckla idéer med hög tillväxtpotential genom marknadskompleterande finansiering.

Resultat

En resultatbedömning görs för ALMI:s utlåningsverksamhet, NUTEK:s såddfinansiering samt SIC:s innovationsfinansiering.

ALMI:s totala nyutlåning 2003 ökade jämfört med 2002. Utlåningen har ökat årligen sedan 1998 med undantag av 2001. Under 2003 beviljades 2 239 små och medelstora företag lån med totalt 928 miljoner kronor. Andelen beviljade lån till företag som leds eller ägs av kvinnor var 24 procent. Motsvarande siffror för invandrare var sju procent.

Tabell 4.3 ALMI:s utlåning

År	Beviljade lån, mnkr	Antal företag
1999	776	2 292
2000	831	2 384
2001	825	2 023
2002	918	2 282
2003	928	2 239

Utlåningen under 2003 förändrades kraftigt på grund av direktiven från staten att större andel av utlåningen skall gå till nya företag.

Tabell 4.4 ALMI:s nyutlåning 2003 (2002 års utlåning inom parentes)

Innovatörer	4 %	35 mnkr (0 mnkr)
Nya företag	39 %	360 mnkr (165 mnkr)
Etablerade företag	57 %	530 mnkr (735 mnkr)

För att följa upp huruvida ALMI uppfyller statens mål så genomförs varje år en uppföljning av tillväxten i samtliga ALMI:s kundföretag. Uppföljningen görs i samarbete med Statistiska Centralbyrån. År 2003 genomfördes mätningen för sjätte året i rad och den visar att ALMI:s kundföretag växer. Omsättningen i kundföretagen har ökat med 27 procent (2, 6 miljoner kronor per kundföretag) och antalet anställda med 15 procent (1, 2 personer per kundföretag) tre år efter ALMI:s insats. Mätningen visar också att överlevnadsgraden bland kundföretagen var 71 procent tre år efter ALMI:s insats. Under samma period ökade omsättningen och antalet anställda i SCB:s kontrollgrupp med 4 respektive 5 procent.

ALMI har också genomfört en kundundersökning som omfattar både konsult- och finansieringskunder. Sedan den första undersökningen 1996 har ALMI:s kundvärde förbättrats varje år och låg 2003 på 4,0 (högst betyg 5,0). Finansieringskunderna är främst nöjda med att ALMI är ett bra komplement till bankfinansiering och att personalen är pålitlig. Av finansieringskunderna kan 96 procent tänka sig att rekommendera ALMI och 90 procent anser att bolagets insatser påverkat företaget i positiv riktning.

Sedan 2002 har de regionala ALMI bolagen beslutat i ärenden rörande innovationsbidrag och villkorslån. Under 2003 hanterade de regionala innovationscentrumen 20 000 kontakter med innovatörer. Under samma period fördelades innovationsbidrag om 28 miljoner kronor till 2 500 uppfinnare. och sammanlagt 80 miljoner kronor beviljades i innovationslån till 470 projekt.

Tabell 4.5 Innovationslån

År	2000	2001	2002	2003
Antal beviljade ansökningar	414	481	450	470
Totalt belopp, mnkr	67	80	79	80

Flera åtgärder har genomförts för att åstadkomma bättre samordning mellan ALMI och Arbetsmarknadsverket avseende statens stöd till potentiella nyföretagare.

Under 2003 har NUTEK beviljat lån och bidrag avseende såddfinansiering med 23,3 miljoner kronor. Nedan redovisas en sammanställning över det antal ansökningar som NUTEK mottagit och behandlat under perioden 1999 till 2003 samt medelstillelningen. Inom utgiftsområde 19 Regional utveckling beviljades därutöver såddfinansiering om 33,4 miljoner kronor.

Tabell 4.6 Såddfinansiering

År	1999	2000	2001	2002	2003
Antal ansökningar	187	185	180	104	81
Antal beviljade ansökningar	118	114	95	50	46
Totalt belopp, mnkr	90,3	65,6	76,5	22,8	23,3

Såddfinansieringen sker i mycket tidiga skeden vilket innebär att risken är mycket hög. Stödet utgår vanligtvis som lån med villkorlig återbetalningsskyldighet. För de projekt som resulterat i marknadsintroduktion och kommersiell lönsamhet återbetalas stödet inklusive ränta. NUTEK bedömer att återbetalningsnivån ligger på ca 30 procent. I de fall projektet ekonomiskt misslyckas kan återbetalningsskyldigheten efterges. Antalet eftergifter uppgick 2003 till 64 stycken. NUTEK har överlämnat 18 ärenden till Industrifonden. Av dessa ärenden har NUTEK fått i uppdrag att göra en fördjupad utredning i fem fall varav ett ärende har beviljats finansiering.

NUTEK har med hjälp av SCB mätt omsättningsökningen på insatsåren 1996, 1997 och 1998. Målet med en genomsnittlig omsättningsökning på 100 procent i företagen fem år efter beslutstidpunkten har uppnåtts avseende alla insatsår utom 1998 då omsättningsökningen var drygt 60 procent.

4.6.3 Analys och slutsats

Enligt de uppföljningar som genomförts av bl.a. Statistiska Centralbyrån (SCB) har statens långivning via ALMI haft god effekt på tillväxten i de företag som erhållit lån. ALMI:s lån är ett komplement till den privata finansmarknaden. I den uppföljning som gjorts av hur nöjda kunderna är har 89 procent ansett att ALMI:s lån är ett bra komplement till bankfinansiering. Detta får anses vara ett gott betyg eftersom ALMI har högre ränta än de lån som förmedlas från banker. Statens marknadskompletterande finansiering är särskilt viktig i lågkonjunktur då bankerna är mer försiktiga i sin utlåning. ALMI spelar här en betydelsefull roll. Statens avkastningskrav på ALMI, att på sikt hålla lånefonden nominellt intakt, har uppnåtts.

SCB har följt upp hur de företag som beviljats såddfinansiering har utvecklats i form av antal anställda samt överlevnadsgrad fem år efter beslutstidpunkten. Vid framtida uppföljningar skall SCB även följa upp hur stödet har fördelats mellan könen. Regeringen bedömer att resultaten av såddfinansieringen är goda. Överlevnadsgraden för såddföretag med insatsår 1996 var 74 procent. Samtidigt ökade antalet anställda med drygt 200 procent.

Regeringen anser att utbudet av såddkapital måste öka. I avsnittet Politikens inriktning ges en beskrivning av hur regeringen avser åstadkomma detta.

Regeringen har tidigare gjort bedömningen att staten bör underlätta framväxten av lokala och regionala kreditgarantiföreningar. Ett särskilt bidrag/projektstöd har lämnats under perioden 2002 – 2004 för information om start av sådana föreningar. Ett stort antal regionala kreditgarantiföreningar har bildats under perioden. De flesta är dock i ett tidigt utvecklingsstadium. Regeringen bedömer att insatsen har inneburit en bra grund för framväxten av regionala kreditgarantiföreningar och avser att fortsättningsvis förstärka stödet.

4.7 Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetensutveckling

4.7.1 Insatser

Företagsutveckling

För att underlätta för personer att starta företag samt öka konkurrenskraften i befintliga företag stöder staten ett antal informations-, rådgivnings- och nätverksprojekt.

NUTEK ansvarar för utvecklingen av Företagarguiden, som är en Internetportal där företagsrelevanta myndighetsinformation finns samlad. Portalen förenklar för företagare att hitta information från myndigheter och andra offentliga organisationer. Via tjänsten "Ställ en fråga" får företagaren svar på sina frågor utan att på förhand behöva veta vilken myndighet som ansvarar för frågan.

Finansieringsdatabasen, som också handhas av NUTEK, är en Internettjänst som vänder sig till företag och entreprenörer som söker finansiering för sin verksamhet. Databasen innehåller information om svensk och nordisk offentlig finansiering och vissa EU-stöd riktade till företag. Finansieringsdatabasen är sedan november 2003 integrerad i Företagarguiden.

Startlinjen är ett annat exempel på verksamhet som ger information till ny- och småföretagare. Via telefon, e-post och Internet erbjuder NUTEK information i samband med företagsstarten. Startlinjens webbplats är också integrerad i Företagarguiden.

Genom Internettjänsten Företagsregistrering kan blivande företagare registrera sin verksamhet. Webbplatsen ger också information om olika företagsformer, tillstånd och finansiering samt möjligheten att ladda hem blanketter och formulär. Tjänsten är ett samarbete mellan Patent- och registreringsverket och Skatteverket.

Staten stöder Euro Info Centre som erbjuder små företag information och rådgivning i EU-relaterade frågor samt om Europamarknaden.

Den s.k. teknopolverksamheten vid universitet och högskolor innehåller kvalificerad projektvärdering och rådgivning till studenter och forskare som vill starta företag. Verksamheten har under ett antal år delfinansierats av NUTEK.

Staten stödjer Industriella utvecklingscentra (IUC) som skall stimulera till utveckling och nya jobb i mindre och medelstora företag. Varje

IUC-bolag är ett fristående privat aktiebolag. Det lokala regionala näringslivet är majoritetsägare. Även kommuner, fackliga organisationer samt andra regionala intressenter kan ingå i bolaget. Staten lämnar stöd till tre aktiviteter vid IUC. Dessa är: uppsökande verksamhet, produktutveckling och förstudier för avknoppning (UPA).

Bidrag betalas ut till Stiftelsen Svensk Industridesign (SVID), som arbetar med att främja och förmedla kunskap om industriell design. Under 2003–2004 har regeringen tilldelat särskilda medel till SVID som skall finansiera ett antal designprojekt inom näringslivet. Projekten utgör exempel på insatser och aktiviteter som kommer att lyftas fram under det nationella designåret 2005.

Inom ramen för sitt sektorsansvar för en hållbar utveckling arbetar NUTEK med information och kompetensöverföring för att främja de små och medelstora företagens miljö- och utvecklingsarbete. Mot bakgrund av att den miljödrivna marknaden är i kraftig tillväxt, på hemmaplan och internationellt, genomför verket programmet Miljödriven affärsutveckling. I programmet, som drivs i nätverk, utvecklas och implementeras metoder och arbetsätt som stärker de små och medelstora företagens konkurrenskraft på området.

Sverige är tillsammans med den Ryska Federationen huvudansvarig för näringslivssektorn inom Baltic 21 – en Agenda 21 för Östersjöregionen. NUTEK har det operativa ansvaret för Baltic 21 Näringsliv.

Ett särskilt program för att öka kvinnors och invandrades företagande påbörjades 2002. Stöd har betalats ut till NyföretagarCentrum samt ALMI i syfte att integrera arbetet med kvinnors företagande i ordinarie organisationer som verkar för företagsutveckling. Rådgivning till personer med utländsk bakgrund som vill starta eller driver företag bedrivs i huvudsak av Internationella Företagarföreningen, IFS.

Stöd utgår även till information och rådgivning om den kooperativa företagsformen. Stödet fördelas i huvudsak till 25 lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU).

I november 2002 fick NUTEK regeringens uppdrag att genomföra ett nationellt program för entreprenörskap (finansierat från Utgiftsområde 19 Regional utveckling). Under 2003 har nätverk av entreprenörsansvariga från samtliga regioner etablerats. Särskilda pilotprojekt har

bedrivits och driftbidrag har förmedlats till Ung Företagsamhet. I sammanhanget bör också nämnas NUTEK:s satsning på Kommunala Entreprenörs- och teknikskolor, KomTek. Syftet med etableringen av denna verksamhet är att få fler unga att upptäcka teknik och se sig själva som morgondagens tekniker och entreprenörer.

ALMI:s övergripande mål är tillväxt och förnyelse i näringslivet. Verksamhetsidén är att genom marknadskompletterande finansiering och affärsutveckling till innovatörer, nyföretagare samt små och medelstora företag främja nyföretagandet, öka konkurrenskraften i företagen samt bidra till ett mer dynamiskt näringsliv.

ALMI erbjuder kostnadsfri, kortare rådgivning och information till småföretagare. Fördjupad affärsutveckling är dock alltid avgiftsbelagd för deltagarna. ALMI:s affärsutvecklingsverksamhet skall komplettera marknadens utbud, dvs. ALMI ska erbjuda konsultinsatser endast där det inte finns ett tillfredsställande utbud. Detta innebär att ALMI har en liten rådgivningsverksamhet i storstäderna och mer omfattande verksamhet i delar av landet där konsultmarknaden inte är lika etablerad.

ALMI genomförde 2003 fördjupade affärsutvecklingsinsatser i sammanlagt 8 122 företag, vilket är en halvering jämfört med föregående år. Drygt hälften av insatserna genomfördes i befintliga växande företag. Bland de fördjupade insatserna kan nämnas strategisk företagsutveckling, lednings- och organisationsutveckling, produkt- och teknikutveckling samt marknadsutveckling. Många av dessa insatser genomfördes i EU-projekt där ALMI varit projektledare och genomförare.

Turism

Det övergripande målet för den statliga turistpolitiken är att Sverige ska ha en hög attraktionskraft som turistland och en långsiktigt konkurrenskraftig turistnäring. Den statliga satsningen på turism är betydelsefull både för hållbar tillväxt i alla delar av landet och för att öka antalet arbetstillfällen. Många politikområden påverkar turismens utveckling, t.ex. näringspolitik, regional utvecklingspolitik, transportpolitik, utbildningspolitik och kulturpolitik.

I den s.k. Framtidsgruppen vilken bildades 1999 har stat och turistnäring tillsammans diskuterat turistnäringens möjligheter. 2001 över-

lämnade gruppen sin slutrapport "Framtidsprogrammet – strategier för tillväxt i den svenska rese- och turistindustrin". Staten har tillsammans med den svenska rese- och turistnäringen ett gemensamt ansvar för att successivt genomföra de föreslagna åtgärderna. Arbetet med Framtidsprogrammet skall följas och utvärderas. I mars 2003 beslutade regeringen att genomföra en översyn av turismfrämjandets funktion, organisation och rollfördelning samt att utvärdera måluppfyllelsen. Översynen skulle göras med beaktande av det övergripande målet för turistpolitiken och genomförandet av Framtidsprogrammet. Utredningen "Främjande för ökad tillväxt" (SOU 2004:17) överlämnades till regeringen i mars 2004.

Som ett led i arbetet med Framtidsprogrammet fick Turistdelegationen i juni 2002 regeringens uppdrag att genomföra ett program för ökad innovationskraft inom turistnäringen och för att främja turismforskning. Programmet beviljades 40,5 miljoner kronor för perioden 2002–2004 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. En slutrapport skall redovisas till regeringen senast den 1 augusti 2005. I januari 2002 beviljades Sveriges Rese- och Turistråd AB 20 miljoner kronor för att utveckla och marknadsföra varumärket Fjällvärlden. Efter två år befinner man sig nu i en förankrings- och utvecklingsfas. För en utförligare redovisning se utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Anslaget till turistfrämjandet höjdes med 10 miljoner kronor budgetåret 2004 som ett uttryck för den tillväxtpotential som näringen har.

Turistdelegationen arbetar med att öka samverkan mellan turistnäringen och berörda myndigheter. Samordningen består bl.a. i att Turistdelegationen anordnar seminarier för berörda aktörer. Turistdelegationen publicerar statistik, utredningar och strategiska rapporter, vilka distribueras till och kommuniceras med branschorganisationer, företag, lokala och regionala turistorganisationer, kommuner, länsstyrelser, företagsorganisationer, myndigheter och skolor. Vidare arbetar delegationen med att identifiera nya marknadsmöjligheter för näringen. Både Turistdelegationen och Sveriges Rese- och Turistråd AB deltar i arbetet med de regionala tillväxtprogrammen samt i arbetet med att genomföra Framtidsprogrammet. I mars 2002 beslutade regeringen att ge 18 myndigheter inom sex politikområden i uppdrag att identifiera potentiella områden för ökad sektorssam-

ordning. Myndigheterna fick även i uppdrag att utarbeta metoder som säkerställer en effektiv samordning. Uppdraget avrapporterades i oktober 2003. Turistdelegationen har deltagit i detta arbete.

En stor del av strukturfondsmedlen i de svenska geografiska målprogrammen och gemenskapsinitiativen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling medfinansierar utvecklingsprojekt inom turismen. Regeringen avser att göra en kartläggning av dessa projekt.

Geologisk verksamhet

Sveriges geologiska undersökning (SGU) tillhandahåller geologiskt underlagsmaterial av god kvalitet så att företag, myndigheter, kommuner och andra organisationer får tillgång till kartor och databaser inför beslut som berör t.ex. naturresurser, infrastruktur och miljö. SGU bedriver också uppdragsverksamheter i den mån myndighetsverksamheten tillåter.

Teknisk informationsförsörjning

För att tillgodose behovet av ett väl fungerande språk inom samhällets alla områden lämnas bidrag till AB Terminologicentrum (TNC). Med stöd av såväl nationellt som internationellt terminologiarbete producerar TNC bl.a. ordlistor. TNC förvaltar också stora ordbanker. Det statliga bidraget används främst för att upprätthålla verksamhetens basfunktioner. Utöver basverksamheten bedriver TNC projektverksamhet på uppdrag av universitet, landsting, myndigheter, företag och internationella organisationer.

För att säkerställa kompetensutveckling inom området informationsförsörjning utgår ett statligt bidrag till den ideella yrkesföreningen Svensk förening för informationsspecialister (TLS). TLS bedriver utbildning genom kurser och seminarier, publicering av tidskrifter, anordnar konferenser och bedriver regionalt, nordiskt och internationellt samarbete.

4.7.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Entreprenörskap, information, rådgivning och kompetensutveckling är: Bidra till ökad kompetens och skapa goda möjligheter för företagsutveckling och företagande.

Resultat

Företagsutveckling

Målet med NUTEK:s verksamhetsgren Information är att 90 procent av företagen som söker information hos myndigheten anser att den är användbar, begriplig och lättillgänglig. Verksamheten inom Startlinjen når inte upp till detta mål, 76 procent anger att de är nöjda/mycket nöjda med Startlinjens service. Det är en försämring med 6 procentenheter jämfört med 2002. En förklaring till utvecklingen kan vara bristande resurser under året. Startlinjen har sedan 1994 tagit hand om drygt 135 000 frågor via telefon och e-post. En uppföljning visar att 9 procent av dem som startade företag under 2002 använde sig av Startlinjen.

Webbplatsen Företagarguiden har utvecklats under året och platsen hade sammanlagt 233 500 besök. En utvärdering skall lämnas till regeringen vid årsskiftet. En enklare webbenkät har gjorts under 2004. Enligt denna ansåg 90 procent av de tillfrågade användarna att guiden har relevant information för företagare, att den kan rekommenderas till andra och att det är lätt att hitta på webbplatsen. Målet kan således anses vara uppfyllt.

Ett delmål för NUTEK:s företagsutvecklade program är att 80 procent av företagen som deltar i myndighetens program anser att insatserna har haft positiv effekt. Några uppföljningar av programmen har genomförts och redovisas nedan.

Kvinnor är underrepresenterade i gruppen företagare. Särskilda program för att öka antalet kvinnliga företagare har funnits sedan början på 1990-talet. Under samma period har företaget bland kvinnor fördubblats. Arbetet har de senaste två åren framför allt bedrivits via affärsrådgivningsprojekt för kvinnor hos Nyföretagarcentrum inom Jobs & Society och ALMI:s

regionala bolag. Uppföljning av en del av de projekt som beviljades bidrag under 2002 visar att deltagarna och projektledarna är positiva till de insatser som genomförs.

I Sverige startas vart femte företag av någon med invandrabakgrund. Samtidigt visar undersökningar att företagare som är födda utomlands upplever fler hinder för tillväxt i företagen jämfört med övriga grupper. För att stödja denna grupp särskilt beviljar NUTEK bl.a. bidrag till Stiftelsen Internationella Företagarföreningen, IFS. Under 2003 nåddes 17 000 personer med invandrabakgrund av rådgivningsinsatser. Detta bidrog bl.a. till att drygt 500 företag startades.

Lokala kooperativa utvecklingscentra, LKU, har medverkat till att minst 233 nya företag har tillkommit 2003. NUTEK har haft regeringens uppdrag att utvärdera den verksamhet som bedrivs vid landets LKU. Utvärderingen (Utvärdering av statsbidrag till Lokala kooperativa utvecklingscentra, NUTEK R 2003:16) visar att de kooperativa företagen är mycket nöjda och anser att LKU:s medarbetare har den kompetens som de efterfrågar. Studien visar också att medarbetarna inom LKU anser att det är svårt att leva upp till kravet på bl.a. regional medfinansiering till det statliga stödet. Statligt bidrag får idag lämnas med högst 50 procent av de beräknade kostnaderna för denna verksamhet. NUTEK föreslår att statens uppdrag och finansiering av LKU:s olika verksamhetsområden blir tydligare. Förutom det näringspolitiska uppdraget pekas det i rapporten på att LKU:na genomför arbetsinsatser inom det regionalpolitiska och arbetsmarknadspolitiska området. NUTEK föreslår därför att medel avsätts för LKU:s verksamhet även inom den regionala utvecklingspolitiken och arbetsmarknadspolitiken.

NUTEK har under flera år arbetat med att stärka småföretagens konkurrenskraft och samtidigt bidra till en hållbar samhällsutveckling genom att stödja åtgärder inom miljöanpassad affärsutveckling. En uppföljning visar att 86 procent av företagen som deltagit i avslutade projekt ansåg att deltagandet gett positiva effekter, 25 procent av företagen ansåg att deras konkurrenskraft hade stärkts och 40 procent kunde påvisa minskad miljöpåverkan av sina produkter och tjänster.

Inom ramen för Baltic 21- Näringsliv har medel beviljats från Östersjömiljard 2. Projekt som genomförts har lett till att ett större antal nya affärskontrakt och affärsavtal har etablerats

mellan svenska företag och företag i Östersjöregionen. Av de företag som deltog ansåg 78 procent att projekten haft en positiv effekt.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att delmålet för NUTEK:s företagsutvecklande program delvis är uppfyllt.

Ett annat delmål inom NUTEK:s verksamhetsgren Entreprenörskap och företagsutveckling är att 60 procent av ungdomarna mellan 18 och 30 år kan tänka sig att starta företag. En undersökning om ungdomars attityder till företagande visar att 71 procent av Sveriges unga kvinnor och män kan tänka sig att bli företagare. Delmålet är således uppnått. Emellertid föredrar endast 29 procent eget företagande framför annan anställning. Undersökningen visar också att ungdomar som har vänner och släkt som är företagare, liksom ungdomar som i skolan uppmuntras att bli företagare är mer positivt inställda till eget företagande.

Av ALMI:s kundundersökning för 2003 framgår att 79 procent som helhet är nöjda med konsulttjänsterna och 94 procent kan tänka sig att rekommendera ALMI till en kollega. Affärsutvecklingskunderna är främst nöjda med ALMI:s förståelse för företagandets villkor och väl fungerande telefonservice. Minst nöjd är kunderna med ALMI:s förmåga att informera om sina tjänster. Endast lite drygt hälften anser också att ALMI har en tydlig profil. Resultaten från kundundersökningen visar inga större förändringar jämfört med 2002 års undersökning.

Turism

Svensk turism utgjorde ca 2,5 procent av BNP 2003 och den totala turistkonsumtionen uppgick till drygt 167 miljarder kronor. Sysselsättningen inom turistnäringen uppgick 2003 till drygt 127 000 helårsarbeten, en ökning med 14 procent sedan år 2000.

Volymmässigt blev 2003 ett bra år för svensk turistnäring. Under 2003 gjordes det 44,2 miljoner övernattningar på kommersiella anläggningar i Sverige. Jämfört med 2002 är det en ökning med 3,4 procent. Svenskarnas övernattningar inom landet ökade med 4,5 procent medan de utländska övernattningarna låg kvar på i stort sett oförändrade nivå (-0,3 procent). Trots volymökningen minskade intäkterna. Anledningen är att det har skett en förskjutning från dyrare boende till enklare övernattningar. Det interna-

tionella resandet i världen minskade med 1,2 procent enligt WTO (World Tourism Organization). För den svenska turistnäringen är effekterna av den 11 september 2001, SARS-epidemin, händelserna i Irak och på Bali totalt sett begränsade. Flygbranschen har dock påverkats särskilt. Inkvarteringsstatistiken visar på ett ökande resande från närregionerna och ett minskat interkontinentalt resande. Det finns en risk att ett fortlöpande terrortryck sätter ett mera permanent avtryck i människors vilja att resa långt eller till vissa delar av världen.

Geologisk verksamhet

Regering och riksdag har beslutat om långsiktiga mål som skall ge det geologiska underlagsmaterialet en viss kvalitetsnivå. Årsmålen bestäms av Sveriges geologiska undersökning (SGU). Dessa årsmål har huvudsakligen uppnåtts. När det gäller rapporteringen till databas finns fortfarande eftersläpning på vissa discipliner. Bedömningen är dock att arbetet med vad som skall vara avklarat enligt det långsiktiga målet till 2008 bedrivs enligt plan. År 2002 var täckningsgraden drygt 35 procent av totalmålet och arbetet under 2003 har lett till täckningsgraden 43 procent vid utgången av året. Verksamheten bidrar till målet genom ökad kunskap och kunskapspridning om geologin.

Teknisk informationsförsörjning

AB Terminologicentrum (TNC) har under 2003 fortsatt bidragit till god måluppfyllelse inom målet att åstadkomma en lämplig teknisk terminologi för svenska förhållanden. Det innebär bl.a. att upprätthålla en hög terminologisk kompetens i organisationen genom metod-, produkt- och programutveckling för terminologihantering, samt dokumentation och samordning med andra språkvårdande organ i Sverige.

Svensk förening för informationsspecialister (TLS) är en yrkesförening för verksamma inom området informationsförsörjning. TLS har bidragit till utvecklingen av en väl fungerande informationsförsörjning genom sina aktiviteter främst riktade till medlemmarna, huvudsakligen bibliotekarier och informationsspecialister i företag. Utöver detta har TLS utvecklat nätverk och bidragit till erfarenhetsutbyte samt verkat

för aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete inom området.

4.7.3 Analys och slutsats

Företagsutveckling

De högt ställda målen på NUTEK:s verksamhetsgrensnivå har inte alltid uppnåtts, men resultaten måste ändå till stora delar anses vara tillfredsställande. Antalet program som har initierats på nationell nivå för företagsfrämjande har minskat under 2004 i syfte att uppnå en ökad tydlighet och effektivitet.

Statens informationsinsatser fokuserar på information till blivande företagare om regelverket kring företagandet. Det vill säga de skyldigheter staten ålägger företagen. Denna information har gjorts betydligt mer lättillgänglig under senare år med hjälp av väl utvecklade Internettjänster.

De statligt finansierade programmen för företagsutveckling inriktar sig i huvudsak mot insatser som även gynnar en långsiktigt hållbar utveckling. Insatserna underlättar exempelvis för kvinnor och invandrare att bli företagare, att nya initiativ tas till vara genom den kooperativa företagsformen och att företag utvecklar sitt miljökunskande. Ett område som framöver kommer att ges ökad prioritet är främjandet av positiva attityder till entreprenörskap. Ungdomar blir i detta sammanhang en särskilt viktig grupp.

Regeringen anser att det statliga stödet till lokala kooperativa utvecklingscentra (LKU) skall utgå inom ramen för det nuvarande näringspolitiska uppdraget.

Vad avser ALMI:s affärsrådgivande insatser får dessa överlag goda betyg från företagarna. ALMI har idag i stor utsträckning anpassat sitt utbud av dessa tjänster till hur den privata marknaden ser ut. Regeringen anser dock att ALMI kontinuerligt måste ompröva dessa insatser så att den marknadskompletterande rollen blir tydlig.

Turism

Turistnäringen är en utpräglad småföretagsbransch med stor betydelse för hållbar tillväxt i alla delar av landet. Under våren 2004 presenterades en studie Turismens betydelse - en studie av Glasriket, Idre fjäll och Ice Hotell från Handelns utredningsinstitut på uppdrag av Turist-

delegationen vilken påvisar turistnäringens betydelse för näringslivsutveckling och lokal service.

Den ökade marknadsföringen från Sveriges Rese- och Turistråd AB 1997, av kandidaturen till olympiska sommarspel i Stockholm 2004 och för Stockholm som kulturhuvudstad 1998 samt vårt ordförandeskap i EU första halvåret 2001 bedöms ha påverkat utvecklingen positivt.

Regeringen beslutade i april 2003 att genomföra en översyn av turistfrämjandets funktion, organisation och rollfördelning samt utvärdera måluppfyllelsen. I mars 2004 överlämnades turistutredningen "Främjande för ökad tillväxt" (SOU 2004:17) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats och frågan bereds inom regeringskansliet

Geologisk verksamhet

Tillgång till behovsidentifierad och kvalitetssäkrad geologisk information är nödvändig för att tillgodose samhällets behov inom områdena miljö och hälsa, fysisk planering, hushållning och försörjning med naturresurser, jord- och skogsbruk samt totalförsvaret. Brister i detta avseende kan leda till att färre gruvor etableras och att infrastruktursatsningar både på statlig och på kommunal nivå grundas på ofullständigt beslutsunderlag. Behovet av geologisk information styrs av ökad efterfrågan på naturresurser tillsammans med ett ökat behov av skydd och vård av naturen. Under den senaste tioårsperioden har internationella företag visat ett ökat intresse av att prospektera efter mineral i Sverige. Stora infrastrukturprojekt kräver också geologiskt underlagsmaterial. I urbana miljöer finns ett ökat behov av undermarksbyggande. I dessa sammanhang kan geologisk information bidra till ökad effektivitet och säkerhet. Det geologiska underlagsmaterialet från SGU används i stor utsträckning av olika aktörer. SGU har nu hunnit halvvägs när det gäller de långsiktiga målen för verksamheten. I myndigheten har ett arbete startats för att ta fram underlag till framtida mål.

Teknisk informationsförsörjning

AB Terminologikum (TNC) bedriver en efterfrågad verksamhet som väl svarar mot näringslivets och samhällets behov. Terminologiarbete i organiserad form ökar Sveriges konkur-

renskraft och tillväxt genom att bidra till ett väl fungerande nationellt språk inom samhällets alla domäner. I Utredningen Mål i mun (SOU 2002:27) framförs förslag som bl.a. berör terminologiverksamheten vid TNC. Utredningen har remissbehandlats och ärendet bereds vidare inom Regeringskansliet.

Övergången från tryckta till elektroniska tidskrifter har gått snabbt särskilt inom tekniska områden, vilket lett till problem för bl.a. de små och medelstora företagens tillgång till vetenskaplig information. Av licensrelaterade skäl har det blivit svårare för företag att beställa tidskriftskopior från universitetsbiblioteken. Svensk förening för informationsspecialister (TLS) har verkat för lösningar av problemet tillsammans med Industriförbundet och informationsleverantörerna. Det statliga stödet till TLS bidrar till att förstärka kompetensen hos en yrkeskår med avgörande betydelse för kvalificerad hantering av information inom näringsliv, universitet, högskolor, statliga myndigheter samt kommun och landsting. Det starka intresset från medlemmarna och de goda utvärderingsresultaten av kurser och konferenser tyder på att verksamheten är konkurrenskraftig och efterfrågad inom sitt område.

4.8 Regler, tillstånd och tillsyn

4.8.1 Insatser

Förenkling av regelverk

SimpLex, som är en verksamhet inom Regeringskansliet, kvalitetsgranskar alla förslag på nya eller ändrade lagar och förordningar ur ett småföretagsperspektiv. Granskningen syftar till att säkerställa att en särskild konsekvensanalys av reglers effekter på små företag görs i ett tidigt skede. Analysen är ett medel för att ta fram ändamålsenliga och enkla regler. Förutom granskningen ger SimpLex löpande råd och stöd i regelförenklingsarbetet och håller även utbildningar för tjänstemän som arbetar med företagsrelaterade regler. Slutligen har regeringen och ansvariga myndigheter ett ansvar att kontinuerligt se över lagar och förordningar respektive föreskrifter och allmänna råd.

Patenträttsliga frågor m.m.

I propositionen 2003/04:34 Patent- och registreringsverkets organisation föreslog regeringen en ny organisation för PRV där bolagsverksamheten i Sundsvall skulle avknoppas och göras till en ny statlig myndighet. Riksdagen beslutade där- efter den 25 mars 2004 om inrättandet av det nya Bolagsverket (2003/04:NU7, rskr. 2003/04:172) fr. o m den 1 juli 2004.

Patent- och registreringsverket (PRV) är fort- satt central förvaltningsmyndighet för bl.a. ären- den om patent, varumärken, mönster, efternamn och förnamn medan Bolagsverket efter organi- sationsförändringen är den myndighet som an- svarar för registerärenden angående aktiebolag, filialer och europeiska ekonomiska intressegrup- peringar. Bolagsverket är också central förvalt- ningsmyndighet för handels- och förenings- registerärenden.

Patentbesvärsträtten är en förvaltningsdomstol som har till uppgift att pröva överklaganden av beslut meddelade av PRV och statens växtorts- nämnd. Patentbesvärsträtten ställer också inom ramen för sina resurser patenträttslig och teknisk sakkunskap till de allmänna domstolarnas förfo- gande.

PRV har en viktig uppgift när det gäller att öka medvetenheten om vikten av immaterial- rättligt skydd främst bland små företag. PRV driver därför ett projekt tillsammans med ALMI i syfte att göra detta.

Sverige har agerat kraftfullt för att få till stånd ett effektivt gemenskapspatent inom EU. Ett så- dant skulle innebära väsentliga förbättringar för den som vill få till stånd ett patentskydd inom hela EU. En gemensam överenskommelse i rådet har dock ännu inte nåtts.

Regeringen har i en departementspromemoria (Ds 2003:42) presenterat förslag till förändringar av systemet för kungörelser i Post- och Inrikes- tidningar (PoIT). I promemorian föreslås att alla kungörelser som i dag sker i PoIT skall flyttas över till en webbplats som PRV (numera Bolags- verket) ansvarar för. En trolig konsekvens av de förslag som lämnades i promemorian är att PoIT inte kan fortleva i sin nuvarande form. Större delen av intäkterna från PoIT används för närva- rande för att finansiera arbetet med Svenska Akademiens ordbok (SAOB). Promemorians förslag förutsätter därmed att arbetet med SAOB i fortsättningen finansieras på annat sätt än genom överskottet från PoIT. Då detta har

visat sig vara svårt att åstadkomma har Rege- ringskansliet den 23 juni 2004 givit en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag som innebär dels att kungörelser som idag sker i PoIT i fram- tiden publiceras elektroniskt på en webbplats på Internet, dels att frågan om finansieringen av SAOB får en långsiktig lösning. Uppdraget skall redovisas senast den 1 december 2004.

Elsäkerhet

Elsäkerhetsverksamheten bedrivs för att före- bygga skada på person och egendom, orsakad av elektricitet, samt störningar på radiokommuni- kation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Statliga insatser bedrivs för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt med- verka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet.

Föreskrifter utarbetas som är nödvändiga för att elsäkerheten skall upprätthållas utan att de utgör hinder för den tekniska utvecklingen eller för handeln med andra länder. Föreskrifterna på elmaterielområdet baseras till stor del på EU-di- rektiv.

Elsäkerhetsverket deltar i standardiseringsar- betet på internationell nivå inom International Electrical Commission (IEC) och på europeisk nivå inom den europeiska standardiseringsorga- nisationen European Committee for Electro- technical Standardization (CENELEC) via Svenska Elektriska Kommissionen (SEK).

Vid tillsynen av elanläggningar inriktas arbetet mot att motivera och bidra till att säkerställa att ägare och användare av elektriska anläggningar och elektrisk materiel iakttar elsäkerhetsföre- skrifterna samt att elinstallationer utförs enligt gällande säkerhetsföreskrifter. Inspektioner och kontroller på fältet genomförs. En annan del av verksamheten med stor betydelse för elsäkerhe- ten är behörighetssystemet för elinstallationsar- bete.

Tillsynen på elmaterielområdet utgörs till största delen av marknadskontroller som ser till att föreskrifter om kontrollordning, samt om utförande, handhavande och skötsel av elmate- riel följs. Dessutom övervakas marknadsföringen i olika former. Informationsinsatser har pågått i syfte att öka kunskapen om elsäkerhet hos all- mänheten. Under året har vidare särskilda in-

formationsprojekt riktats till elyrkesmän och innehavare av anläggningar.

Minerallagen, miljömålsarbetet och miljösäkring

Beslut om tillstånd enligt minerallagen (1991:44) medverkar till att landets geologiska förutsättningar undersöks och att de mineralresurser som regleras i lagen kan tas till vara genom att tillstånd till nya gruvor ges. Regeringen beslutade den 17 juni en lagrådsremiss om ändring i minerallagen. Denna kommer att följas av en proposition till riksdagen under hösten.

SGU arbetar som huvudansvarig myndighet med olika uppgifter för att miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet skall genomföras. Inom miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö arbetar SGU särskilt med åtgärder som rör naturgrus användning.

SGU:s uppdrag att utveckla och miljösäkra det statliga gruvfältet i Adak och de anläggningar för oljelagring som staten tidigare haft av civila beredskapsskäl följer plan utom när det gäller de anläggningar som lagrat bensin. I maj 2003 orsakade ett åsknedslag en explosion vid bensinlagringsanläggningen i Sala och två personer avled. Detta har lett till att miljösäkringen av dessa anläggningar fördröjts.

Tillsyn över revisorer

Revisorsnämnden har till uppgift att handlägga frågor om godkännande och auktorisation av revisorer samt registrering av revisionsbolag, att utöva tillsyn över revisorers och revisionsbolags verksamhet, att pröva frågor om disciplinära åtgärder samt att ansvara för att god revisorssed och god revisions sed utvecklas på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden skall också följa den internationella utvecklingen inom revisionsområdet.

Revisorsnämndens verksamhet skall bidra till att olika aktörer och intressenter har tillgång till trovärdig ekonomisk information avseende företagens redovisning och förvaltning, att samhällets behov av kvalificerade och oberoende externa revisorer och revisionsbolag tillgodoses samt att den revisionsverksamhet som dessa bedriver är av hög kvalitet och uppfyller höga etiska krav.

Genom sin verksamhet skall Revisorsnämnden också upprätthålla förtroendet för revisorers

verksamhet och för auktorisationssystemet. Revisorsnämnden skall ingripa mot revisorer som förfar oredligt eller som av andra skäl inte är lämpliga att utöva revisionsverksamhet, eller som utför ett grovt bristfälligt arbete eller äventyrar sitt oberoende. Förutom handläggning av anmälningar skall tyngdpunkten ligga på den systematiska och uppsökande tillsynen och utvecklingen av dess former.

Från och med den 1 januari 2002 gäller en ny revisorslag (2001:883). Lagen innehåller bl.a. tydligare och mer utförliga bestämmelser om revisorers opartiskhet och självständighet.

4.8.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Regler, tillstånd och tillsyn är: Säkerställa goda grundläggande förutsättningar inom i första hand näringslivet och ett enkelt regelverk för företagande.

Resultat

Förenkling av regelverk

Regeringen kommer senare i höst att redovisa det pågående regelförenklingsarbetet i en särskild skrivelse till riksdagen. I skrivelsen kommer det att finnas en utförlig redovisning av förenklingsarbetet i Regeringskansliet, övriga myndigheter samt i kommittéväsendet.

Patenträttsliga frågor och företagsregistrering

En avmattning, som till viss del är konjunkturberoende, har märkts när det gäller flertalet av PRV:s verksamhetsområden. Under 2003 har antalet nyregistrerade bolag minskat och färre patent- respektive varumärkesansökningar har inkommit. Minskningen, tillsammans med de effektivitetsförbättringar verket genomfört, har medfört förkortade handläggningstider inom flera områden och de uppsatta målen för PRV har därför i stort sett kunnat uppnås.

Måluppfyllelsen vid bolagsavdelning är tillfredsställande när det gäller nyregistreringar och ändringar, dock har problem med långa handläggningstider uppstått under vissa perioder. Det

kvarstår även problem när det gäller handläggningstider för registrering av varumärken och i viss mån mönster även om den genomsnittliga handläggningstiden har kortats under 2003.

PRV är en avgiftsfinansierad myndighet. Verksamheten visade överskott om 10,6 miljoner kronor för 2003, men totalt sett har PRV ett betydande ackumulerat underskott om cirka 294 miljoner kronor. Myndigheten har vidtagit åtgärder bl.a. rationaliseringar för att minska underskottet, som dock innebär stora påfrestningar även i framtiden.

När det gäller Patentbesvärsrätten ökade tillströmningen av patentmål under 2003 från 81 till 117 mål. Ökningen berodde till stor del på att PRV arbetat ned sina ärendebalanser. Handläggningstiderna har, trots denna ökning, kunnat kortas något under 2003, men ligger fortfarande över det uppställda målet på ett år. Antalet inkomna övriga mål, d.v.s. mål om varumärken, mönster, släktnamn och utgivningsbevis, minskade från 429 till 227 mål. För 2004 gör Patentbesvärsrätten bedömningen att inkommande patentmål kommer att minska och övriga mål öka i förhållande till 2003 samt att handläggningstiderna kan kortas ytterligare till slutet av året.

Elsäkerhet

Inom elsäkerhetsområdet har verksamheten under året präglats av arbetet med de nya generella föreskrifter som skall ersätta starkströmsföreskrifterna. Arbetet har inriktats på att väsentligt förenkla föreskrifterna och i stället hänvisa till standard på området. Då produkter tillverkats i enlighet med standarder förutsätts de uppfylla de allmänna säkerhetskraven. Detta skapar goda förutsättningar för en fri marknad för elmateriel i Europa.

Deltagandet i standardiseringsarbetet har skett på ungefär samma nivå som föregående år. Vad beträffar standardiseringsverksamheten har insatserna resursmässigt koncentrerats till sådana tekniska kommittéer som utarbetar standarder av stor betydelse för elinstallationer. Tillsynsarbetet består av inspektioner och kontroller på fältet, elolycksfalls- och elbrandutredningar, utredningar av driftstörningar med stor säkerhetspåverkan, information och erfarenhetsåterföring till arbetet med föreskrifter och säkerhetsstandarder.

Elsäkerhetsverkets ansvar för elanläggnings-tillsynen omfattar cirka 5,2 miljoner elanläggningar, varav cirka 900 000 arbetsställen och cirka 4,3 miljoner bostäder. Antalet fältbesök inom anläggningstillsynen har minskat något. Det är till de områden där risken för olyckor och elbränder bedöms som högst och där tillsynen kan förväntas ge störst effekt som verkets insatser har prioriterats. Under året har verkets tillsynsroll blivit tydligare och insatser effektiviserats vilket resulterat i att fler anläggningar kunnat förbättras ur elsäkerhetssynpunkt.

Marknadskontrollen av elmateriel ligger på i stort sett samma nivå som tidigare. Antalet ansökningar om elinstallatörsbehörighet har ökat något.

Tillsynen på elmaterielområdet genom marknadskontroll har resulterat i att cirka 127 produkter med allvarliga elsäkerhets- eller EMC-brister har fått försäljningsförbud. Antalet produkter av respektive typ, som genom försäljningsförbuden förhindras att komma till användning varierar från något tiotal till åtskilliga tusental. Därmed har ca 175 000 farliga produkter hindrats från att komma ut på marknaden. Resultatet från verkets marknadskontroll under året visar att det finns ett betydande antal produkter med elsäkerhets- eller EMC-brister på marknaden.

Minerallagen, miljömålsarbetet och miljösäkring

Bergsstaten är den förvaltningsmyndighet som handlägger ärenden enligt minerallagen. Bergsstatens verksamhet har kostat 8,3 miljoner kronor. Företagen har erlagt avgifter motsvarande 8,8 miljoner kronor som levererats till inkomsttitel. Samtliga gruvor har inspekterats. Bergsstaten har genomgående korta handläggningstider vilket bidrar till en effektiv industriverksamhet hos de företag som söker tillstånd. Bearbetningskoncession har beviljats för en gruva under året och en koncession har givits för utökad brytning.

Beträffande arbetet med miljö kvalitetsmål har SGU under året lämnat underlag till Miljömålsrådets fördjupade utvärdering av miljömålen. När det gäller miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet är bedömningen att målet kan nås under en generation under förutsättning att ytterligare åtgärder vidtas. För delmålet om uttag av naturgrus under miljö kvalitetsmålet God be-

byggd miljö är bedömningen att delmålet kan nås.

Vid utgången av 2003 har 24 av totalt 42 oljelagringsanläggningar helt avvecklats. En explosion vid anläggningen i Sala har medfört att det för den anläggningen och för liknande anläggningar blir en förskjutning i tidsplanerna

Tillsyn över revisorer

Under 2003 anordnade Revisorsnämnden prov för revisorsexamen vid två tillfällen och för högre revisorsexamen vid ett tillfälle. På grund av övergångsbestämmelser till den nya revisorslagen har man tidigare kunnat erhålla godkännande och auktorisation utan att avlägga föreskriven examen. Dessa övergångsbestämmelser upphörde att gälla vid utgången av 2002 vilket medförde ett betydligt större antal tentander år 2003 (435 stycken) än året innan (289 stycken).

Beslut om godkännande, auktorisation och registrering skall meddelas senast två månader från det datum fullständig ansökan inkommit till nämnden. Av 172 ansökningar avgjordes alla utom fyra inom den föreskrivna tiden. Förse-ningarna orsakades av komplexa frågeställningar i kombination med ett ovanligt stort antal ansökningar.

Beslut i ärenden gällande ansökan om fortsatt godkännande, auktorisation och registrering skall normalt meddelas senast en månad innan pågående period löper ut. Målet uppnåddes avseende drygt 96 procent av ansökningarna. I de fall som målet inte uppnåtts har det berott på sent inkomna ansökningar eller att flera kompletteringar erfordrats. Av inkomna ansökningar (672 stycken) avlogs fem.

Tillsynsverksamheten innefattar systematisk och uppsökande tillsyn (SUT), disciplinärenden samt förhandsbesked om förtroenderubbande verksamhet.

Den systematiska och uppsökande tillsynen är det viktigaste instrumentet för att planmässigt finna och ingripa disciplinärt mot revisorer som arbetar felaktigt. Uppdagad i ett SUT-ärende allvarliga brister i en revisors verksamhet överförs ärendet till ett disciplinärende. Under året påbörjades 42 SUT-ärenden. Antalet ärenden som avslutades var 49 varav 15 överfördes till disciplinärende.

Minst hälften av alla disciplinärenden som väcks skall vara avgjorda inom 18 månader från

öppningsdagen och inget ärende skall ha en handläggningstid överstigande tre år. Dessa mål uppnåddes. Antalet avgjorda disciplinärenden uppgick till 145 stycken. I 50 fall beslutades om disciplinär åtgärd. Den mest frekventa åtgärden är varning som utdelades i 58 procent av fallen.

Ansökan om förhandsbesked skall avgöras inom två månader från det datum komplett ansökan inkommit till nämnden. Samtliga 13 inkomna ansökningar avgjordes inom utsatt tid.

I det internationella arbetet har frågan om revisorers oberoende fortsatt att prioriteras. Nämnden har deltagit i de sammanträden som anordnats av EU:s revisionskommitté. Revisorsnämnden har också under året träffat ett avtal med FAR och SRS som bl.a. innebär att nämnden kvalitetssäkrar organisationernas kvalitetskontroller, vilket är ett led i implementeringen av Kommissionens rekommendation av den 15 november 2000 om kvalitetssäkring av lagstadgad revision i Europeiska unionen: minimikrav (2001/256/EG).

4.8.3 Analys och slutsats

Förenkling av regelverk

Granskningen ur ett småföretagsperspektiv av nya regler fortsätter att utvecklas och ges mer resurser. NUTEK bistår regeringen i detta arbete genom att ge råd och stöd till myndigheter i deras arbete med konsekvensanalyser. Samtidigt fortsätter arbetet med att granska nya och ändrade lagar inom Regeringskansliet. I och med det omfattande handlingsprogrammet för minskad administrativ börda har regelförenklingsarbetet breddats och omfattar ett fyrtiotal myndigheter. Mätningar av företagens administrativa börda, som görs tillsammans med näringslivet och i samarbete med andra länder, blir ett viktigt verktyg i det fortsatta arbetet.

Patenträttsliga frågor m.m.

Regeringen kan konstatera att förbättringar gjorts inom samtliga verksamheter och att arbetet med en systematisk och kundorienterad verksamhet vidareutvecklas kontinuerligt. Verket arbetar målmedvetet med att stärka användarperspektivet exempelvis genom utvecklingen av hemsidan och olika elektroniska

tjänster. Grundläggande information om PRV:s olika verksamheter, tillgång till blanketter samt information i olika register som PRV har ansvar för finns tillgängliga på PRV:s hemsida.

Ändringar i varumärkes- och firmalagen förväntas genomföras den 1 juli 2005 som bl.a. innebär att prövningen av varumärken och firmamamn slopas och ersätts av ett invändningsförfarande. Dessa förändringar förväntas förkorta handläggningstiderna dramatiskt för registrering av firmor och varumärken. En proposition planeras att läggas till riksdagen under våren 2005.

Regeringen bedömer att Patentbesvärstårens verksamhet är effektiv och medverkar till ett ändamålsenligt system för erhållande av immaterialiella skyddsätter. Måluppfyllelsen är tillfredsställande. En samlad domstolsorganisation för immaterialrätten övervägs där Patentbesvärstårens uppgifter förs över till Svea hovrätt. Denna och ytterligare frågor kommer att behandlas i en departementspromemoria som är planerad till senare delen av 2004.

Elsäkerhet

De åtgärder som vidtagits under året bedöms ha åstadkommit fortsatt utveckling för att upprätthålla en god elsäkerhet. Verksamheten under det kommande budgetåret bör bedrivas enligt den allmänna inriktning som gäller för elsäkerhetsarbetet för innevarande budgetår.

Utvecklingen vad gäller elolycksfall och elbränder bör noga följas för att bl.a. möjliggöra analyser av de statliga insatserna och elsäkerhetsnivåns utveckling. I anslutning till insatserna bör Elsäkerhetsverket följa den internationella utvecklingen samt främja svenskt deltagande i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Minerallagen, miljömålsarbete och miljösäkring

Handläggningstiderna hos Bergsstaten är fortfarande föredömligt korta. Regeringens bedömning är att verksamhetsmålen för Bergsstaten har nåtts.

Miljömålsarbetet är organiserat verksamhetsövergripande, vilket innebär att miljömålsarbetet och geologiska undersökningsverksamheten kan samverka på ett ekonomiskt effektivt

sätt. Årets planerade åtgärder har genomförts. För miljösäkringen gör regeringen bedömningen att trots förseningarna på grund av Sala-olyckan kan resterande anläggningar vara avvecklade under 2007. Kontrollprogram kommer att behöva bedrivas under lång tid.

Tillsyn över revisorer

Regeringens bedömning är att nämndens verksamhet på ett bra sätt har bidragit till att uppnå det övergripande målet. Det är särskilt viktigt att Revisorsnämnden fortsätter sitt arbete med att utveckla tillsynsverksamheten, för att öka möjligheterna att finna och ingripa mot revisorer som utför ett bristfälligt arbete, förfar oredligt eller av andra skäl inte är lämpliga att utöva revisionsverksamhet. Regeringen konstaterar att verksamhetsmålen i regleringsbrevet för 2003 i stort sett har uppnåtts.

4.9 Konkurrens

4.9.1 Insatser

Ett av regeringens viktigaste styrmedel för att verka för en effektiv konkurrens är Konkurrensverkets tillämpning av konkurrenslagen. Konkurrenslagen är baserad på EG:s konkurrensregler. Den innehåller förbud mot konkurrensbegränsande samarbete och missbruk av dominerande ställning. Lagen innehåller också regler för kontroll av företagskoncentrationer. Förvärv och andra företagskoncentrationer över vissa tröskelvärden skall alltid anmälas till Konkurrensverket för prövning.

Konkurrensverket har under 2003 bl.a. lämnat in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt mot elva företag inom asfaltbeläggningens branschen och därvid yrkat på 1,6 miljarder kronor i konkurrensskadeavgift för samarbete i samband med offentliga upphandlingar av asfaltentreprenader i Sverige. Målet tas upp i tingsrätten 2005. En mellandom i målet meddelades i december 2003 av tingsrätten. Domen innebär att förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete kan tillämpas på de Vägverksupphandlingar där den misstänkta asfaltkartellen riggat anbudsproceduren, trots att Vägverket varit en av deltagarna i kartellen. Mellandomen har över-

klagats till Marknadsdomstolen, som i en dom i september 2004 fastställde tingsrättens domslut.

Verket har under 2003 även lämnat in en stämningsansökan till Stockholms tingsrätt rörande bl.a. otillåten prissamverkan vid upphandlingar av ventilationsentreprenader. Konkurrensverket har satt ned kraven på konkurrensskadeavgift med 50 procent för ett av bolagen eftersom detta bolag medverkat till att överträdelserna avslöjats.

Konkurrensverket har även inlett en utredning om eventuellt konkurrensbegränsande samarbete mellan företag på bitumenmarknaden (bindemedel för asfaltbeläggningar). Misstankar om missbruk av dominerande ställning finns även beträffande ett av företagen. Konkurrensverket utreder vidare eventuella överträdelser av förbudet mot missbruk av dominerande ställning vid prissättning ifråga om vissa bredbandstjänster samt inom skogssektorn.

Konkurrensverket har under året tagit fram ett antal rapporter, föreslagit regeländringar samt yttrat sig över förslag i betänkanterna och utredningar. Inom ramen för sitt ansvar för svensk konkurrensforskning har under 2003 verket beviljat medel för forskningsprojekt bl.a. beträffande effekter av svenska bankfusioner och effekterna av att detaljisterna introducerar egna varumärken på dagligvarumarknaderna.

Konkurrensverket deltar i internationellt samarbete med andra konkurrensmyndigheter, bl.a. de nordiska. Verket har även ett nära samarbete med Europeiska kommissionen i ärenden som kommissionen handlägger. Från och med den 1 maj 2004 gäller nya regler för tillämpning av EU:s konkurrensregler (Rådets förordning (EG) nr 1/2003). Det nya systemet innebär att tillämpningen av EU-ärenden i större utsträckning decentraliseras till nationella konkurrensmyndigheter, vilka då har att tillämpa EG-fördragets artikel 81 och 82. Ett nätverk för samarbete mellan de nationella konkurrensmyndigheterna sinsemellan och med dem och EU-kommissionen har upprättats. Vidare avvecklas systemet som innebär att företagen kan ansöka om förhandsbesked rörande avtalens och förfarandenas förenlighet med konkurrensreglerna. Företagen får nu själva göra dessa bedömningar. Till följd av EU-reformen trädde följdändringar i det svenska regelverket i kraft per den 1 juli 2004 (jfr regeringens prop. 2003/04:80). Detta innebär bl.a. att även det svenska systemet med förhandsbesked har avvecklats.

Den 1 maj 2004 trädde även en ny EG-förordning för kontroll av företagskoncentrationer i kraft (Rådets förordning (EG) 139/2004). Detta innebär bl.a. att reglerna om hänskjutanden av fall mellan kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter har ändrats för att säkerställa att ett ärende handläggs vid den myndighet som är bäst lämpad. Vidare har det substansstest som skall tillämpas på koncentrationer med gemenskapsdimension ändrats. Ändringen innebär att större hänsyn kan tas till effekterna av en koncentration.

Utredningen om en effektivisering av det konkurrensrättsliga regelverket för företagen presenterade i januari 2004 (SOU 2004:10). 4tätten till skadestånd enligt konkurrenslagen. Betänkandet har remissbehandlats och är föremål för beredning. En proposition planeras under hösten 2004.

Även länsstyrelserna har till uppgift att främja en effektiv konkurrens och skall bl.a. beakta konkurrensaspekterna vid tillståndsprövning och stödgivning.

4.9.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Konkurrens är: Verka för effektiv konkurrens till nytta för konsumenterna.

Resultat

Tips och klagomål från företag och privatpersoner utgör en viktig källa till information som används i Konkurrensverkets arbete med att identifiera konkurrensproblem inom olika sektorer. Under 2003 har verket tagit emot 421 skriftliga tips och klagomål. Konsumenter klagar ofta på prishöjningar eller ett allmänt högt prisläge. Dessa klagomål gäller bland annat energi och tele (främst bredband). Klagomålen har även gällt hög följsamhet till cirkapriser på olika varumarknader.

För elfte året i rad har Konkurrensverket låtit genomföra en undersökning bland några av verkets viktigaste intressenter. Undersökningen har genomförts av ett oberoende marknadsundersökningsföretag och visar att förtroendet för verket fortfarande är mycket stort och att kän-

nedomen om konkurrenslagen är nästan fullständig. Vidare anser 62 procent av de tillfrågade att Konkurrensverket aktivt motverkar skadliga konkurrensbegränsningar, vilket är en märkbar ökning jämfört med förra året.

Stockholms tingsrätt meddelade i april 2003 dom i det s.k. bensinmålet, där Konkurrensverket hade yrkat sammanlagt 651 miljoner kronor i konkurrensskadeavgift för ett samarbete mellan vissa bensinbolag om en rabattsanering på bensin. Tingsrätten biföll delvis verkets talan och dömde bensinbolagen att betala sammanlagt 52 miljoner kronor. Såväl verket som bolagen har överklagat domen till Marknadsdomstolen. Dom väntas under 2005.

Drygt 50 procent av verkets resurser för lagtillämpning har under 2003 satsats på egna initiativ och uppföljningar, vilket uppfyller regeringens anvisade mål. Detta har synliggjorts genom de utredningar och domstolsprocesser rörande allvarliga överträdelser av konkurrensreglerna, som verket har initierat.

4.9.3 Analys och slutsats

En väl fungerande konkurrens driver företagen till kostnadseffektivitet och lyhördhet för vad konsumenterna efterfrågar. Förutom att fungerande konkurrens således ger vinster för konsumenterna, är det även en viktig förutsättning för ekonomisk tillväxt och är därmed av stor samhällsekonomisk betydelse.

Konkurrensverkets verksamhet har bidragit till såväl en bättre fungerande konkurrens som en ökad kunskapsuppbyggnad. Regeringen bedömer att Konkurrensverkets arbete är effektivt och att verket har uppfyllt de krav som ställs.

Arbetet med lagtillämpning har givits fortsatt prioritet. Regeringen ser positivt på att verket i ökad utsträckning tar initiativ till att beivra överträdelser av konkurrensreglerna. Verkets lagtillämpande verksamhet är betydelsefull och verket bör även fortsättningsvis lägga stor tyngd på kartellbekämpning. Arbetet med att beivra dominerande aktörers missbruk av sin starka ställning på marknaden är också angeläget.

Konkurrensverket kommer till följd av den reform på konkurrensområdet som trätt i kraft den 1 maj 2004 på EU-nivå, samt med följdändringar i svensk rätt den 1 juli 2004, att behöva förändra sin verksamhet. Verket kommer aktivt att behöva söka upp konkurrensbegränsningar.

Verket kommer vidare att delta i det europeiska samarbetet. Därtill torde EU-ärenden komma att handläggas av verket i större utsträckning. Myndigheten kommer dock inte längre att behöva handlägga ansökningar från företag om förhandsbesked om konkurrensreglernas tillämpning.

Konkurrensverkets erfarenheter av, det i augusti 2002 införda systemet med möjlighet till nedsättning eller eftergift för företag som avslöjar allvarliga konkurrensbegränsningar (s.k. leniency), är att systemet förefaller ha positiv signaleffekt och har skapat ett ökat medvetande, inte minst bland juridiska ombud. I asfaltkartellärendet och ventilationsärendet har de nya reglerna rörande nedsättning och eftergift av konkurrensskadeavgift använts. Verket har dock endast i några få fall vunnit erfarenheter av företagens möjligheter att som första företag träda fram och avslöja en kartell och därigenom få konkurrensskadeavgiften helt eftergiven.

Vad gäller frågan om konkurrens på lika villkor mellan offentlig och privat sektor, så bereds inom Regeringskansliet fortsatt frågan om att införa en konfliktlösningsregel i konkurrenslagen. Inriktningen i arbetet är att ett förslag till lagregel som har uppslutning både från offentlig och privat sektor skall kunna presenteras. Konkurrensverket har fått i uppdrag av regeringen att senast den 1 oktober 2004 inkomma med en analys av Konkurrensrådets erfarenheter samt förslag på lämpliga åtgärder.

4.10 Forskning och utveckling

Regeringens politik inriktas på att stärka förmågan hos näringsliv, offentlig sektor och forskningsinstitutioner att utveckla och nyttiggöra kvalificerad kunskap till nytta för samhälleliga och industriella behov. Huvuddelen av insatserna redovisas under politikområde Forskningspolitik.

4.10.1 Insatser

Rymdverksamhet

Svensk rymdverksamhet inriktas på teknik- och utvecklingsprojekt som gör det möjligt att främst med hjälp av satelliter i omloppsbana runt

jorden bedriva navigering, kommunikation, jordobservation (även benämnt fjärranalys) samt forskning om jorden och universum. Utvecklingen av denna rymdbaserade infrastruktur utgör idag en viktig förutsättning för många företeelser i vårt dagliga liv. Några tydliga exempel är TV- och radiosändningar, bredband via satellit, väderleksrapporter och satellitnavigering. För att bygga upp infrastrukturen krävs en förmåga att nå rymden från jorden. Rymdtransporter, inklusive bärraketutveckling, är därför en viktig del av rymdverksamheten. Även rymdforskningen är beroende av bärraketer för att sända upp satelliter i omloppsbanan runt jorden och för att skicka upp rymdsonder för expeditioner ut i rymden. Huvuddelen av statens insatser för rymdforskning redovisas under politikområde Forskningspolitik.

Rymdstyrelsen är ansvarig myndighet för svensk rymdforskning och rymdverksamhet. Omfattningen av och komplexiteten i rymdprojekt kräver internationellt samarbete. Sveriges kompetens och inriktning på rymdområdet utgör en del i framför allt det europeiska samarbetet inom det europeiska rymdorganet ESA. Nationella program bedrivs inom främst jordobservation och teknikutveckling i syfte att utveckla kompetensen hos svenska företag och forskare för att stärka deras förmåga att delta i det internationella rymdsamarbetet. Det mellanstatliga ESA bildades 1971 för att organisera samarbetet mellan de europeiska staterna inom rymdforskning och rymdteknologi. Samarbetet inom ESA är uppdelat i en obligatorisk och en frivillig del. Den obligatoriska delen består av ett vetenskapsprogram och kostnader för gemensamma ESA-aktiviteter såsom drift av markstationer och Arianeraketens uppsändningsplats i Kourou i Franska Guyana. Vetenskapsprogrammet innefattar planering av och infrastruktur för studier av jordens plasmaomgivning, solsystemet och universum i stort, inklusive de naturlagar som styr universum. De frivilliga programmen innehåller främst projekt för tillämpningar och infrastruktur inom jordobservation, telekommunikation, navigering, mikrogravitation och rymdtransporter inklusive bärraketen Ariane samt ESA:s bidrag till den internationella rymdstationen ISS (International Space Station). Deltagande i ESA:s program genererar utvecklingsuppdrag till medlemsländernas industrier i konkurrens. Beslut om ESA:s långsiktiga verksamhet fattas på ministermöten i ESA:s råd. Mi-

nistrarna fattade år 2003 beslut om att bland annat säkra Europas oberoende tillträde till rymden genom ett särskilt program benämnt EGAS (European Guaranteed Access to Space). Sverige deltar även i bilateralt samarbete, främst med Frankrike. Exempel på sådant samarbete är fjärranalyssatelliterna SPOT samt den nationella forskningssatelliten Odin.

Upprätthållande av nationell metrologi

Statens insatser på området består i att säkerställa internationell överensstämmelse för de mätstorheter som används inom landet samt i att bedriva mätteknisk forskning.

Riksmätplatser utses i Sverige av regeringen och återfinns inom Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI).

Inom EU har ett arbete med framtagande av ett inre marknadsdirektiv för ett 20-tal mätinstrument som bl.a. används för att mäta mängder eller flöden som ligger till grund för betalningar och s.k. bevisinstrument gjorts. Direktivet har antagits i rådet och skall nu implementeras i Sverige.

FoU-insatser bidrar till att upprätthålla och utveckla verksamheten på en hög nivå. På svenskt initiativ pågår ett nordiskt projekt i regi av Nordiska ministerrådet genom Nordtest. Projektet syftar till att initiera en bättre samordning av den mättekniska forskningen inom Norden, bl.a. med sikte på en effektivare användning av EU:s forskningsmedel.

Regeringen har under 2004 avsatt 600 000 kronor för området kemisk metrologi. Syftet är att ge SP möjlighet att bygga upp kompetens för kemiska primärmetrologiska mätningar och upprätta spårbarhet inom kemisk metrologi. Det är även viktigt att Sverige kan delta i det europeiska arbetet som nu pågår inom området. För 2005 och framåt föreslår regeringen i denna proposition ett årligt tillskott om 800 000 kronor för kemisk metrologi.

Experimentell teknik

För att stödja kompetensbasen inom experimentell teknik, underlätta forskningssamverkan och kunskapsöverföring till framför allt små och medelstora företag ger staten bidrag till Sveriges

Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP). Institutet spelar en viktig roll i det svenska innovationssystemet som brobyggare mellan universitet, högskolor och näringsliv. SP identifierar och genomför samfinansierad forskning och verkar som problemlösare och teknikspridare i konkreta forsknings- och utvecklingsuppdrag.

Standardisering

Standardiseringen är ett viktigt instrument i EU:s ansträngningar att höja det europeiska näringslivets konkurrenskraft. I det internationella och europeiska standardiseringsarbetet representeras Sverige av de svenska standardiseringsorganen. Målet för statens bidrag till den svenska standardiseringen är att den skall utgöra en kompetent, flexibel och rationell resurs för Sveriges deltagande i europeiskt och internationellt standardiseringsarbete.

Statens bidrag till standardiseringen motsvarar ca 15 procent av kostnaderna för den svenska standardiseringsorganisationen. Huvuddelen av kostnaderna bärs av de medverkande intressenterna, främst företag men även myndigheter och organisationer. Statens bidrag utgår dels för att tillhandahålla och utveckla en svensk standardiseringsorganisation som är tillgänglig för alla intresserade parter i Sverige och som kan driva svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet, dels till sådant arbete som berör medborgarnas skydd till liv, hälsa, egendom och miljö och därvid främst med standarder som genom EG-lagstiftningen ges rättslig verkan. Därutöver utgår medel ur bidraget till att stödja medverkan från konsument-, miljö- och arbetstagarorganisationer i standardiseringsarbetet samt till grund- och tvärstandardisering och standardisering på det yttre miljöområdet med svag finansiering från intressenterna.

Ingenjörsvetenskapsakademien

Ingenjörsvetenskapsakademiens, (IVA) huvuduppgift är att följa, analysera och informera om den tekniska och industrielltekniska utvecklingen, samt att skapa och initiera samverkan mellan olika teknikområden. I detta arbete arrangerar IVA bl.a. seminarier och arbetar fram rapporter.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Sveriges geologiska undersökning har i uppgift att inom det geovetenskapliga området främja och stödja riktad grundforskning, tillämpad forskning och kompetensutveckling.

4.10.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet forskning och utveckling är: Öka den kunskap och kompetens, i första hand i näringslivet, som behövs för att stimulera innovationer, tillväxt och förnyelse.

Resultat

Rymdverksamhet

Rymdstyrelsen hade under 2003 fyra mål inom politikområdet Näringspolitik: ökad användning av rymdtekniska tillämpningar inom bl.a. transport, miljö och kommunikation, stärkt konkurrenskraft hos svenska företag, stärkt exploatering av de fördelar Eorange innebär för svensk rymdverksamhet samt ett europeiskt oberoende tillträde till rymden. Myndighetens huvudsakliga uppgifter är att verka för en samordning av olika intressenters verksamhet på rymdområdet och att fördela statligt stöd till rymdtekniskt utvecklingsarbete och rymdforskning. Myndigheten verkar internationellt genom att bereda ärenden om internationellt rymdsarbete och vara kontaktorgan för samarbete med motsvarande nationella organ i andra länder och med ESA samt i ökande utsträckning med EU. En stor del, drygt 70 procent, av den svenska statliga finansieringen av rymdtekniskt utvecklingsarbete och rymdforskning organiseras genom deltagande i ESA:s olika program.

Betydelsen av rymdbaserad teknologi ökar inom områden som navigering och miljöövervakning och det finns potential för ytterligare ökad användning i och med det kommande europeiska satellitnavigeringssystemet Galileo och det europeiska initiativet GMES (Global Monitoring for Environment and Security). Rymdstyrelsen utlyser årligen stöd för metodutveckling inom fjärranalysområdet, något som bidragit till att stärka olika myndigheters utnytt-

jande av fjärranalysdata inom områden som skogsbruk och miljöövervakning. I och med det ökade användandet av olika rymdtekniska tillämpningar öppnar sig nya möjligheter för tillämpningsindustrin. ESA har tagit fasta på detta och driver program med anknytning till telekommunikation och GMES för att utveckla nya produkter och tjänster. De svenska aktörerna har varit framgångsrika i ESA:s GMES-satsning. Det fanns svenska deltagare i hälften av de tio GMES-projekt som ESA drev under 2003.

Effekterna av satsningarna på rymdverksamhet är långsiktiga och beroende av den internationella utvecklingen på området. Svensk industri har under lång tid byggt upp starka positioner inom rymdverksamheten, med stöd av Sveriges deltagande i ESA:s utvecklingsprojekt, bilaterala samarbeten och nationella satellitprojekt. Sveriges satsningar i ESA:s program återgår till största delen till svensk industri som får utvecklingsuppdrag i projekten. Under 2003 märktes särskilt den lyckade uppsändningen av den svenskbyggda ESA-satelliten SMART-1 som är på väg mot månen. Det statliga stödet till rymdverksamheten bidrar till utvecklingen av den svenska industrins kompetensbas genom att industrin ges möjlighet att delta i mycket kvalificerade tekniska och vetenskapliga projekt. Detta främjar utvecklingen av attraktiva forsknings- och innovationsmiljöer i samverkan mellan industrin, högskolor och forskningsinstitut. Den kommersiella efterfrågan på uppsändningstjänster och telekommunikationssatelliter har varit fortsatt svag under 2003, vilket inneburit personalneddragningar inom såväl svensk som utländsk industri.

Esrang utgör en för Europa unik resurs genom kombinationen av stora obebodda ytor, det nordliga läget och fungerande infrastruktur som gör det möjligt för forskargrupper att resa till och vistas på Esrange under längre perioder. De statliga satsningarna i samverkan med Tyskland, Frankrike och Schweiz bidrar till utvecklingen av Esrange. Under året har forskargrupper från bl.a. Japan, USA och Tyskland bedrivit utvecklingsprojekt på Esrange. Sondrakets- och ballongupp-sändningarna kommer till nytta bl.a. vid klimatstudier. Rymdbolaget driver också en markstation för satellitkommunikation och datanedtagning vid Esrange. Även ESA har valt att förlägga en markstation i området, stationen i Salmijärvi används för kommunikation med fjärranalysatelliter som miljösatelliten Envisat.

Rymdverksamheten i Kiruna drar nytta av närheten till utbildnings- och forskningsverksamhet, där Institutet för Rymdfysik, Luleå och Umeå universitet samverkar inom bl.a. Kiruna Miljö- och Rymdcampus.

När det gäller målet om ett europeiskt tillträde till rymden innebär Sveriges medverkan i ESA:s Ariane-program att svensk industri involveras i mycket kvalificerade teknik- och utvecklingsprojekt, vilket bidrar till generell kompetensutveckling och stärkta nätverk mellan företag, högskolor och forskningsinstitut. Sverige har under året stått i centrum för det europeiska arbetet med att flygkvalificera den nya versionen av Ariane 5, efter haveriet i december 2002. Frågan om uppskjutningskapacitet och bärraketutveckling har i ljuset av den viktiga efterfrågan varit en viktig fråga inom ESA under 2003.

Upprätthållande av nationell metrologi

Metrologirådet spelar en viktig roll som rådgivare och granskare av metrologiverksamheten hos Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI). Rådet lämnar årligen ett särskilt yttrande till regeringen. Av detta framgår att Metrologirådet granskat SP:s metrologiska FoU under året och den visar på kreativitet, tydlighet och behovsanpassning. Metrologirådet uttalar sig om riksmätplatsverksamheten på SP generellt som mycket kompetent och effektiv. Metrologirådets bedömning av SSI:s riksmätplats för joniserad strålning är att verksamheten har hög kompetens och uppfyller sina uppsatta mål.

SWEDAC utför sedan 1999 systemteknisk tillsyn hos riksmätplatserna baserad på internationella standarder. Vid 2003 års tillsyn bedömdes riksmätplatserna för högspänning, massa och temperatur. Tillsynen från SWEDAC visar på hög kompetens, goda resultat samt ett väl fungerande kvalitetssystem.

Experimentell teknik

SP utför forskning inom områden som kan betecknas som bidragande till tillväxt genom ökad säkerhet och mer hållbara lösningar, så kallade samhällsintressen.

Under 2003 har SP haft 115 publiceringar i vetenskapligt granskade skrifter. Samarbete har skett med ett 80-tal avdelningar och institutioner vid universitet och högskolor nationellt. SP har medverkat i 43 EU-projekt varav sex som koordinator.

SP är delaktigt i den institutsomstrukturering som enligt regeringens proposition 2001/02:2 FoU i samverkan i innovationssystemet har målet att skapa en struktur med färre och större institut som är mer internationellt konkurrenskraftiga. Den första januari 2004 blev Träteknik helägt dotterbolag till SP. Det nära samarbetet med andra institut inom United Competence fortsätter.

Geovetenskaplig forskning

Från SGU:s FoU-anslag har 12 projekt (ca 5 miljoner kronor) fått stöd. Inkomna ansökningar omfattade 45 projekt (19 miljoner kronor). Intresset för stödet är liksom tidigare jämnt fördelat över berörda universitet och högskolor i landet. Tio forskningsprojekt har slutförts under året och dokumenterats i särskilda rapporter. Under 2003 har den tredje internationella utvärderingen av forskningsstödet genomförts. Utvärderingsgruppens huvudrekommendation är att detta unika stödsystem, som de bedömer, bör fortsätta och att den årliga stödsumman bör höjas betydligt.

Gellivare Hard Rock Research (GHRR) har under tre år fått bidrag till verksamheten med sammanlagt 2,5 miljoner kronor, varav 1 miljon kronor under 2003. Syftet med verksamheten är att åstadkomma ett centrum för teknikutveckling, forskning och utbildning inom bergteknik i Gällivare. Under de första åren har en organisation byggts upp. Intresse för företagsgemensamma utvecklingsprojekt har diskuterats och projektskisser för fortsatt arbete har upprättats. Ett antal projekt har beretts under 2003. Ytterligare projekt väntas komma igång under 2004.

Georange i Malå har under tre år beviljats stöd med sammanlagt 9,5 miljoner kronor varav 3 miljoner under 2003. Fem FoU-projekt har fått stöd från SGU. I projekten studeras bl.a. återställning av sandmagasin för gruvavfall samt förbättrade analysmetoder vid malmprospektering. För samtliga projekt går verksamheten enligt plan. Två projekt har avslutats, de tre övriga projekten beräknas avslutade under 2004.

Bidragen till verksamheten vid Gellivare Hard Rock Research och Georange i Malå är nu avslutade. Verksamheten där utvecklas enligt plan.

Ingenjörsvetenskapsakademien

IVA har genomfört angelägna utredningar och projekt samt lämnat värdefulla synpunkter som underlag till utformningen av regeringens politik inom området forskning och utveckling. IVA:s insatser uppfyller målet att öka den kunskap och kompetens, i första hand i näringslivet, som behövs för att stimulera innovationer, tillväxt och förnyelse. Dagens samhälle är under ständig förändring som till stor del drivs av ny teknik. För att bidra till ökad förståelse för förändringsprocesser ur olika perspektiv spelar IVA en viktig roll. IVA har genom sina ledamöter stor kompetens inom många branscher verksamma i Sverige och fungerar som inspiratör för gränsöverskridande dialog.

4.10.3 Analys och slutsatser

Rymdverksamhet

Svensk rymdverksamhet är inriktad på såväl forskningsfinansiering som teknisk och industriell utveckling. Det gör det möjligt att dra nytta av att forskning och teknikutveckling är ömsesidigt berikande. Rymdverksamheten kännetecknas av att projekten integrerar frågeställningar som är genererade av forskningens, samhällets och industrins behov. Projekten är i allmänhet internationella och bedrivs i nära samverkan mellan högskolor, institut och företag. Genom rymdverksamheten får svensk industri möjlighet att delta i avancerade projekt där de tekniska och vetenskapliga frågeställningarna är mycket kvalificerade. Företagen som är verksamma har i allmänhet mycket hög teknikintensitet och lång erfarenhet och utgör därför attraktiva arbetsmiljöer för tekniker och forskare. Det ökande engagemanget från EU:s sida på rymdområdet innebär en drivkraft för fortsatt utveckling av tillämpningar inom t.ex. miljöövervakning och satellitnavigering baserade på rymdteknik. Frågan om ett oberoende europeiskt tillträde till rymden är också en huvudfråga för EU:s engagemang på området.

För att klara rymdverksamhetens utmaningar krävs utveckling av en mängd teknologiområden, som är till nytta även utanför rymdverksamheten. De svenska satsningarna, nationellt och inom ESA, ger svenska företag, högskolor och forskningsinstitut möjlighet att delta i den generella kunskaps- och teknikutvecklingen liksom i utvecklingen av tillämpningar och infrastruktur. För svensk del ligger styrkeområden främst på framdrivningsteknik, satellitsystem och strukturer, flygelektronik, signalbehandling och antenner, sensorer, datateknik och mikromekaniska system. Det finns flera exempel på framväxande teknikområden där svenska företag, högskolor och forskningsinstitut ligger långt framme med nya idéer som uppmärksammas av den europeiska industrin.

Regeringen bedömer att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt. För att säkerställa ett fortsatt svenskt deltagande i det europeiska bäraketprogrammet Ariane föreslås i denna proposition en förstärkning av resurserna till rymdverksamheten.

Upprätthållande av nationell metrologi

Metrologisk verksamhet är långsiktig och kräver långsiktiga investeringar och FoU. Det är även ett område som är generellt och har tillämpningar inom breda sektorer. Upprätthållande av den högsta mättekniska nivån i landet, den s.k. primärnivån är ett offentligt åtagande.

Sverige har sedan länge en infrastruktur inom fysikalisk mätteknik som ger internationell spårbarhet och acceptans. Detta innebär att t.ex. en vikt eller temperatur som har uppmätts på ett svenskt företag är internationellt spårbart och kan därför gälla i andra länder vilket underlättar handel mellan länder. Detta innebär att Sverige inom detta område uppfyller det s.k. MRA (Mutual Recognition Arrangement). Om inte Sverige satsar på detta område kommer vår konkurrenskraft att försämrans genom bl.a. sämre kvalitet på varor, sämre säkerhet i uppföljningen på miljöområdet samt minskat inflytande vid internationella förhandlingar. Regeringens bedömning är att både SP och SSI har uppfyllt de för riksmätplatsverksamheterna uppställda målen.

Experimentell teknik

SP visade under 2003 mycket god måluppfyllelse avseende de definierade målen. SP:s arbete har bidragit till kompetensuppbyggnad, forskningsprojekt i samverkan med andra FoU-aktörer samt till kunskapsöverföring. Genom sin verksamhetsbredd och sina kontaktytor har SP fortsatt att utveckla kunskap och kompetens i ett stort antal företag. Tvärvetenskapliga projekt utförs i stor omfattning och bidrar till näringslivets tillväxt främst hos de företag som är verksamma inom SP:s huvudområden.

För att få en tydligare styrning av forskningsområdet experimentell teknik har VINNOVA fått i uppdrag att fördela de medel som avsatts för ändamålet. Syftet är att uppnå en ökad samordning av statens resurser för forskning och utveckling. Regeringen bedömer att detta kommer att leda till ett effektivare resursutnyttjande.

Standardisering

Det är regeringens bedömning att den svenska standardiseringen i huvudsak lyckats uppfylla målet med statens bidrag, dvs. att utgöra en effektiv resurs för Sveriges deltagande i europeiskt och internationellt standardiseringsarbete.

Ingenjörsvetenskapsakademien

Regeringens bedömning är att IVA:s verksamhet bidrar till att stärka och utveckla Sveriges industriella kompetens och konkurrenskraft.

Geovetenskaplig forskning m.m.

Den forskning som stöds av SGU är en nödvändig länk till kunskapsflödet för utveckling av SGU:s verksamhet. De projekt som fått stöd koncentreras på för samhället viktiga geologiska problem och kompletterar SGU:s egen forskning och utnyttjar den höga kompetens och moderna instrumentering som finns vid svenska universitet och högskolor. Den internationella utvärdering som genomförts av forskningsanslaget har givit mycket goda vitsord.

Studier av samhällsutvecklingen nationellt och internationellt visar att behovet av kunskaper och färdigheter inom den geovetenskapliga sek-

torn kommer att styras av en ökad efterfrågan på naturresurser i samverkan med ett ökat behov av skydd och vård av naturen. Undermarksbyggande används i ökande utsträckning som ett sätt att minska miljöpåverkan främst i urbana miljöer. Utveckling av geovetenskaperna behövs således som underlag för väl avvägda beslut som leder till långsiktigt hållbar utveckling av mark, jord och vatten.

4.11 Omvärldsanalys, utvärdering och statistik

Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS, är den myndighet som verkar inom Verksamhetsområdet Omvärldsanalys, utvärdering och statistik. Institutet har till uppgift att utveckla och förbättra kunskapsunderlaget för tillväxtpolitiken. Institutet utför omvärldsbevakning och utvärderingar med relevans för närings- och innovationspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken. Omvärldsbevakningen är delvis utlandsbaserad. Institutet ansvarar även för delar av den officiella statistiken. Verksamhetsområdet är indelat i tre verksamhetsgrenar: Omvärldsanalys, Utvärdering och Företagsstatistik.

Institutet har i regleringsbrevet för 2004 fått i uppdrag att belysa kvinnors och mäns villkor i sina analyser, utvärderingar och sin statistik.

4.11.1 Insatser

Omvärldsanalys

ITPS har under 2003 inriktat verksamheten inom verksamhetsgrenen Omvärldsanalys mot tre profilområden, Arbetets omfattning, Näringslivets struktur och dynamik samt Mäniskors kompetens. Profilområdena har under 2004 minskat till två, Näringslivets struktur och dynamik samt Institutioner och regler.

Under 2003 låg fokus inom området Arbetets omfattning på frågan om arbetskraftsinvandringens betydelse för tillväxten. Institutet har bland annat gjort en kunskapsöversikt över problem och möjligheter med framtidens eventuella arbetskraftsimport.

Inom området Näringslivets struktur och dynamik redovisade institutet, under 2003 och

2004 ett regeringsuppdrag som syftade till att kartlägga omfattningen och analysera konsekvenserna av internationaliseringen av Sveriges näringsliv. ITPS har även påbörjat ett projekt med syfte att öka kunskapen om strukturovandlingens betydelse för tillväxten i Sverige. Fokus för det nya området Institutioner och regler är att analysera de större regelsystemens betydelse för investeringsviljan. Utöver dessa områden har regeringen, i regleringsbrevet för 2004, gett ITPS i uppdrag att:

- i samarbete med Verket för näringslivsutveckling, NUTEK, utveckla metoder för att beskriva den ekonomiska utvecklingen i landets regioner med hjälp av regionala prognoser och indikatorer,
- kartlägga aktörerna i det svenska innovationssystemet samt de instrument som de har till sitt förfogande.

Institutet ansvarar för en utlandsbaserad omvärldsbevakning i samarbete med främst VINNOVA, NUTEK och Energimyndigheten. Under hösten 2003 inrättade ITPS ytterligare två kontor och har nu fem utlandskontor (Los Angeles, Washington, Tokyo, Peking och Bryssel).

Utvärdering

Institutet arbetar med utvärderingar inom tre strategiska områden:

- att öka politikens utvärderingsbarhet,
- att genomföra utvärderingar,
- att öka användningen av utvärderingarnas resultat.

För att öka politikens utvärderingsbarhet stödjer institutet andra aktörers arbete med att formulera mål och skapa uppföljningssystem. Bl.a. har institutet på uppdrag av regeringen gett förslag på hur politikområdet Regional utvecklingspolitik kan följas upp och effektutvärderas.

Regeringen har också gett ITPS i uppdrag att utvärdera ett urval av de bransch- och sektorspecifika FoU-program som initierats av VINNOVA och dess föregångare. Studien skall följa företag som på olika sätt deltagit i dessa program och belysa eventuella effekter på företagets tillväxt och utveckling, särskilt med avseende på omsättning, sysselsättning och produk-

tivitet. Utöver detta uppdrag har ITPS bland annat utvärderat IT-politiken samt effekterna av utvecklingsprogram för kommuner med särskilda omställningsproblem.

I syfte att öka användningen av utvärderingarnas resultat arbetar institutet på att aktivt föra ut resultaten till berörda aktörer och beslutsfattare. Utvärderingarna rapporteras bland annat via seminarier där berörda inbjuds att delta.

Statistik

Institutet ansvarar för den officiella statistiken inom områdena Internationella företag, Nystartade företag samt Konkurer och offentliga ackord. ITPS har på uppdrag av regeringen utvecklat en könsuppdelad statistik i en longitudinell individ- och företagsdatabas (IFDB). Databasen skall bland annat användas vid analyser av näringslivets struktur och dynamik.

ITPS har förbättrat tillgängligheten genom att statistiken nu kan laddas ner från deras hemsida.

4.11.2 Resultatbedömning

Mål

Målet för verksamhetsområdet Omvärldsanalys, utvärdering och statistik är att förbättra kunskapsunderlaget för att därigenom skapa förutsättningar för att utveckla närings- och innovationspolitiken.

Resultat

Institutet för tillväxtpolitiska studier förbättrar kunskapen om hur närings- och innovationspolitiken påverkar tillväxten genom sina analyser och utvärderingar. Den statistik som institutet producerar är också en viktig källa till kunskap.

Resultatet från analyserna, utvärderingarna och statistikverksamheten redovisas i ITPS rapportserier.

För att sprida resultaten ytterligare anordnar institutet seminarier där resultaten presenteras och diskuteras. Deltagare vid konferenserna och seminarierna är bland annat representanter från regeringskansliet, myndigheter, näringslivets organisationer och forskare.

Tillgängligheten till ITPS rapporter och statistik har ökat då institutet utvecklat hemsidan där rapporter, nyhetsbrev och statistik finns att ladda ner. Den ökade tillgängligheten märks delvis genom att resultaten från institutets arbete uppmärksammas allt mer i media

4.12 Konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri

Genom den svenska energi- och klimatpolitiken har efterfrågan ökat på sågspån för användning som bränsle inom värme- och elproduktion. Detta har inneburit stigande priser på spån. Sågspån används som råvara i träskiveindustrin där betalningsförmågan till följd av internationell konkurrens är begränsad. Riksdagen har därför föreslagit (2003/04:NU10) att statsmakterna i avvaktan på att politiken i andra europeiska länder får en liknande inriktning som den svenska vad gäller åtgärder för att minska koldioxidutsläppen skapar ett stödsystem som möjliggör konkurrensneutralitet för svensk träskiveindustri. För att ett statligt stöd skall kunna utgå krävs dock en anmälan och ett godkännande av EG-kommissionen. Detta bör enligt Näringsutskottet föregås av en sondering hos EG-kommissionen om möjligheterna för ett godkännande. Regeringen har därför till EG-kommissionen kommunicerat ett förslag om stöd till träskiveindustrin, baserat på rådande konkurrensackord och den svenska koldioxidbeskattningen. Regeringen avser återkomma till riksdagen i frågan.

4.13 Statliga insatser utanför politikområdet

Associationsrättens område

Regeringen har under våren lämnat propositionen Ny försäkringsavtalslag (2003/04:150). Den nya lagen skall anpassa försäkringsavtalsrätten till moderna samhällsförhållanden, till dagens och morgondagens försäkringsförhållanden och till ny teknik. Vidare har EG:s förordning om europabolag kompletterats med svensk lagstiftning. Ett europabolag skall vara en europeisk associationsform för gränsöverskridande sam-

verkan. Ett europabolag med säte i Sverige kommer att i huvudsak att falla under samma regler som svenska publika aktiebolag. EG:s förordning och den svenska lagen om europabolag träder i kraft 8 oktober 2004.

Det finns pågående lagstiftningsprojekt som är av särskild betydelse för företagande och näringsliv. Regeringen har lämnat en lagrådsremiss med förslag till ny aktiebolagslag. I lagrådsremissen föreslås bl.a. regler som främjar en aktiv ägarfunktion t.ex. genom ett särskilt system för insamlandet av fullmakter inför bolagsstämman, förenklingar i regelverket för de privata aktiebolagen, nya instrument för kapitalanskaffning, och nya regler om delning av aktiebolag. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006. Andra lagstiftningsförslag som kan nämnas är lagrådsremisserna Internationell redovisning i svenska företag och Ny distansavtalslag. Propositioner för ovan nämnda lagstiftningsprojekt planeras till hösten 2004.

Skatteområdet

Skatteområdet är ett av de områden utanför näringspolitiken som är av störst betydelse för näringslivet. Förändringar inom skatteområdet kan innebära förändringar av de grundläggande förutsättningarna för företagandet.

Som ett första steg i en förändring av de s.k. 3:12-reglerna trädde per den 1 januari 2004 förändringar i kraft som innebär att den andel av vinsten som en företagare skall kunna få beskattad som kapital- i stället för arbetsinkomst har ökat i storlek. Samtidigt gjordes det förändringar i arvs- och gåvobeskattningen för att underlätta generationsskiftet i onoterade företag. Regeringen föreslår att arvs- och gåvoskatterna slopas fr.o.m. den 1 januari 2005. Vidare har nya regler för momsfakturor införts. Genom de nya reglerna förenklas, moderniseras och harmoniseras reglerna för fakturering av moms. En av flera nyheter är att en momsfaktura endast undantagsvis behöver utfärdas vid försäljningar till privatpersoner, vilket kommer att underlätta fakturahanteringen för företagen. För företag med gränsöverskridande handel innebär harmoniseringen att handeln underlättas betydligt, eftersom samma faktureringsregler skall gälla i alla EU-länder.

Inom Regeringskansliet pågår nu arbetet med den fortsatta reformeringen av de så kallade

3:12-reglerna och med att ta hand om bl.a. Egendomsskattekommitténs förslag. Kommittén har föreslagit bl.a. att tillgångar och skulder i näringsverksamhet skall befrias från arvsskatt.

Utredningen om vissa företagsskattefrågor (Dir. 2004:28) beräknas avsluta sitt arbete den 31 oktober 2005. Utredaren har till uppgift att se över vissa företagsskattefrågor vid omstruktureringar m.m. Uppdraget omfattar även sådana omstrukturingsfrågor som föranleddes av den under år 2003 genomförda reformen med slopad kapitalvinstbeskattning av näringsbetingade andelar.

EG-direktivet om tjänster på den inre marknaden

EG-kommissionens förslag till ett direktiv om tjänster på den inre marknaden har börjat behandlas på rådsarbetsgruppsnivå och Sverige deltar aktivt i detta arbete. Direktivet syftar till att underlätta etablering för leverantörer av tjänster och fri rörlighet för tjänster på den inre marknaden. Den ökade rörlighet och integrering av tjänstesektorn som direktivet syftar till är av stor betydelse för ökad konkurrenskraft och tillväxt i Sverige och övriga EU.

Kemikaliestrategin

Ett förslag för gemensamma regler inom EU för kemikalier (REACH) förhandlas sedan slutet på 2003 i konkurrenskraftsrådet. Enligt den konsekvensanalys avseende förslaget effekter på svenska företag som gjorts på regeringens uppdrag av NUTEK kommer ett flertal branscher förutom tillverkare och importörer av kemikalier att beröras. Det handlar om t.ex. byggindustri och tillverkningsindustri. Majoriteten av dessa är små och medelstora företag. Från svensk sida är det väsentligt att regelverket blir användarvänligt och praktiskt hanterbart för företagen samtidigt som det bidrar till att uppfylla miljömålet Giftfri miljö.

4.14 Vissa frågor angående förvaltningen av statligt ägda bolag

Låneramar till järnvägsrelaterade bolag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2005 besluta om låneramar i Riksgäldskontoret för SJ AB, Euromaint AB, Swemaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier som sammanlagt uppgår till högst 5 100 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag:

Riksdagen har bemyndigat regeringen (prop. 2002/03:86, bet. 2002/03:NU13, rskr. 2002/03:243 att ge SJ AB en låneram i Riksgäldskontoret om 2 000 miljoner kronor för perioden 2004-2007.

Riksdagen beslutade hösten 2003 om låneramar i Riksgäldskontoret för Euromaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier om sammanlagt 6 550 000 000 kronor under 2004 (prop. 2003/04:1, bet. 2003/04:TU1, rskr. 2003/04:75). Våren 2004 beslutade riksdagen vidare om låneramar i Riksgäldskontoret under 2005 och 2006 för dessa bolag om sammantaget 2 300 000 000 kronor (prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:274). Skälet var att regeringen ville skapa stabilitet i finansieringsförutsättningarna och därmed en rimlig förhandlingsposition vid upptagande av lån i dessa bolag på den öppna kreditmarknaden.

Det beslutade beloppet om 2 300 000 000 kronor inbegrep de medelfristiga kreditbehoven fram till slutet av 2006. För den kortfristiga finansieringen under 2005 anser regeringen att Euromaint AB, Swemaint AB, Green Cargo AB, Jernhusen AB och AB Swedcarrier behöver en ytterligare kreditmöjlighet i Riksgäldskontoret om 800 000 000 kronor, dvs. en samlad låneram om 3 100 000 000 kronor. De föreslagna totala kort- och medelfristiga låneramarna 2005 på 5 100 000 000 kronor är en reduktion med 3 450 000 000 kronor från de 8 550 000 000 kronor som gällde för 2004. Skälet till den föreslagna minskningen är att Jernhusen AB har flyttat över huvuddelen av sin finansiering till den öppna lånemarknaden.

Statens aktier i OMHEX Aktiebolag

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att vidta någon av följande åtgärder,

1. att avyttra hela eller delar av aktieinnehavet i OMHEX Aktiebolag eller
2. att förvärva ytterligare aktier i bolaget, och
3. vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra transaktioner enligt punkterna 1 och 2.

Bakgrund: Statens ägande i OMHEX Aktiebolag har sin grund i att riksdagen 1997 bemyndigade regeringen att sälja statens andel i Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag (VPC). Regeringen bedömde därvid att utvecklingen i framtiden kunde leda till att staten, på annat sätt än genom direktäggande i VPC, även fortsättningsvis borde ha ett direktäggande i någon av de centrala verksamheterna inom den svenska finansiella sektorn. Regeringen bemyndigades att disponera ersättningen från en avyttring av aktierna i VPC till förvärv av aktier i eller bildande av bolag som direkt eller indirekt drev verksamhet enligt lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller aktiekontolagen (1989:827). Vidare anvisades 10 miljoner kronor som ramanslag för kostnader som uppkom i samband med värdering och försäljningsåtgärder vid avyttring. Ytterligare 500 miljoner kronor anvisades för att investera i företag som hade en central roll inom den svenska finansiella infrastrukturen (prop. 1996/97:150, bet. 1996/97:FiU20, rskr. 1996/97:284.)

Då OM Gruppen Aktiebolag 1998 förvärvade Stockholms Fondbörs Aktiebolag förvärvade staten initialt aktier motsvarande 7,7 procent av rösterna i OM Gruppen Aktiebolag. År 2000 förvärvade staten ytterligare aktier i OM Gruppen Aktiebolag med medel från försäljningen av VPC och statens andel ökade till 9,5 procent. Som en följd av OM Aktiebolags (före detta OM Gruppen Aktiebolag) förvärv av finska HEX Integrated Markets Plc 2003 har statens ägarandel minskat till nuvarande nivå, 6,9 procent. Värdet på statens aktieinnehav uppgår till ca 650 miljoner kronor. Efter förvärvet bytte företaget firmanamn till OMHEX Aktiebolag.

OMHEX Aktiebolag består i dag av två affärsområden, OM Technology och HEX Integrated Markets. OM Technology utvecklar

systemlösningar åt företag på världens finans- och energimarknader och HEX Integrated Markets äger och driver börser i Sverige, Finland, Estland, Lettland och Litauen samt tillhandahåller olika finansiella tjänster. Koncernen omsatte år 2003 2 686 miljoner kronor. OM Technology står för ca 65 procent av omsättningen och HEX Integrated Markets för ca 35 procent. Antalet anställda är ca 1 600 personer. Ytterligare uppgifter om OMHEX Aktiebolag återfinns i regeringens skrivelse om företag med statligt ägande 2003/04:120.

Skälen för regeringens förslag: Ett ägande i ett börsnoterat företag ställer höga krav på staten vad gäller flexibilitet i utövandet av ägandet, t.ex. avseende möjligheten att snabbt ta ställning till nyemissioner och förvärvserbjudanden. Riksdagen har tidigare bemyndigat regeringen att reducera det statliga ägandet i de noterade bolagen Nordea Bank AB och TeliaSonera AB. Regeringens förslag syftar till att åstadkomma en effektivare förvaltning genom att skapa förutsättningar som bättre överensstämmer med dem som råder i näringslivet. Genom bemyndigandet ges staten bättre förutsättningar att som ägare agera på det sätt som är bäst ur kommersiell synpunkt och staten ges möjligheter att agera utifrån det som kan anses bäst gagna statens intressen. Staten får möjlighet att kunna agera med flexibilitet och ges möjlighet att skapa en bättre värdeutveckling av sitt kapital. Regeringen bör därför få möjlighet att välja lämplig tidpunkt att öka, reducera eller avyttra statens aktieinnehav i OMHEX Aktiebolag i den takt som är affärs- mässigt fördelaktig. Regeringen har vidare behov av att i samband med förberedelser för att förändra ägandet i bolaget vidta nödvändiga åtgärder såsom t.ex. värdering. I det fall det blir aktuellt att öka statens andel i OMHEX Aktiebolag avser regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till finansiering.

Ändrade riktlinjer för Sveaskog AB

Regeringens förslag: Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen vid förvaltningen av Sveaskog AB, utöver vad som tidigare beslutats, följer de riktlinjer som anges.

Riksdagen beslöt 1998 (prop. 1998/99:1 utgiftsområde 24, bet. 1998/99NU1, rskr. 1998/99:108) att ett särskilt statligt ägt skogsbolag, Sveaskog AB, skulle bildas. Riksdagen behandlade därvid riktlinjerna för bolagets verksamhet. Senare (prop. 2001/02:39, bet. 2001/02:NU7, rskr. 2001/02:108) har riksdagen beslutat att staten genom Sveaskog AB skulle förvärva utestående aktier i AssiDomän AB, ett bolag som vid det tillfället delvis ägdes av staten. Med hänsyn till att Sveaskog nu blivit mycket större och funnit sin roll finns det skäl att i några avseenden ta upp frågan om riktlinjerna för bolagets verksamhet.

Sveaskog AB bedriver inom sin organisation en mindre verksamhet inom jakt, fiske och naturupplevelser. Statsskogsutredningen har kartlagt statens skogsinnehav i sitt betänkande Statlig skog och skyddad mark (SOU 2002:40). Utredningen pekar på skogens betydelse som källa för rekreation och upplevelser.

När Sveaskog bildades fick bolaget inte någon särskild roll inom området naturturism, rekreation och upplevelser. Riktlinjerna för Sveaskog bör ändras på denna punkt. Utöver de riktlinjer som tidigare beslutats för bolaget bör bolaget även kunna bedriva en utökad verksamhet inom området naturturism, rekreation och upplevelser. Verksamheten skall bedrivas på marknads- mässiga grunder. Det skall finnas ett avkastningskrav som baseras på det kapital som sysselsätts och risknivån. I inledningsskedet bör bolagets marker i norra delen av landet prioriteras.

Det finns anledning att ta upp ytterligare en fråga som berör Sveaskog AB. I beslutet om förvärvet av utestående aktier i AssiDomän AB år 2001 sades att i fråga om de industriella verksamheterna skall AssiDomän AB:s framgångsrika utplacering i nya strukturer fortsätta och avslutas. Staten skall inte, sades det i propositionen, vara en långsiktig ägare till industriell verksamhet på det skogliga området. Sedan förvärvet av AssiDomän AB skedde har sågverken förts över till ett bolag som ägs gemensamt med andra skogsägarintressen. Pappersbruket i Frövi ägs helt av Sveaskog AB. Det bör understrykas att bolaget vid sitt arbete att förändra ägarstrukturerna bör, utan att ge avkall på den ursprungliga intentionen, ta tillvara möjligheterna att få ut ett bra värde för tillgångarna.

4.15 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket angav för 2002 revisionsberättelse med två invändningar mot NUTEK. Invändningarna avsåg befogenhetsöverträdelser genom anslagsöverskridande. Regeringen beslutade att förtydliga NUTEK:s ansvarsförhållanden i samband med utbetalning av medel till de kommunala samverkansorganen och de regionala självstyrelseorganen i 2004 års regleringsbrev.

Riksrevisionen har även för 2003 angivit revisionsberättelse med invändning mot NUTEK. Invändningen avsåg felaktig belastning av anslag 33:1 Allmänna regionalpolitiska åtgärder inom utgiftsområde 19 för kostnader för uppbyggnad av ärendehanteringssystem inom de regionala stöden (NYPS). Regeringen har från och med 1 juli 2004 möjliggjort lånefinansiering av kostnader för uppbyggnad av NYPS i enlighet med kapitalförsörjningsförordningen (1992:406).

I samband med Riksrevisionens granskning av Statens uttag av tvingande avgifter (RiR 2004:17) anger Riksrevisionen att regeringen bör klargöra om Riksdagen fattat beslut om att låta Patent- och registreringsverket disponera avgiftsintäkter. Regeringen hemställer i förslag till tilläggsbudget för 2004 om bemyndigande att låta regeringen förfoga över intäkter från verksamhetsgrenen Namn vid Patent- och registreringsverket för att täcka statens kostnader för verksamheten.

Riksrevisionen har inte haft några invändningar i revisionsberättelser eller lämnat någon effektivitetsrapport för övriga myndigheter inom politikområdet.

4.16 Budgetförslag

4.16.1 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tabell 4.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	209 320	Anslags-sparande	14 208
2004	Anslag	205 534 ¹	Utgifts-prognos	210 214
2005	Förslag	218 811		
2006	Beräknat	216 541 ²		
2007	Beräknat	220 449 ³		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 213 639 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 213 639 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Verket för näringslivsutveckling samt används för driftbidrag till ALMI Företagspartner AB.

Anslagssparandet från 2003 hänförs i huvudsak till finansiering av uppbyggnad av ärendesystem inom de regionala stöden (NYPS). Fr.o.m. den 1 juli 2004 lånefinansieras uppbyggnaden av detta datasystem. Av anslagssparandet har 4 000 000 kronor dragits in till statsbudgeten.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 12 277 000 kronor till följd av justering av pris- och löneomräkningen (inklusive retroaktiv justering). Anslaget föreslås även öka med 1 000 000 kronor för att finansiera Verkets ansvar enligt förordning (2002:472) om åtgärder för framtida krishantering och höjd beredskap. Finansiering sker från utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet anslaget 7:5 *Krisberedskap*.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 218 811 000 kronor anvisas under anslaget 38:1 *Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 216 541 000 kronor respektive 220 449 000 kronor.

Tabell 4.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:1 Verket för näringslivsutveckling: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	205 534	205 534	205 534
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	12 277 ³	9 994	13 882
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 014	1 032
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	218 811	216 541	220 449

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

³ Anslaget ökar med 5 miljoner kronor engångsvis till följd av retroaktiv pris- och löneomräkning.

4.16.2 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	194 842	Anslags-sparande	102 893
2003	Utfall	194 842	Anslags-sparande	102 893
2004	Anslag	218 562 ¹	Utgifts-prognos	223 403
2005	Förslag	275 562		
2006	Beräknat	255 562		
2007	Beräknat	255 562		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget skall användas för näringslivsfrämjande åtgärder.

Anslagssparandet från 2003 är i huvudsak uppbundet i beslut och 1 945 000 kronor har dragits in till statsbudgeten. I enlighet med regeringens förslag på tilläggsbudget i denna proposition förs 15 000 000 kronor till anslag 38:14 *Rymdverksamhet* inom utgiftsområde 24 Näringsliv och 15 000 000 kronor till anslag 6:2 *Materiel, anläggningar samt forskning och teknikutveckling* inom utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet.

Regeringens överväganden

Det särskilda stödet, om 54 000 000 kronor, till kvinnors och invandras företagande samt kooperativt företagande förlängs fr.o.m. 2005.

Anslaget föreslås öka med 25 000 000 kronor årligen för att finansiera innovationslån. Av tillskottet skall 10 000 000 kronor finansiera innovationslån i stödområde B. Finansieringen av innovationslån i stödområde B sker från utgiftsområde 19 anslag 33:1 *Allmänna regionalpolitiska åtgärder*. Samtidigt föreslås anslaget minska med 4 000 000 kronor för att bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden.

Därutöver föreslås anslaget öka med 5 000 000 kronor årligen för stöd till kreditgarantiföreningar.

Anslaget beräknas minska med 20 000 000 kronor år 2006 till följd av att den temporära satsningen på design upphör.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 275 562 000 kronor anvisas under anslaget 38:2 *Näringslivsutveckling m.m.* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 255 562 000 kronor för respektive år.

Tabell 4.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:2 Näringslivsutveckling m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	249 562	249 562	249 562
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	16 000	-4 000	-4 000
Överföring till/från andra anslag	10 000	10 000	10 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	275 562	255 562	255 562

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.16.3 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	70 490	Anslags-sparande	2 123
2003	Utfall	70 490	Anslags-sparande	2 123
2004	Anslag	73 444 ¹	Utgifts-prognos	71 975
2005	Förslag	72 233		
2006	Beräknat	75 173 ²		
2007	Beräknat	76 513 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 74 221 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 74 221 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget skall finansiera statens kostnader för omvärldsbevakning och utvärdering med relevans för närings- och innovationspolitiken samt den regionala utvecklingspolitiken. Omvärldsbevakningen är delvis utlandsbaserad. Även viss statistik finansieras.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås minska 2005 med totalt 3 000 000 kronor, varav 1 000 000 kronor till följd av en överföring till anslaget 38:8 *Patentbesvärsmåden*. Resterande 2 000 000 kronor skall bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 72 233 000 kronor anvisas under anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 75 173 000 kronor respektive 76 513 000 kronor.

Tabell 4.12 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:3 Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	74 344	74 344	74 344
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	889	1 855	3 213
Beslut	-2 000	-1 026	-1 044
Överföring till/från andra anslag	-1 000	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	72 233	75 173	76 513

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.4 38:4 Turistfrämjande

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	90 334	Anslags-sparande	1 682
2004	Anslag	101 535 ¹	Utgifts-prognos	98 129
2005	Förslag	101 403		
2006	Beräknat	103 735 ²		
2007	Beräknat	106 060 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 101 403 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 101 403 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget skall finansiera statens kostnader för turistfrämjande. Verksamheten bedrivs dels av Turistdelegationen, dels av det av staten och turistnäringen samägda Sveriges Rese- och Turistråd AB.

Regeringens överväganden

Betänkandet av Utredningen om översyn av turistfrämjandets funktion, organisation och rollfördelning (SOU 2004:17) har remissbehandlats och regeringen avser att återkomma angående turistpolitiken.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 101 403 000 kronor anvisas under anslaget 38:4 *Turistfrämjande* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 103 735 000 kronor respektive 106 060 000 kronor.

Tabell 4.14 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:4 Turistfrämjande

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	101 535	101 535	101 535
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-132	2 200	4 525
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	101 403	103 735	106 060

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.5 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	168 835	Anslags-sparande	3 076
2003	Utfall	168 835		3 076
2004	Anslag	172 109 ¹	Utgifts-prognos	171 143
2005	Förslag	174 313		
2006	Beräknat	176 057 ²		
2007	Beräknat	179 062 ³		

¹ Inklusiv tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 174 313 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 174 313 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar myndighetsverksamhet inom SGU, Bergsstaten samt förvaltning av anläggningar som tidigare använts för statens civila beredskapslager för olja samt av regeringen.

SGU är central förvaltningsmyndighet för frågor om landets geologiska beskaffenhet och mineralhantering. I detta ingår att vara chefsmyndighet för Bergsstaten, som utfärdar tillstånd och bedriver tillsyn enligt minerallagen (1991:45). SGU har uppdraget att förvalta och miljösäkra anläggningar som tidigare använts för statens civila beredskapslager för olja samt det statliga gruvfältet i Adak. SGU svarar också för samordning, uppföljning och rapportering i fråga om miljökvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.16 Offentlighetsverksamhet

Tusental kronor

Offentlig-verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	8 840	104	8 314	630
Prognos 2004	8 000	125	8 576	-451
Budget 2005	8 500	120	8 246	374

Tabell 4.17 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	35 229	34 306	923
(varav tjänsteexport)	2 102	2 077	25
Prognos 2004	44 000	43 000	1 000
(varav tjänsteexport)	2 400	2 400	0
Budget 2005	38 000	37 500	500
(varav tjänsteexport)	1 000	1 000	0

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 174 313 000 kronor anvisas under anslaget 38:5 *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 176 057 000 kronor respektive 179 062 000 kronor.

Tabell 4.18 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:5 Sveriges geologiska undersökning: Geologisk undersökningsverksamhet m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	172 109	172 109	172 109
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 204	3 948	6 953
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	174 313	176 057	179 062

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.6 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

Tabell 4.19 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	9 222		29
2004	Anslag	5 211 ¹	Utgifts-prognos	5 115
2005	Förslag	5 263		
2006	Beräknat	5 426 ²		
2007	Beräknat	5 595 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 5 263 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 5 263 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar kostnader för att främja och stödja riktad geovetenskaplig grundforskning, tillämpad forskning och kompetensutveckling.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 263 000 kronor anvisas under anslaget 38:6 *Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 5 426 000 kronor respektive 5 595 000 kronor.

Tabell 4.20 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:6 Sveriges geologiska undersökning: Geovetenskaplig forskning

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	5 211	5 211	5 211
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	52	215	384
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 263	5 426	5 595

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.7 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	27 546		14 854
2004	Anslag	27 000 ¹	Utgifts-prognos	25 549
2005	Förslag	22 000		
2006	Beräknat	17 000		
2007	Beräknat	12 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget finansierar statens kostnader för efterbehandling av tömda oljelagringsanläggningar och det statliga gruvfältet i Adak, Malå kommun.

Regeringens överväganden

Efter olyckan vid anläggningen i Sala har miljösäkringen av den anläggningen och ett antal liknande anläggningar fått förskjutas i tiden. Arbetet har återupptagits under första delen av 2004.

Olyckan leder till ökade entreprenadkostnader och förskjutning av dessa kostnader. Anslaget kommer dock successivt att kunna minskas i takt med att miljösäkringsarbetet avslutas.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 22 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:7 *Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 17 000 000 kronor respektive 12 000 000 kronor.

Tabell 4.22 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:7 Sveriges geologiska undersökning: Miljösäkring av oljelagringsanläggningar m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	27 000	27 000	27 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	-5 000	-10 000	-15 000
Förslag/beräknat anslag	22 000	17 000	12 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.16.8 38:8 Patentbesvärsträtten

Tabell 4.23 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	15 888	Anslags- sparande	-1 299
2004	Anslag	17 149 ¹	Utgifts- prognos	16 719
2005	Förslag	16 467		
2006	Beräknat	15 576 ²		
2007	Beräknat	15 828 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 15 467 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 467 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget används till förvaltningskostnader för Patentbesvärsträtten.

Regeringens överväganden

Anslaget föreslås öka med 1 000 000 kronor 2005 för att domstolen skall kunna klara sina uppgifter. Ökningen finansieras genom att anslaget 38:3 *Institutet för tillväxtpolitiska studier: Förvaltningskostnader* minskas med samma belopp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 16 467 000 kronor anvisas under anslaget 38:8 *Patentbesvärsträtten* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 15 576 000 kronor respektive 15 828 000 kronor.

Tabell 4.24 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:8 Patentbesvärsträtten

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	15 249	15 249	15 249
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	218	327	579
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 000	0	0
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 467	15 576	15 828

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.9 38:9 Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer

Tabell 4.25 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	8 728	Anslags- sparande	-428
2004	Anslag	8 600 ¹	Utgifts- prognos	7 900
2005	Förslag	8 000		
2006	Beräknat	8 000		
2007	Beräknat	8 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget finansierar verksamhet vid Bolagsverket avseende kostnader i samband med likvidation av företag.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 8 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:9 *Bolagsverket: Finansiering av likvidatorer* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 8 000 000 kronor för respektive år.

4.16.10 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tabell 4.26 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	25 982	Anslags- sparande	1 390
2004	Anslag	26 786 ¹	Utgifts- prognos	26 292
2005	Förslag	27 586		
2006	Beräknat	27 586		
2007	Beräknat	27 586		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget används för bidrag till riksmätplatserna vid SP Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut AB (SP) och Statens strålskyddsinstitut (SSI). Riksmätplatsbidraget används i dag för drift- och underhåll av riksmätplatser, upprätthållande av internationell spårbarhet för mätstorheter, investeringar i mätteknisk utrustning samt till mätteknisk FoU.

Regeringens överväganden

Området kemisk metrologi är under utveckling inom det europeiska samarbetet och en långsiktig gemensam satsning är nödvändig. En kemisk metrologisk infrastruktur innebär dels att SP kan upprätthålla spårbarhet för ett antal kemiska enheter själva och dessutom fungera som nod mellan referenslaboratorer i och utanför Sverige med kunskap inom andra kemiska enheter. För att Sverige skall utveckla en metrologisk infrastruktur inom kemiområdet föreslås därför att anslaget tillförs 800 000 kronor fr.o.m. 2005. Finansiering sker genom att anslaget 38:12 *Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 27 586 000 kronor anvisas under anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 27 586 000 kronor för respektive år.

Tabell 4.27 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:10 Upprätthållande av nationell metrologi m.m.

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	26 786	26 786	26 786
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	800	800	800
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 586	27 586	27 586

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

4.16.11 38:11 Elsäkerhetsverket

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
			Anslags-sparande	
2003	Utfall	39 542		1 853
2004	Anslag	41 548 ¹	Utgifts-prognos	41 489
2005	Förslag	41 423		
2006	Beräknat	41 896 ²		
2007	Beräknat	42 627 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 41 423 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 41 423 tkr i 2005 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Elsäkerhetsverket.

Elsäkerhetsverket är förvaltningsmyndighet för tekniska säkerhetsfrågor på elområdet. De övergripande målen för verksamheten är att förebygga av elektricitet orsakad skada på person och egendom samt störningar på radiokommunikation och näringsverksamhet inom området elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Elsäkerhetsverket skall därvid svara för statliga insatser för att bygga upp, upprätthålla och utveckla en god säkerhetsnivå för elektriska anläggningar och elektrisk materiel samt medverka till en tillfredsställande elektromagnetisk kompatibilitet. Inkomster hos Elsäkerhetsverket som myndigheten inte får disponera redovisas på statsbudgetens inkomstsida under inkomsttiteln 2552 Övriga offentliga avgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.29 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor				
Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	307 375	2 246	1 129	1 117
Prognos 2004	306 970	1 500	600	900
Budget 2005	306 970	1 200	500	700

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 41 423 000 kronor anvisas under anslaget 38:11 *Elsäkerhetsverket* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 41 896 000 kronor respektive 42 627 000 kronor.

Tabell 4.30 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:11 Elsäkerhetsverket

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	41 548	41 548	41 548
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	-125	348	1 079
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	41 423	41 896	42 627

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.12 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.

Tabell 4.31 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	70 364		0
2004	Anslag	71 475 ¹	Utgifts-prognos	70 158
2005	Förslag	71 383		
2006	Beräknat	72 976 ²		
2007	Beräknat	74 550 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 71 383 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 71 383 tkr i 2005 års prisnivå.

Från anslaget betalas bidrag till den svenska standardiseringsorganisationen för att verka för svensk standardisering, nationellt, europeiskt och globalt.

Det övergripande målet för standardiseringen är att öppna marknader, höja produktiviteten och konkurrenskraften hos svenskt näringsliv samt bidra till att statens specifika ansvar för medborgarnas skydd för liv, hälsa, miljö och egendom tillgodoses. Från anslaget lämnas också bidrag till forskning och utveckling inom experimentell teknik. För teknisk informationsför-sörjning lämnas bidrag till AB Terminologicentrum TNC och Svensk förening för informationsspecialister (TLS).

Regeringens överväganden

Den svenska standardiseringsorganisationen har med framgång drivit svenska intressen i det europeiska och internationella standardiseringsarbetet. Den nya organisationen har medfört en ökad effektivitet och internationell slagkraft.

För att bidra till finansieringen av en ökad satsning på området kemisk metrologi föreslås en överföring om 800 000 kronor till anslaget 38:10 *Upprätthållande av nationell metrologi m.m.*

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 71 383 000 kronor anvisas under anslaget 38:12 *Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 72 976 000 kronor respektive 74 550 000 kronor.

Tabell 4.32 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:12 Bidrag till standardisering och FoU inom experimentell teknik m.m.

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	71 475	71 475	71 475
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	708	2 319	3 910
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-800	-818	-835
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	71 383	72 976	74 550

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.13 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tabell 4.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	20 243		1 197
2004	Anslag	22 360 ¹	Utgifts-prognos	22 588
2005	Förslag	22 610		
2006	Beräknat	22 862 ²		
2007	Beräknat	23 259 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 22 610 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 22 610 tkr i 2005 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till förvaltningskostnader vid Rymdstyrelsen.

Rymdstyrelsen utgör en liten expertmyndighet med ansvar för svensk rymdverksamhet och rymdforskning. Verksamheten bedrivs till stor del inom ramen för europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency (ESA). Rymdstyrelsen fördelar också medel till verksamhet som bedrivs nationellt eller i bilaterala samarbeten med framför allt Frankrike. Myndigheten bereder också ärenden om tillstånd att bedriva rymdverksamhet från svenskt territorium och utövar kontroll av sådan verksamhet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 22 610 000 kronor anvisas under anslaget 38:13 *Rymdstyrelsen: Förvalt-*

ningskostnader för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 22 862 000 kronor respektive 23 259 000 kronor.

Tabell 4.34 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:13 Rymdstyrelsen: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	22 360	22 360	22 360
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	250	502	899
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 610	22 862	23 259

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.14 38:14 Rymdverksamhet

Tabell 4.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	498 629		-6 731
2004	Anslag	556 510 ¹	Utgifts-prognos	451 880
2005	Förslag	791 871		
2006	Beräknat	669 899 ²		
2007	Beräknat	582 710 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 655 966 tkr i 2005 års prispivå.

³ Motsvarar 558 719 tkr i 2005 års prispivå.

Tabell 4.36 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–
Utestående åtaganden vid årets början	1 407 000	1 128 000	1 074 000		
Nya åtaganden	119 000	415 000	920 000		
Infriade åtaganden	398 000	469 000	539 000	607 000	993 000
Utestående åtaganden vid årets slut	1 128 000	1 074 000	1 455 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 400 000	1 112 000	1 600 000		

Under anslaget anvisas medel för industriutvecklingsprojekt, fjärranalys och forskning, som bedrivs inom ramen för deltagande i internationellt samarbete, framför allt inom det europeiska rymdsamarbetet inom European Space Agency (ESA). Verksamheten kan också bedrivas i nationella eller bilaterala program. Vidare bekostas vissa informationsinsatser från anslaget.

Huvuddelen av anslaget, drygt 70 procent, utgörs av betalningar till ESA för Sveriges deltagande i långsiktiga samarbetsprojekt. Anslaget disponeras av Rymdstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår ett bemyndigande om ekonomiska åtaganden även för 2005. Detta möjliggör att det för delar av verksamheten kan göras ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod.

Regeringens överväganden

Rymdstyrelsen har framgångsrikt verkat för att stärka svensk forskning och industri inom framförallt det europeiska rymdsamarbetet. Rymdverksamheten bidrar till att stärka den svenska industrins konkurrenskraft. Regeringen bedömer att rymdverksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt sätt och att uppnådda resultat svarar mot de fastställda målen. Fr.o.m. 2005 ökar anslaget med 10 miljoner kronor då en tidigare beslutad tillfällig neddragning för budgetåren 2002 och 2003 upphör. För att säkerställa ett fortsatt svenskt deltagande i det europeiska bärraketprogrammet Ariane föreslås anslaget tillföras 235 miljoner kronor för 2005 och 100 miljoner kronor för 2006.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 791 871 000 kronor anvisas under anslaget 38:14 *Rymdverksamhet* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 669 899 000 kronor respektive 582 710 000 kronor.

Tabell 4.37 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:14 Rymdverksamhet

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	541 510	541 510	541 510
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	5 361	18 155	30 736
Beslut	245 000	110 234	10 464
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	791 871	669 899	582 710

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.15 38:15 Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien

Tabell 4.38 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	5 359	Anslags-sparande	0
2004	Anslag	5 359 ¹	Utgifts-prognos	5 260
2005	Förslag	5 359		
2006	Beräknat	5 359		
2007	Beräknat	5 359		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Från anslaget lämnas statens bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademiens (IVA) grundläggande verksamhet, som t.ex. ledningsfunktion, utrednings-, informations- och ekonomiverksamhet. IVA:s verksamhet inriktas på att följa, analysera och sprida information om aktuella utvecklingstendenser, samt på att skapa och initiera samverkan mellan olika aktörer i samhället.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 5 359 000 kronor anvisas under anslaget 38:15 *Bidrag till Ingenjörsvetenskapsakademien* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 5 359 000 kronor för respektive år.

4.16.16 38:16 Konkurrensverket

Tabell 4.39 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	78 369	Anslags-sparande	1 674
2004	Anslag	82 510 ¹	Utgifts-prognos	79 480
2005	Förslag	83 650		
2006	Beräknat	84 392 ²		
2007	Beräknat	85 805 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 83 650 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 83 650 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget täcker förvaltningskostnader för Konkurrensverket.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 83 650 000 kronor anvisas under anslaget 38:16 *Konkurrensverket* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 84 392 000 kronor respektive 85 805 000 kronor.

Tabell 4.40 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:16 Konkurrensverket

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	82 510	82 510	82 510
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 140	1 882	3 295
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	83 650	84 392	85 805

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.17 38:17 Konkurrensforskning

Tabell 4.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	6 320		796
2004	Anslag	6 581 ¹		6 379
2005	Förslag	6 646		
2006	Beräknat	6 788 ²		
2007	Beräknat	6 930 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 6 646 tkr i 2005 års prinsnivå.

³ Motsvarar 6 646 tkr i 2005 års prinsnivå.

Anslaget finansierar främjandet av konkurrensrelaterad forskning inom i första hand disciplinerna ekonomi och juridik.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 6 646 000 kronor anvisas under anslaget 38:17 *Konkurrensforskning* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 6 788 000 kronor respektive 6 930 000 kronor.

Tabell 4.42 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 38:17 Konkurrensforskning

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	6 581	6 581	6 581
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	65	207	349
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	6 646	6 788	6 930

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

4.16.18 38:18 Medel till AB Göta kanalbolag för upprustning och drift av kanalen

Tabell 4.43 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	15 000		0
2004	Anslag	15 000 ¹		14 724
2005	Förslag	15 000		
2006	Beräknat	15 000		
2007	Beräknat	15 000		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget används för att täcka kostnader i samband med upprustning och drift av kanalen.

Regeringens övervägande

Riksdagen beslöt våren 1992 (prop. 1991/92:134, bet. 1991/92:NU33, rskr. 1991/92:351) bl.a. att finansieringen av kanalens upprustning skall tillförsäkras genom statsmakternas försorg.

Varje budgetår sedan anslaget inrättades budgetåret 1992/93 har riksdagen anvisat 15 miljoner kronor för upprustning och drift av kanalen. De statliga insatserna har bidragit till att kanalens värde som kulturhistoriskt byggnadsverk och attraktivt turistmål ökat. Även för 2005 bedöms 15 miljoner kronor vara tillräckligt för att klara av nödvändig upprustning och drift av kanalen. Även för 2006 och 2007 bedöms denna anslagsnivå vara tillräcklig.

4.16.19 38:19 Kostnader för omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag m.m.

Tabell 4.44 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	21 186		11 814
2004	Anslag	25 000 ¹	Utgifts-prognos	34 539
2005	Förslag	25 000		
2006	Beräknat	25 000		
2007	Beräknat	25 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget finansierar kostnader för omstrukturering, genomlysning och försäljning av företag med statligt ägande.

Regeringens överväganden

Genom Regeringskansliet förvaltas 59 företag med statligt ägande, varav 47 är helägda av staten. Värdet av de förvaltade bolagen ligger mellan 360 – 380 miljarder kronor. Under 2003 lämnades cirka 12 miljarder kronor i utdelningar.

Svenska staten är även den största ägaren på Stockholmsbörsen. Detta medför ett stort ansvar och ställer krav på att regeringens ägarförvaltning är långsiktig och professionell. Det övergripande målet är att skapa värde för ägarna, det svenska folket.

I regeringens arbete med bolagsförvaltningen ingår att arbeta med olika typer av ägarfrågor. Regeringen arbetar också med att både förbereda och genomföra de beslut riksdagen fattat avseende det statliga ägandet och ett antal specifika bolag.

Regeringen lämnar varje år en skrivelse till Riksdagen med en redogörelse för företag med statligt ägande, (skr. 2003/04:120). Genomlysning är ett viktigt verktyg i utvärderingen av förvaltningen av den del av statens tillgångar som finns i företag med statligt ägande. Regeringen framställer därför årligen en verksamhetsberättelse samt fyra kvartalsrapporter för den statliga bolagssfären.

Statens förvaltningskostnad för företag med statligt ägande uppgick under 2003 till 38,6 miljoner kronor, varav 17,4 miljoner kronor avsåg interna kostnader såsom löner, resor och kontormaterial och cirka 21,2 miljoner kronor av-

såg externt köpta tjänster. Extern rådgivning är ett komplement till Regeringskansliets löpande ägarförvaltning.

Regeringen föreslår ett anslag för 2005 på 25 miljoner kronor. För 2006 och 2007 har anslaget beräknats till 25 miljoner kronor.

4.16.20 38:20 Kapitalinsatser i statliga bolag

Tabell 4.45 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	–		–
2004	Anslag	1 000 ¹	Utgifts-prognos	0
2005	Förslag	1 000		
2006	Beräknat	1 000		
2007	Beräknat	1 000		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget finansierar kapitalinsatser i statliga bolag.

Tabell 4.46 Finansieringsåtgärder 2004

Miljoner kronor

	Belopp
Behållning från 2003	245
Kapitaltillskott från Fonden för den mindre skeppsarten	55
Summa	300
Lämnat kapitaltillskott till SJ AB	-300

I Riksgäldskontoret finns ett konto dit extra utdelningar om högst 5 000 000 000 kronor kan föras från statliga bolag i syfte att användas för kapitalinsatser i statliga bolag. Riksdagen beslutar om kapitaltillskott i varje enskilt fall (prop. 2002/03:100, bet. 2002/03:FiU21, rskr. 2002/03:235, prop. 2003/04:100, bet. 2003/04:FiU21, rskr. 2003/04:274).

Sammanlagt har 2 355 000 000 kronor förts till och tagits i anspråk från det särskilda kontot under 2003 och 2004. Efter den höjning av totalramen som riksdagen beslutade om tidigare i år skulle därmed återstå ett utrymme på 2 645 000 000 kronor för ytterligare kapitaltillskott under 2004 och 2005 under förutsättning att extra utdelningar på motsvarande belopp tillförs kontot.

Den 30 juni 2004 fanns på kontot 10 421 435 kronor som utgör ränta på den behållning som under 2003 och 2004 funnits på kontot.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens uppfattning har den ordning som under de senaste åren formats för att kapitalstrukturen i statliga bolag skall kunna förbättras förutsättningar att svara mot behoven. Regeringen anser därför att ordningen med ett konto i Riksgäldskontoret och ett anslag som får överskridas under året bör tillämpas även under 2005. Sammanfattningsvis bör följande villkor gälla för kapitaltillskott till statliga bolag och finansiering av tillskotten.

Regeringen bör även under 2005 få föra extra utdelningar från statliga bolag till kontot i Riksgäldskontoret och efter riksdagens beslut i varje särskilt fall använda medlen för kapitaltillskott i statliga bolag. Den sammantagna ramen, dvs. inklusive de åtgärder som vidtagits under 2003 och 2004, bör även under 2005 vara 5 000 000 000 kronor.

Motsvarande villkor för anslaget utnyttjande som riksdagen beslutade om för 2004 bör gälla även för 2005. Det betyder att anslaget endast skall belastas om det vid tillfället för en kapitalinsats inte finns medel på kontot i Riksgäldskontoret. Anslaget bör under loppet av 2005 få överskridas med högst 2 000 000 000 kronor. Endast om överskridande av anslaget skett skall medel från kontot i Riksgäldskontoret föras till anslaget. Om anslaget belastas skall hela underskottet inklusive ränta återbetalas före utgången av 2005 genom att medel från kontot, dvs. medel från extra utdelningar, tillförs anslaget. Anslaget skall således inte vara belastat vid utgången av 2005. Medel som finns på kontot vid utgången av 2004 bör få användas för avsett ändamål även under 2005. För närvarande har regeringen ett bemyndigande att göra ägarförändringar, tillskjuta kapital eller vidta de åtgärder som i övrigt behövs för att genomföra en omstrukturering av Green Cargo AB (prop. 2003/04:127, bet. 2003/04:NU15). Dessa åtgärder kräver olika former av beslutsunderlag. Rådgivare inom ekonomi, finans och juridik kommer eventuellt att behöva anlitas. Kostnaderna för denna rådgivning bör kunna räknas in i den totala kostnaden för finansieringen av åtgärderna i Green Cargo AB. Därmed finns skäl att kostnader för rådgiv-

ning i detta fall skall rymmas inom ramen för de medel som kan disponeras från det särskilda kontot i Riksgäldskontoret.

I förhållande till aktuella tillskott eller transaktionsbelopp är kostnaderna för rådgivning regelmässigt små. Regeringen kommer senast i samband med budgetpropositionen för år 2006 att redovisa beloppen och vad som gjorts i fråga om rådgivning i samband med redogörelsen för hur kontot i Riksgäldskontoret utnyttjats.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 000 000 kronor anvisas under anslaget 38:20 *Kapitalinsatser i statliga bolag* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 1 000 000 kronor för respektive år.

4.16.21 38:21 Avgifter till vissa internationella organisationer

Tabell 4.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	6 275	Anslags-sparande	440
2004	Anslag	6 519 ¹	Utgifts-prognos	6 595
2005	Förslag	6 519		
2006	Beräknat	6 519		
2007	Beräknat	6 519		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget används för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella näringspolitiska organ. Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta samt fluktuationer i valutakurser. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen och för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationsinhämtning på för Sverige viktiga områden. Bidraget ges bl.a. till följande organisationer:

- Internationella byrån för mått och vikt (BIPM),
- Internationella organisationen för legal metrologi (OIML),
- Organisationen för intellektuell äganderätt (WIPO),
- Internationella bly- och zinkstudiegruppen (ILZSG),
- Internationella nickelstudiegruppen (INSG),

- Eureka,
- Efta, Ädelmetallkonventionen,
- COST, 4:th Fund (tekniskt-vetenskapligt samarbete),
- Internationella frysinstitutet samt
- Energistadskonferensen.

Av anslagssparandet har 244 000 kronor dragits in.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 6 519 000 kronor anvisas under anslaget 38:21 *Avgifter till vissa internationella organisationer* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 6 519 000 kronor för respektive år.

4.17 Övrig statlig verksamhet

4.17.1 Bolagsverket

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.48 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003 ¹	327 470	613 750	603 107	10 643
Prognos 2004	161 000	266 650	276 300	-9 650
Budget 2005	161 000	272 500	270 400	2 100

¹ Avser Patent- och registreringsverket.

Bolagsverket finansieras genom avgifter. Den offentligrättsliga verksamheten utgörs av förseningsavgifter och stämpelskatt. Det relativt höga utfallet för 2003 beror på enstaka mycket stora företagsinteckningar.

4.17.2 Patent- och registreringsverket

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.49 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	327 470	613 750	603 107	10 643
Prognos 2004	15 249	391 900	377 200	14 700
Budget 2005	16 467	393 290	386 250	7 040

Patent- och registreringsverket finansieras genom avgifter. Verksamheten med patent, varumärken och mönster skall ge intäkter som motsvarar kostnaderna för Patentbesvärslagens verksamhet.

4.17.3 Revisorsnämnden

Revisorsnämndens verksamhet är helt avgiftsfinansierad. Intäkterna uppgick under 2003 till ca 23,4 miljoner kronor, varav årsavgifter utgjorde ca 14 miljoner kronor. Nämndens kostnader uppgick till ca 21,5 miljoner kronor, varav personalkostnader utgjorde ca 14 miljoner kronor. Vid utgången av 2003 hade Revisorsnämnden ett negativt myndighetskapital om 34 000 kronor.

Under 2004 beräknas ett negativt resultat om ca 0,3 miljoner kronor att uppstå.

Tabell 4.50 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	23 358	21 453	1 905
Prognos 2004	23 255	23 556	-301
Budget 2005	23 255	25 816	-2 561

5 Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

5.1 Omfattning

Politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande består av följande delområden:

- inre marknaden
- handelspolitik
- handels- och investeringsfrämjande
- näringslivsutveckling i Östersjöregionen.

Politikområdets verksamhet syftar till att skapa tillväxt, sysselsättning och utveckling i Sverige genom att främja öppen handel och avveckla handelshinder i samklang med målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Det sker genom att öka rörligheten på EU:s inre marknad vilket också förbättrar EU-ländernas konkurrenskraft. Även globalt värnas och utvecklas öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar i Världshandelsorganisationen (WTO) och genom EU:s handelsavtal med andra länder. OECD är ett viktigt forum för att skapa tydliga regler och riktlinjer för internationell samverkan, erfarenhetsutbyte mellan länder och kvalificerad analys.

Som en del av verksamheten ingår insatser som syftar till att företag skall ta ökat etiskt, socialt och miljömässigt ansvar och motverka korrup-tion.

Målet med politikområdet uppnås genom att bl.a. främja export, import och utländska investeringar i Sverige samt stärka profileringen av Sverige i utlandet liksom ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling i Östersjöregionen.

Inom politikområdet finns följande myndigheter och andra statliga verksamheter:

Kommerskollegium, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC), Sveriges exportråd (Exportrådet), AB Svensk Exportkredit (SEK), Exportkreditnämnden (EKN), Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), anslaget Avgifter till internationella handelsorganisationer samt äldreanslaget Näringslivsutveckling i Östersjöregionen (Östersjömiljard 2).

Utrikesdepartementet är inom Regeringskansliet ansvarigt för politikområdet.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande

Miljoner kronor

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	19,3	19,9	20,0	20,1	20,3	20,6
39:2 Kommerskollegium	61,3	65,4	66,1	66,3	67,0	68,1
39:3 Exportfrämjande verksamhet	195,7	224,0	206,8	320,0	321,0	165,8
39:4 Investeringsfrämjande	72,9	67,3	70,1	68,2	69,3	56,7
39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	15,1	15,5	15,2	15,5	15,5	15,5
2004 24 39:4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	0,0	0,1	0,1	-	-	-
2003 24 39:6 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen	137,4	-	220,2	-	-	-
1998 24 E0 03 Exportkreditnämnden	-	-	-	-	-	-
Totalt för politikområde Utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande	501,7	392,2	598,5	490,1	493,1	326,7

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

5.3 Mål

Målet är en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik i EU, ett förstärkt multilateralt handelssystem inom Världshandelsorganisationen (WTO), ökad svensk export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

5.4 Politikens inriktning

Sverige är för sitt välstånd och sin framtida utveckling beroende av den globala ekonomiska utvecklingen samt ett omfattande ekonomiskt utbyte med omvärlden. Detta illustreras av att Sveriges export 2003 utgjorde 44 procent av bruttonationalprodukten (BNP) och att cirka 60 procent av landets samlade varuproduktion exporterades. Under 2003 utgjorde importen cirka 37 procent av BNP och handelsnettot (differensen mellan export och import) fortsatte vara positivt och uppgick till cirka 161 miljarder kronor (se även avsnitt 5.7.4).

Regeringens arbete med att åstadkomma tillväxt och sysselsättning hänger nära samman med utvecklingen på den internationella arenan. Genom aktivt och kraftfullt agerande för en

öppnare och mer rättvis handel, med förutsägbara och konkurrensneutrala spelregler och en väl fungerande inre marknad samt genom handels- och investeringsfrämjandet bidrar politikområdet till att öka tillväxttakten i svensk ekonomi, liksom till att uppnå regeringens sysselsättningsmål.

Sveriges arbete för en öppnare världshandel förenas inom den samlade utrikespolitiken med en strävan efter en ekonomiskt och ekologiskt, jämställd och socialt hållbar utveckling som bidrar till att uppfylla FN:s Millennieutvecklingsmål. Utvecklingsländernas förmåga att delta i världshandeln är ett viktigt bidrag till deras möjligheter att generera resurser för att bekämpa fattigdom. De svenska konsumenternas intressen värnas och näringslivet ges bättre förutsättningar att bedriva handel till gagn för ökad sysselsättning, välfärd och tillväxt. För att globaliseringens fördelar skall komma utvecklingsländerna till del behöver deras möjligheter att exportera sina varor och tjänster förbättras. Öppnare och mer rättvisa handelsregler måste också kombineras med ett starkt handelsrelaterat bistånd för att förbättra utvecklingsländernas exportförmåga liksom deras kapacitet att driva sina intressen i internationella handelsförhandlingar. Det är också viktigt att främja

tillämpningen av internationellt överenskomna regler och normer om t.ex. arbetsvillkor och korruptionsbekämpning.

Sverige är en betydande handelsnation och har en ledande position inom många branscher, såväl nya som etablerade. Väl fungerande marknader och ett väl fungerande regelverk för världshandeln är av avgörande betydelse för vår ekonomi. Därför är det viktigt att EU:s utvidgade inre marknad och det multilaterala handelsregelverket i WTO fungerar och vidareutvecklas för att kunna möta morgondagens utmaningar. Det är även viktigt att Sverige är attraktivt för utländska investeringar och att den ekonomiska utvecklingen är gynnsam både i vårt närområde och globalt.

Insatser och resultatbedömning för respektive delområde

5.5 Inre marknaden

5.5.1 Mål för delområdet

Målet är en effektiv inre marknad genom öppen handel på lika villkor, avveckling av handelshinder, fri konkurrens och regelförbättring.

5.5.2 Politikens inriktning

En väl fungerande inre marknad inom EU med fortsatt avveckling av omotiverade handelshinder är av avgörande betydelse för sysselsättningen och Sveriges ekonomiska utveckling.

EU-området är den viktigaste regionen i Sveriges utrikeshandel och stod för cirka 54 procent av exporten och 67 procent av importen 2003, vilket är oförändrat jämfört med 2002.

Arbetet med att utveckla EU:s inre marknad – och externa handelspolitik – är av grundläggande betydelse för att främja såväl export som import. Tydliga regler och villkor underlättar handeln i bägge riktningar. Regelförbättring liksom åtgärder för att få till stånd en effektivare konkurrens är prioriterade insatser.

Den inre marknaden är den viktigaste hörnstenen i EU-samarbetet. Genom reformarbete på detta område förbättras det europeiska näringslivets långsiktiga konkurrenskraft och tillväxt. Europeiska rådet enades våren 2000 i Lissa-

bon om en moderniseringsprocess som syftar till att EU år 2010 skall vara den mest konkurrenskraftiga och kunskapsbaserade ekonomin i världen (Lissabonstrategin). Som följd av detta bildades 2003 en ny rådskonstellation – *Konkurrenskraftsrådet* – för att integrera frågor om den inre marknaden samt närings- och forskningspolitiken. Kommissionens *Strategi för den inre marknaden 2003–2006* stödjer detta övergripande angreppssätt. I denna listas åtgärder som bedöms nödvändiga för att uppnå Lissabonmålen. Regeringen stödjer strategin.

Regeringen verkar för en hållbar effektiv inre marknad i företagets, konsumenternas och miljöns intresse. Målet för regeringens politik är att den inre marknaden skall ge konkreta fördelar i form av ett större utbud av säkra varor och tjänster till konkurrenskraftiga priser utan att ge upphov till negativa effekter på miljön, människors hälsa eller andra väsentliga samhällsintressen och krav. Det är därför viktigt att aktivt fortsätta att arbeta för en effektivare inre marknad. De möjligheter som den utvidgade marknaden ger till ökad export och den prispress som uppstår genom import och ökat utbud lämnar ett viktigt bidrag till den samhällsekonomiska utvecklingen. Enligt regeringens bedömning går utvecklingen på EU:s inre marknad för närvarande i rätt riktning, men takten i dess förverkligande måste öka ytterligare, samtidigt som svenska kärnintressen skyddas och bevakas.

I takt med att den inre marknaden utvecklas mot allt tydligare regler för fri rörlighet ökar även möjligheterna att förbättra relationerna mellan EU och tredje land, bl.a. i närområdet. Den inre marknaden utgör en bas och styrka från vilken förhandlingar och utbyte kan ske med resten av världen om förbättrad rörlighet för säkra produkter och tjänster.

5.5.3 Insatser

Insatser inom delområdet

På inre marknadsområdet verkar Sverige för att konsumenternas intressen och moderniseringen av EU sätts i fokus. Ett viktigt steg är förbättrad och ökad information om den inre marknaden. Bland de frågor som prioriteras kan nämnas en bättre tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande, en översyn av system för frivillig märkning, ökade möjligheter till parallellimport

och en fungerande inre marknad för tjänster. En annan viktig fråga är översynen av den s.k. nya metoden för harmonisering på produktsäkerhetsområdet som berör en stor del av industri-varuområdet samt vidgad användning av denna metod som blivit ett centralt instrument för inremarknadsarbetet. Miljö och standarder är det senaste området där initiativ tagits för att öka integrationen mellan olika politikområden. Genomförandet av förslagen från utredningen om marknadskontroll (SOU 2004:57) kan även bidra till ett effektivt genomförande på detta område och skapa rättvisare konkurrensförhållanden för företagen.

Sverige har varit pådrivande i moderniseringen av EU genom beslut om ekonomiska reformer på den inre marknaden. Ett omfattande arbete bedrivs inom EU, bl.a. avseende tekniska krav på varor. I detta arbete, som berör många departement och ett stort antal myndigheter, har regeringen lyft fram behovet av att förbättra och förenkla reglerna för näringslivet samtidigt som höga krav för skydd av konsumenter och miljö bibehålls.

Sverige deltar vidare aktivt i anmälningsprocedurer av tekniska regler som syftar till att motverka handelshinder och skapa konkurrenskraft för svenskt och europeiskt näringsliv. En fråga som aktualiserats under året är att utvidga befintlig anmälningsprocedur till tjänsteområdet som är en viktig förutsättning för fri rörlighet och öppenhet. EU har upprättat ett nätverk för lösande av handelshinder på den inre marknaden, SOLVIT. Kommerskollegium medverkar från svensk sida i nätverket.

Kommerskollegium har också vidareutvecklat och fått brett genomslag för sin funktion som central samordnare och kontaktpunkt för företag och enskilda som möter problem på den inre marknaden. I kollegiets reguljära verksamhet ingår även att allmänt bevaka och motverka handelshinder, bl.a. genom granskning av nya svenska och utländska förslag till föreskrifter enligt anmälningsprocedurerna i EU, EFTA och WTO.

Kommerskollegium har fortsatt att driva projektet *Östersjöwebben* med syftet att främja handeln i Östersjöregionen. Kollegiet har genom *Open Trade Gate Sweden* givits nya uppgifter rörande rådgivning till exportörer i utvecklingsländer. Kommerskollegium har medverkat i arbetet med att initiera och etablera ett centrum

för förenklade handelsprocedurer (se avsnitt 5.6.2)

SWEDAC kompetensbedömer och ackrediterar certifierings-, provnings- och kontrollorgan. Myndigheten verkar för att svenska kontrollordningar utvecklas i öppna system, dvs. system för provning och kontroll av produkter m.m., som är öppna för deltagande av alla provningsorgan som kan styrka sin kompetens. Myndigheten har också vidareutvecklat sin internationella uppdragsverksamhet på ackrediteringsområdet. Inom legal mätteknik har SWEDAC medverkat vid tillkomsten av ett EUmätinstrumentdirektiv som också antogs under 2003.

Under 2003 har SWEDAC aktivt verkat för att den internationella överenskommelsen för ömsesidigt erkännande av säkerhetscertifieringar av it-produkter, *Common Criteria*, skall få genomslag. Bl.a. organiserade myndigheten en internationell konferens i Stockholm för att öka kunskapen om *Common Criteria* inom svensk industri och att åskådliggöra dess potential som konkurrens- och exportfördel.

Insatser inom andra politikområden

Genom den större betydelse som standardiseringen givits i det europeiska och globala arbetet har betydelsen av en effektiv svensk medverkan genom den nationella standardiseringsorganisationen ökat. Staten stödjer den svenska standardiseringsorganisationen genom SSR – Sveriges Standardiseringsråd. Dessa insatser finansieras från utgiftsområde 24 Näringsliv, politikområde 38 Näringspolitik.

5.5.4 Resultatbedömning

Resultat

På inremarknadsområdet har under 2003 och första halvåret 2004 viktiga steg tagits vad gäller patent för datorrelaterade uppfinningar och ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer. Vidare antogs direktivet för övertagandebud som innebär att Sverige kan ha kvar systemet med A- och B-aktier. Den fria rörligheten för unionsmedborgare och deras familjemedlemmar stärktes. Strategin för den inre marknaden 2003–2006 innehåller en rad viktiga reformer. Kom-

missionen delar Sveriges åsikt om behovet av en översyn av systemen för frivillig märkning.

Vad gäller genomförandet av EG-direktiv är EU:s mål att medlemsstaterna skall ha genomfört minst 98,5 procent av alla antagna direktiv. Detta är ett centralt led i säkerställandet av den inre marknaden och moderniseringen av Europa, vid sidan av de generella beslut som fattats om ekonomiska reformer. Sverige har med knapp marginal (98,4 procent genomförda direktiv) ej nått denna målsättning. Ett systematiskt arbete har därför inletts för att komma till rätta med den tröghet som nu tycks prägla genomförandet.

Kommerskollegiums arbete bidrar till regeringens strävan att tillgodose svenska intressen. Kollegiet är svensk kontaktpunkt i EU:s SOLVIT-nätverk, som syftar till att lösa problem på den inre marknaden, och för anmälningsprocedurer för tekniska föreskrifter. Till kollegiet har under 2003 inkommit 80 klagomål och 76 ärenden avslutades. Antalet anmälda tekniska föreskrifter var nästan 500 och av dessa var ett 40-tal svenska. Även kollegiets utredningsverksamhet har bidragit till värdefulla uppslag för att motverka handelshinder, till gagn för företag och enskilda.

SWEDAC har varit pådrivande för att stärka och utveckla samordningen av marknadskontrollen såväl nationellt som på EU-nivå samt bidragit till en mer överblickbar och enhetlig internationell lagstiftning för kontrollordningar. Myndigheten har vidareutvecklat och expanderat sin "twinning" - (förvaltningsexport) och projektverksamhet. Dessa projekt bidrar till att snabbt få till stånd den lagstiftning och infrastruktur om bl.a. ackreditering och standardisering samt den marknadskontroll som krävs av EU:s medlemsländer.

Som ett led i Sveriges ordförandeprogram för nordiskt samarbete 2003 har de nordiska länderna inlett en nära samverkan med nya EU-medlemsländer i närområdet (Estland, Lettland, Litauen och Polen). Det syftar till att på ett 15-tal identifierade områden främja kunskapsöverföring och samspel och bidra till att de nya medlemsländerna snabbt kan integreras i EU:s inre marknad, till stöd för ökad handel i närområdet.

Analys och slutsatser

Sverige har under 2003 och första halvåret 2004 bidragit till utvecklingen av en bättre fungerande

inre marknad inom EU och verkat för fortsatta handelsliberaliseringar såväl regionalt som multilateralt.

Kommerskollegium har genom sina handelspolitiska utredningar och verksamheter på inre marknadsområdet bidragit till att svenska intressen tagits tillvara i det europeiska och internationella arbetet.

Den inre marknadens funktion beror till stora delar på hur frågor om fri varurörlighet hanteras, och hur ställda säkerhetskrav uppfylls. Det svenska systemet för teknisk kontroll som administreras av SWEDAC rönar internationell respekt. Regeringen anser att SWEDAC också har gjort viktiga analysinsatser för att bistå de nya EU-länderna på det regeltekniska området. Regeringen gör vidare bedömningen att SWEDAC:s verksamhet bidragit till en förbättrad marknadskontroll.

5.6 Handelspolitiken

5.6.1 Mål för delområdet

Det övergripande målet för den svenska handelspolitiken är att värna och utveckla öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar.

5.6.2 Politikens inriktning

Inom den globala handelspolitiken verkar Sverige för att stärka och vidareutveckla det multilaterala handelssystemet genom att skapa öppna, enkla, rättvisa och legitima ramvillkor för internationell handel och investeringar. Ett handelssystem som uppfyller dessa villkor är av stor vikt för Sveriges ekonomiska utveckling och svenskt näringsliv. Det bidrar också till att främja det av riksdagen fastställda målet om en rättvis och hållbar global utveckling, som anges i *Gemensamt ansvar: Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112). Ramvillkoren skall utformas så att de bidrar till FN:s Millennieutvecklingsmål om att halvera fattigdomen till 2015 samt till en socialt och ekologiskt hållbar utveckling.

När det gäller WTO har Sverige, genom EU, aktivt deltagit i ansträngningarna att uppnå former för att fortsätta de handelsförhandlingar

som går under benämningen Doha-rundan. Efter intensiva förhandlingar under hösten och våren kunde beslut tas av WTO:s Allmänna råd den 1 augusti 2004 om ett ramverk för att kunna gå vidare och avsluta förhandlingarna. Regeringen anser att detta beslut är av stor vikt inte bara för förhandlingarna som sådana utan också för tilltron till det multilaterala handelssystemet. Ramverkets huvudområden var jordbruksvaror, industrivaror, utvecklingsrelaterade frågor, tjänstehandel och förenkling av handelsprocedurer.

Utvecklingshänsyn är en integrerad del i förhandlingarna och bekräftades i beslutet som togs i augusti genom att på nytt tydliggöra åtagandet att uppfylla utvecklingsdimensionen i Doha-rundan och att placera utvecklingsländernas behov och intressen i centrum. Dessa frågor har givits ökad vikt och regeringen av-sätter fortsatt betydande resurser till området.

Sverige stödjer anslutningen av nya medlemmar till WTO. Samtidigt utgör den ökande regionala integrationen ett allt mer betydelsefullt komplement till den multilaterala handelsliberaliseringen. Sverige stödjer även denna utveckling förutsatt att de frihandelsavtal den leder till uppfyller kraven i WTO:s regelverk.

Utöver WTO-förhandlingarna är ett aktivt arbete för att företag skall ta ett stort etiskt, socialt och miljömässigt ansvar av vikt, liksom korruptionsbekämpning, för att uppnå de övergripande handelspolitiska målsättningarna.

Sverige deltar också i en rad internationella handels- och näringspolitiska organisationer för att påverka den internationella utvecklingen på områden som är viktiga för Sverige, t.ex. avseende handelsförenkling, tull- och råvarufrågor. Att aktivt stödja sådan förenkling och effektivisering av handelsprocedurerna är ett viktigt led i handelspolitiken och i verksamheten hos närmast berörda myndigheter.

Inrättande av ett centrum för enklare handel, *tradEasy*

Regeringens förslag: Ett centrum för enklare handel inrättas som en ideell förening där staten skall kunna vara medlem.

Skälen för regeringens förslag: Målmedveten och systematisk förenkling av handelsprocedu-

rerna sänker aktörernas kostnader, effektiviserar handeln och ökar företagets konkurrenskraft. Att aktivt stödja sådan förenkling och effektivisering är ett viktigt led i handelspolitiken – både nationellt och på ett globalt plan.

I detta syfte och med utgångspunkt i regeringens förklaringen hösten 2003 har företrädare för Regeringskansliet, Kommerskollegium och Tullverket, i nära samverkan med Business Region Göteborg, Svenskt Näringsliv, framstående företag inom handel och logistik/transport liksom med företrädare för den akademiska världen, samverkat för att etablera ett särskilt centrum för att utveckla metoder för enklare handel. Försöksverksamheten, som hålls samman i en ideell förening, har fått arbetsnamnet *tradEasy*. Arbetet med att förenkla handelsprocedurer intensifieras därmed genom målmedvetet samspel mellan tre intressentsfärer – näringsliv, akademi och myndigheter.

tradEasy har hemvist i Göteborg i anslutning till *Business Region Göteborg*. Det är en naturlig lokalisering med tanke på stadens position som framträdande handelsstad och på att Nordens ledande hamn och många av de största expedition- och handelsföretagen finns där. Göteborg erbjuder därför en kritisk massa av kompetens som kommer hela Sverige till godo. Centrumet skall i vid bemärkelse verka för effektivare handelsprocedurer till samhälls- och kommersiell nytta, som stärker näringslivets och Sveriges konkurrenskraft, och som kan lämna ett viktigt bidrag till det internationella arbetet för enklare, effektivare och billigare handel.

5.6.3 Insatser

Insatser inom delområdet

Sverige agerar, som medlem av EU, inom ramen för den gemensamma handelspolitiken. Den utformas på förslag från Kommissionen i samråd med medlemsländerna i den s.k. 133-kommittén. Sverige är pådrivande vad gäller att öka öppenheten i EU:s handelspolitik gentemot andra länder.

Av avgörande betydelse är att handelsförhandlingarna i WTO kan avslutas så att marknadstillträdet för varor och tjänster kan förbättras. Detta gäller i synnerhet inom de områden där utvecklingsländerna har stora exportintressen, t.ex. jordbruksprodukter, tyg och

kläder. Framsteg på dessa områden leder också till betydande vinster i form av billigare varor på EU:s marknad. Utan framsteg på dessa områden bedöms möjligheterna små att nå resultat på andra områden som är viktiga för Sverige. För att dra nytta av det förbättrade marknadstillträdet behöver utvecklingsländerna, särskilt de allra fattigaste, handels- och näringspolitiskt stöd för att kunna investera, producera och exportera.

Sverige prioriterar kraftfulla sänkningar av tullar på industrivaror, ökad öppenhet och en radikal minskning av handelsstörande stöd i handeln med jordbruksprodukter samt förenkling av krångliga handelsprocedurer. Frågan om handeln med tjänster är också av stor vikt liksom att uppnå ambitiösa resultat på områdena miljö och antidumping. Inom WTO, parallellt med Doha-rundan, deltar Sverige och EU också aktivt i översynen av WTO:s tvistlösnings-system.

Den externa handelspolitiken inom EU har genom Doha-rundan goda förutsättningar att bidra till EU:s s.k. Lissabonstrategi. I och med att utvecklingsfrågorna går som en röd tråd genom förhandlingarna är förhoppningen att en framgångsrik förhandlingsrunda också kan bidra till en rättvis och ekologiskt hållbar global utveckling. Samtidigt som Sverige eftersträvar ambitiösa resultat i WTO-förhandlingarna är det viktigt att säkerställa tillräcklig flexibilitet för de fattigaste länderna som har dålig kapacitet att förhandla och genomföra WTO-avtal.

Ett antal mycket fattiga länder i Väst- och Centralafrika är beroende av sin bomullssektor, en sektor som dessutom är konkurrenskraftig på världsmarknaden. Men till följd av de omfattande subventioner och tullmurar som finns i utvecklade länder (särskilt USA) nekas man möjligheten att utnyttja denna potential fullt ut. Sverige har aktivt verkat för att EU skall stödja dessa länder i WTO-förhandlingarna och för att reformerna av EU:s egen bomullssektor skall bli så långtgående som möjligt. Sverige har även bidragit med ekonomiskt stöd till de mest berörda bomullsproducerande afrikanska länderna för att de skulle kunna delta på ett effektivt sätt i WTO-förhandlingarna. Det är därför glädjande att bomullsfrågan fått en för de berörda parterna acceptabel lösning i ramverksöverenskommelsen genom att den inkluderats i jordbruksförhandlingarna och att det tydligt specificerats att den skall hanteras ambitiöst och skyndsamt.

Sverige har inom EU aktivt medverkat till en handlingsplan för att förbättra situationen för råvaruberoende utvecklingsländer. Man räknar inom kort med att upprätta en implementeringsplan med syftet dels att effektivisera råvaruproduktionen, dels att öka förädlingsgraden i ekonomin.

Som ett led i Sveriges strävan att bidra till de fattiga ländernas integrering i världsekonomin har regeringen också fattat beslut om att under 2004 inrätta en kontaktpunkt, *Open Trade Gate Sweden* vid Kommerskollegium, för att underlätta exporten från utvecklingsländer. Syftet är att ge information och hjälpa exportörer från fattiga länder som vill sälja sina produkter i EU att identifiera och lösa onödiga och oavsiktliga hinder.

Under året har Sverige aktivt medverkat i och utnyttjat det analysarbete som bedrivs i främst OECD, men också i UNCTAD, för att nå framsteg i Doha-förhandlingarna. Exempelvis genomförs, på svenskt initiativ, en studie i OECD om hur strukturomvandling till följd av öppen handel på bästa sätt understöds på ett socialt ansvarsfullt sätt på nationell nivå.

Härutöver är arbetet med att tillvarata svenska intressen i pågående och hotande handelstvister av vikt. Tvister angående bl.a. immaterialrätt, genmodifierade organismer (GMO), exportsubventioner samt godtycklig användning av skyddsåtgärder hotar möjligheterna till handel. Inte minst gäller detta mellan EU och USA. Sverige har också ett intresse av att så många länder som möjligt omfattas av WTO:s multilaterala handelspolitiska regelverk. Förhandlingar om WTO-medlemskap pågår för närvarande med 26 länder (bl.a. Ryssland, Saudiarabien och Vietnam) och skall inom kort även inledas med Libyen. WTO tar därmed ytterligare steg mot att bli en verkligt global handelsorganisation.

Under senare år har antalet bilaterala och regionala frihandelsavtal ökat kraftigt i antal. Samtidigt som USA bedrivit en aktiv politik på detta område har EU:s grundläggande policy varit att under den pågående Doha-rundan inte starta nya bilaterala eller regionala frihandelsavtal. Sedan tidigare pågår förhandlingar med *Mercosur* (Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay) och Gulfstaternas samarbetsråd *GCC* (Bahrain, Förenade Arabemiraten, Kuwait, Oman, Qatar och Saudiarabien). Sverige medverkar aktivt i arbetet med den Europeiska grannlandspolitiken (ENP) för att bl.a. fördjupa frihandeln mellan

EU och övriga länder runt Medelhavet samt integrera EU:s nya grannar i öster. EU:s förhandlingar om ekonomiska partnerskapsavtal med Afrika, Västindien och Stillahavsområdet drivs vidare med målet att stödja ländernas ekonomiska utveckling och integrering i världshandeln. Förutsättningarna att inleda ytterligare frihandelsförhandlingar, eventuellt med länder i Sydostasien, övervägs inom EU. Sverige är pådrivande i detta arbete, bl.a. för att värna det svenska och europeiska näringslivets intressen i länder som slutit frihandelsavtal med betydande konkurrentländer. Sverige har under året fört bilaterala förhandlingar om avtal om skydd för investeringar med bl.a. Iran, Kina och Saudiarabien.

Regeringen fäster stor vikt vid att stimulera näringslivet att verka för att främja en hållbar utveckling genom socialt, ekonomiskt och miljömässigt ansvarstagande. Regeringen har sedan 2002, inom ramen för initiativet *Globalt Ansvar*, bedrivit ett intensivt informations- och kunskapspridande arbete kring mänskliga rättigheter, grundläggande arbetsvillkor, en hållbar miljö och bekämpandet av korruption i relation till företags globala verksamhet. Arbetet har skett bl.a. genom dialog och erfarenhetsutbyte i syfte att stimulera till tillämpning av internationella regelverk på området. Detta arbete länkar samman målen för svensk handelspolitik med målen för svensk utrikes- och utvecklingspolitik rörande mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. För att motverka bestickning i samband med handel och investeringar arbetar Sverige bl.a. för en effektivare tillämpning av OECD-konventionen om bestickning. Sverige välkomnar den nya FN-konventionen mot korruption och att FN:s initiativ om företags sociala och miljömässiga ansvar, *Global Compact*, som är en av hörnpelarna i initiativet *Globalt Ansvar*, utvidgats med en tionde princip om korruption.

Insatser inom andra politikområden

Sverige har under senare år avsatt ökade resurser för det handelsrelaterade tekniska biståndet, särskilt för att höja de fattiga ländernas kapacitet att delta och tillvarata sina intressen i internationella handelsförhandlingar. Dessa insatser finansieras dels från utgiftsområde 7 Internationellt bistånd,

politikområde 8 Internationellt utvecklingssamarbete, och dels genom näringsstöd.

Standardiseringen har traditionellt varit ett viktigt instrument för att undanröja handels hinder och får en ökad betydelse för att främja företagens kvalitets- och miljöledningssystem. Dessa insatser finansieras från utgiftsområde 24 Näringsliv, politikområde 38 Näringspolitik.

5.6.4 Resultatbedömning

Resultat

Inom ramen för EU:s gemensamma externa handelspolitik har Sverige aktivt verkat för ökad öppenhet för handel, såväl i EU som i resten av världen, och en förbättring av WTO:s regelverk. Sverige har fått förhållandevis gott gehör för sina ståndpunkter, även om Sverige på många områden önskat gå längre och fortare fram än vad man förmått enas om i EU.

Efter misslyckandet vid WTO:s femte ministertmöte i Cancún hösten 2003 att anta en deklaration med politisk vägledning för det fortsatta arbetet i Doha-rundan har ansträngningar gjorts för att återuppta och komma vidare med förhandlingarna. EU har haft en central roll och deltagit aktivt och konstruktivt genom att bl.a. visa större kompromissvilja på jordbruksområdet och på andra centrala områden. Sverige var pådrivande i överläggningarna inom EU som ledde fram till denna förändrade strategi, vilken sedan bidrog till att WTO-medlemmarnas förhandlingspositioner kunde närma sig varandra och att WTO:s Allmänna råd i augusti kunde fatta beslut om ramverk för de fortsatta förhandlingarna. Samtidigt beslutades också att förhandlingarna skulle förlängas vidare efter den 1 januari 2005 och om ett sjätte ministertmöte i Hongkong i december 2005. Många svåra frågor återstår att lösa. Avgörande blir den politiska viljan och beredskapen att kompromissa för att uppnå ett balanserat slutresultat.

Under 2003–2004 har förhandlingar om bilaterala investeringskyddsavtal ägt rum. Avtal har bl.a. ingåtts med Algeriet, Mauritius och Mongoliet. Förhandlingar har slutförts med Iran och Kina och är i det närmaste slutförda med Saudiarabien.

Kommerskollegium har under 2003 och 2004 gjort omfattande insatser på området EU:s gemensamma handelspolitik. Kommerskollegium

har bl.a. genomfört en utredning om *Konsekvenser för utvecklingsländerna av WTO-avtalen*. Kommerskollegium har även utrett det svenska näringslivets intressen av att EU sluter nya frihandelsavtal samt löpande bistått i analys och utredningsarbetet i samband med Mercosurförhandlingarna. Ett tiotal seminarier har anordnats inom ramen för initiativet *Globalt Ansvar* med syfte att sprida kunskap och att främja dialogen mellan olika aktörer. En internationell konferens om utvecklingssamarbetets roll hölls i mars 2004 i samarbete med bl.a. Sida och Världsbanken. Statliga företag och ett antal myndigheter har ombetts rapportera om sitt arbete med *Globalt Ansvars* principer i sin verksamhet respektive upphandling. Initiativets arbete har i hög grad bidragit till att frågan om företags sociala och miljömässiga ansvar fått ökat fotfäste på företagsnivå i Sverige och inom organisationer såväl nationellt som internationellt. Kontaktpunkten för OECD:s riktlinjer för multinationella företag arbetar fortsatt för en fördjupad dialog mellan regeringen och arbetsmarknadens parter om företagens sociala och miljömässiga ansvar och om kampen mot korruption samt för en större förståelse för företagens möjligheter och begränsningar i detta avseende.

Analys och slutsatser

Sverige arbetade aktivt och intensivt för att EU skulle visa ledarskap och ökad kompromissvilja efter att WTO-förhandlingarna strandat vid ministermötet i Cancún. Det är därför positivt att EU i början av maj erbjöd sig att gå med på en utfasning av exportsubventioner på jordbruksområdet. Detta har varit en nyckelfråga i förhandlingarna och en av de viktigaste prioriteringarna för Sverige. EU:s linje mjukades också upp beträffande Singapore-frågorna, dvs. förenkling av handelsprocedurer, insyn i offentlig upphandling, konkurrensregler samt villkor för investeringar, något som Sverige drivit länge. EU:s initiativ fick också andra WTO-medlemmar att följa efter. Sverige försökte också bidra till att minska den klyfta som fanns mellan rika och fattiga länder efter WTO-ministermötet i Cancún, bl.a. genom en fördjupad dialog och samarbete med Brasilien, Indien, Sydafrika och andra länder i Afrika. I och med ramverksöverenskommelsen vid mötet i WTO:s allmänna råd i augusti 2004 finns nu förutsättningar att

skapa ett öppnare och mer rättvist handelsystem genom bl.a. kraftiga neddragningar i i-ländernas handelsstörande stöd på jordbruksområdet, förenklade handelsregler och bättre marknadstillträde för såväl jordbruks- och industrivaror som tjänster.

Genom att föra fram såväl svenska näringslivs- och konsumentintressen som de fattiga ländernas intressen har Sverige också bidragit till att göra EU:s positioner mer samstämmiga mellan handels- och utvecklingspolitiken. Detta gäller inte minst reformeringen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Svenskt stöd till tekniskt bistånd på handelsområdet har också bidragit till bättre förutsättningar för fattiga länder att delta i WTO-arbetet och att genomföra de reformåtgärderna som WTO-medlemskapet innebär, även om mycket återstår att göra på detta område.

De handelspolitiska frågorna får en alltmer framträdande plats på den politiska dagordningen och följs av engagerade medier och frivilligorganisationer och den intresserade allmänheten. Sveriges positioner i förhandlingarna bereds sedan ett antal år i en interdepartemental beredningsgrupp för WTO-frågor. Fackföreningar, näringslivets organisationer och frivilligorganisationer informeras löpande och ges möjlighet att ge synpunkter på förhandlingarna. Dessa kontakter har också medfört att underlaget för svenska ställningstaganden och beslut inför återupptagandet av förhandlingarna har förbättrats.

Aktiviteterna för att undanröja handelshinder bör intensifieras för att värna det svenska näringslivets och konsumenternas intressen, t.ex. avseende tvistlösning samt arbetet med att inleda nya bilaterala och regionala frihandelsförhandlingar.

Sverige har under många år varit mycket aktivt involverat i förhandlingar med Norge inom ramen för EES-avtalet. Förhandlingarna har gällt öppnare handel för jordbruksprodukter och bearbetade jordbruksprodukter. En uppgörelse om jordbruksprodukter nåddes 2003 och för bearbetade jordbruksprodukter 2004. Dessa uppgörelser träder sannolikt i kraft i oktober 2004 och väntas få positiva effekter för främst svensk livsmedelsindustri som får nya exportmöjligheter till en attraktiv marknad med stor potential.

Initiativet *Globalt Ansvar* inkl. antikorrupcionsarbetet och den *Nationella Kontaktpunkten* för OECD:s riktlinjer för multinationella företag har genom sitt arbete visat hur den traditio-

nella handelspolitiken kan kompletteras på områden där det är av vikt att agera tillsammans för att uppnå gemensamma globala mål i enlighet med regeringens politik för global utveckling. Verksamheten på dessa områden bör därför utvecklas vidare.

Kommerskollegium har bidragit till att svenska intressen tas tillvara i det handelspolitiska arbetet, bl.a. genom sin utredningsverksamhet.

5.7 Handels- och investeringsfrämjande

5.7.1 Mål för delområdet

Målet är ökad export och ökade utländska direktinvesteringar i Sverige.

5.7.2 Politikens inriktning

Handels- och investeringsfrämjandet är en integrerad del av regeringens program för fler jobb och uthållig tillväxt som redovisades i 2004 års ekonomiska vårproposition. Utgångspunkten för den särskilda främjandeoffensiven *Aktiva, Attraktiva Sverige* som lanserades inför valrörelsen 2002 är att det är allt viktigare att kunna hävda sig på de internationella arenorna i en allt mer globaliserad värld. Därigenom kan Sverige främja export och utländska investeringar, attrahera turister och förstärka bilden av vårt land som ett modernt, öppet och framtidsorienterat välfärdssamhälle.

En ambition för handels- och investeringsfrämjandet är att befästa och förstärka positionen för Sverige, svenska företag och svensk kompetens på områden där vi har särskilda förutsättningar att konkurrera.

Förmågan att exportera varor och tjänster är nödvändig för tillväxten. Regeringen prioriterar ett aktivt exportfrämjande för att öka de svenska, särskilt de små och medelstora, företagens förmåga till internationalisering. På motsvarande sätt prioriterar regeringen ett aktivt investeringsfrämjande för att attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige, som bl.a. bidrar med arbetstillfällen och ny kompetens.

Det är regeringens bedömning att Sverige måste öka sina ansträngningar för att dra nytta av de möjligheter som erbjuds genom utveck-

lingen på den inre marknaden och den ökade internationaliseringen. Sveriges framtida välstånd kommer i hög grad att avgöras av ständig förnyelse och att fler företag med fler produkter får fotfäste på fler marknader. För att kunna konkurrera inom sina branscher måste allt fler företag och organisationer agera på en väsentligt större marknad än den inhemska. Det är också tydligt att marknader som traditionellt inte varit av någon större betydelse för svenska företag blir allt viktigare.

Att Sverige är väl länkat till omvärlden innefattar också en ökad etablering av utländska företag och organisationer i Sverige. Den internationella konkurrensen om företagens investeringar är i dag mycket hård och det är viktigt att få del av dessa investeringar. En avgörande faktor för dynamiken inom en viss sektor är att de allra främsta företagen finns på plats och bidrar till att sporra varandra till utveckling, nytänkande och framgångar som ger ökad sysselsättning.

Det är mot denna bakgrund som regeringen satsar på ökad närvaro och aktivitet gentemot dynamiska och starkt växande marknader i vårt närområde som Östersjöregionen med Ryssland, EU:s övriga nya medlemsländer samt snabbväxande länder med stor handelspotential i Asien, bl.a. Kina och Indien, liksom Brasilien, Iran och Sydafrika. Samtidigt är de stora traditionella marknaderna som USA, Japan, Norden och övriga Europa, mycket betydelsefulla. EU:s utvidgning skapar nya affärsmöjligheter som måste tas tillvara. Regeringen avser därför lansera ett nytt, samlat främjandeprogram gentemot EU:s nya medlemsländer och grannländer.

Näringspolitiska initiativ som berör handels- och investeringsfrämjandet 2005 gäller miljöteknik, design och innovationsklimatet. Satsningen på miljösektorn sker genom inrättandet av ett miljöteknikcentrum som skall samordna de aktörer som på statens uppdrag främjar utvecklingen av miljöteknik, miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport. *Designåret 2005* med fokus på innovation och tillväxt kommer att aktualisera samarbeten mellan olika aktörer, främst näringslivs- och exportfrämjande insatser, för att öka kunskapen om designens betydelse för företagets konkurrenskraft och bidra till ökad tillväxt och innovation. Den innovationsstrategi för tillväxt genom förnyelse, *Innovativa Sverige*, som redovisas under politikområdet Näringspolitik, har som ett bärande element att ta vara på globaliseringens möjligheter,

bl.a. genom att främja svenska företags affärs-etableringar på strategiskt viktiga marknader, attrahera utländska direktinvesteringar och utveckla bilden av Sverige som innovationsland.

Verksamheten med statliga exportkrediter och -garantier spelar en central roll för att skapa förutsättningar för ökad svensk export. Detta gäller inte minst projekt och affärer med långa kredittider.

Särskilt riktade insatser görs för att öka svensk projektexport och upphandling till projekt som finansieras av internationella finansinstitutioner (IFI), FN och EU. Vid flera svenska utlandsmyndigheter finns särskilda projektexportfrämjare som har till uppgift att främja sådan svensk export.

Den ökade uppmärksamhet som utrikesförvaltningen under senare år ägnat åt främjandet av Sverige i utlandet inkl. svensk export och utländska investeringar i Sverige, gäller i än större utsträckning fortsättningsvis. Som ett led i regeringens satsning på tillväxt görs under den närmaste treårsperioden en betydande satsning inom utgiftsområde 1, Rikets styrelse, på nya främjandetjänster vid utlandsmyndigheterna för att kunna främja svenska intressen och tillväxten i Sverige. Kompetensfrågorna ges därför ökad uppmärksamhet inom hela organisationen. Syftet är att utrikesförvaltningens globala nätverk skall vara till maximal nytta för svenskt näringsliv och svenska ekonomiska intressen utomlands.

Regeringen lägger stor vikt vid ett offensivt och slagkraftigt Sverige-främjande som genomförs så att kombinationsmöjligheter mellan näringslivsfrämjande och allmänt Sverige- och kulturfrämjande tas tillvara. Regeringen prioriterar även en närmare samverkan mellan näringslivet och utvecklingsarbetet.

Främjande av utrikeshandeln innefattar även import, som är viktig för att skapa välstånd och sysselsättning. Sveriges konsumenter är beroende av en effektiv import som bidrar till ökat utbud, sund konkurrens och lägre priser. När svenska företag får bra insatsvaror till konkurrenskraftiga priser ökar deras konkurrenskraft. En viktig del av importfrämjandet är att vidareutveckla EU:s inre marknad. I det internationella utvecklingsarbetet spelar ömsesidigheten i handeln en allt viktigare roll. Genom att öppna marknader för import av produkter som utvecklingsländerna kan producera ökar deras möjligheter till utveckling.

5.7.3 Insatser

Insatser inom delområdet

Exportfrämjande

Exportrådet är regeringens viktigaste instrument för att i nära samverkan med näringslivet stimulera en ökad export och underlätta små och medelstora företags internationella expansion. Exportrådet har inom ramen för det s.k. statliga uppdraget och särskilda branschprogram med statlig finansiering genomfört åtgärder för att främja svensk export, bl.a. genom att förse framför allt små och medelstora företag med information och råd om exportmöjligheter och handelsteknik. Exportsatsningar har genomförts på prioriterade marknader inom t.ex. it och telekom, bioteknik, upplevelseindustri och miljöteknik inkl. förnybar energi inom ramen för regeringens satsning på strategiska marknader och branscher.

Samarbete sker mellan Exportrådets branschprogram och Invest in Sweden Agencys (ISA) verksamhet inom näraliggande områden.

Under år 2000 utreddes det statliga exportfrämjandet genom Sveriges exportråd (SOU 2000:102). Flertalet av förslagen i utredningen har i juni 2004 genomförts eller beslutats, inklusive ett nytt avtal och nya stadgar vilka under-tecknades i juni 2004.

Före 2003 finansierades Exportrådets verksamhet med anslagsmedel, konsultintäkter och till en mindre del med medlemsavgifter. Mot bakgrund av sjunkande medlemsavgifter föreslog regeringen i proposition *Ändring i avtalet om Sveriges Exportråd* (prop. 2002/03:84) att dessa avgifter skulle avskaffas och fr.o.m. 2003 ersättas av ett årligt bidrag på 10 miljoner kronor från Sveriges Allmänna Exportförening (numera Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening), och att avtalet om Exportrådet skulle justeras som en följd av detta. Efter riksdagens godkännande (bet. 2002/03:NU12, rskr. 2002/03:214) genomförde regeringen denna ändring.

Programmet *Marknadsplats Östersjön* med finansiering ur Östersjömiljard 2 (1999–2003) har erbjudit små och medelstora företag stöd och vägledning i samband med exportsatsningar i Östersjöregionen.

En ambition för exportfrämjandet är att befästa och förstärka svenska företags position på de dynamiska och starkt växande marknaderna i Östersjöområdet och EU:s övriga medlems-

länder och EU:s nya grannländer. Regeringen avser att genomföra ett samlat främjande-program med syfte att förbättra förutsättningarna för svenska företag att delta i utvecklingen i de nya medlemsländerna och ta till vara de nya affärsmöjligheter som följer.

Under 2002 introducerade regeringen ett antal satsningar på Kina, som blir en allt viktigare marknad för svenska företag, inte minst sedan landet blivit medlem i WTO. År 2003 har en särskild satsning på Indien inletts.

Ett gemensamt närings- och jordbrukspolitiskt initiativ som berör exportfrämjandet är regeringens uppdrag till Exportrådet och Invest in Sweden Agency att lämna förslag om hur utveckling och export kan stimuleras inom livsmedelsindustrin.

På uppdrag av regeringen (Jordbruksdepartementet) genomför Exportrådet åren 2002–2004 en särskild satsning på livsmedellexport.

Svenska ambassader och generalkonsulat har 2003 och första halvåret 2004, parallellt med sitt löpande främjandearbete, genomfört ett stort antal fokuserade aktiviteter i samverkan med andra främjandeorganisationer, företag och lokala samarbetspartners för att främja strategiska branscher, både nya högteknologiska och mer traditionella branscher. Syftet är att främja svenska företags affärsmöjligheter, attrahera utländska direktinvesteringar till Sverige och förstärka bilden av Sverige och svenska kompetensområden. Sammanlagt har under 2003 ett hundratal större aktiviteter med inriktning på strategiska branscher genomförts i ett 50-tal länder.

De svenska honorärkonsulaten har bl.a. genom tillägg i regelverket för utrikesförvaltningen och konsulskonferenser och -besök under 2003 bl.a. från USA, Grekland och länder i Asien, lyfts fram som en viktig resurs för den Sverige-främjande verksamheten vid utlandsmyndigheterna.

Statens insatser att främja projektexporten ger nu resultat i form av en högre svensk andel i upphandlingarna. Genom konkreta åtgärder skall verksamheten fortsatt bidra till att uppnå tillväxtmålet med avseende på projektexport och upphandling, bl.a. genom projektförberedande verksamhet, och därigenom befästa och förstärka svenska företags andel av upphandlingen inom IFI:s, FN och EU.

Inom projektexporten vidareutvecklades bl.a. marknadsföringskonceptet *Sustainable City* i samarbete med Miljödepartementet och Export-

rådet. *Sustainable City* visar på ett sammanhållet sätt svenska innovativa lösningar för en hållbar stadsmiljö inom områden som vatten och avlopp, transporter, energi och avfallshantering. Konceptet lanserades med framgång vid FN:s toppmöte om hållbar utveckling i Johannesburg 2002, i form av ett svensk-kinesiskt partnerskap med bäring på den snabba stadsutvecklingen i Kina. *Sustainable City* har därefter presenterats i Thailand, Indien, Ryssland, Vietnam, södra Kina (Kanton) och även hos Europeiska utvecklingsbanken (EBRD).

Arbetet med EU:s *Nordliga dimension*¹, har givit ökade affärsmöjligheter för svenska företag och inneburit att deras kompetens har exponerats för potentiella kunder.

Genom *Aktiv Projektutveckling* bearbetas ett 30-tal affärsmöjligheter i Östersjöregionen och ett flertal projektexportaffärer har kontrakterats med svenska företag.

Riksdagens beslut med anledning av propositionen *Gemensamt ansvar Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122, bet. 2003/04:UU3, rskr. 2003/04:112) lägger en god grund för samverkan mellan den offentliga och den privata sektorn i utvecklingsarbetet.

Exportfinansiering

Exportkreditnämnden (EKN) har genom exportkredit- och investeringsgarantier en central roll i strävan att ge svenskt näringsliv goda konkurrensförutsättningar på de internationella marknaderna.

EKN lanserade 2003 produkten basgaranti för att genom förenklad garantiprocess främja exportmöjligheterna för små och medelstora företag.

Representanter för Regeringskansliet och EKN har deltagit i EU:s rådsarbetsgrupp för exportkrediter och i OECD:s arbete angående reglering av statsstödda exportkrediter. Arbetet påverkas bl.a. av de pågående WTO-förhandlingarna. Under det senaste året har inom OECD en överenskommelse nåtts om en moderniserad version av gällande regelverk av-

¹ Nordliga dimensionen omfattar det geografiska området från Island i väst till och med nordvästra Ryssland i öst, från Barents och Kara hav i norr till Östersjöns södra kust i syd. Nordliga dimensionenpolitiken omfattar EU:s medlemsstater samt tre partnerländer, Island, Norge och Ryska Federationen.

seende statlig exportkrediter samt om att ta miljöhänsyn vid statsstödd exportfinansiering.

AB Svensk Exportkredit (SEK) blev 2003 helägt av staten (rskr. 2002/03:244). SEK fortsätter att tillhandahålla långfristig exportfinansiering för svensk exportindustri och administrerar det statsstödda exportkredit-systemet.

Importfrämjande

Under 2003 fortsatte insatserna med att bygga upp ett allmänt importfrämjande som initierades 2002. Svensk Handel beviljades bidrag för särskilda importfrämjande insatser i samverkan med Sida, Exportrådet, handelskamrar och andra handelsfrämjande organisationer och projekt. Under året inleddes ett antal projekt såväl på närmarknader i Östersjöområdet och övriga Europa som i länder i Asien och Latinamerika. Satsningen fortsätter under 2004 och första halvåret 2005.

Investeringsfrämjande

Invest in Sweden Agency (ISA) har verkat för att antalet utländska direktinvesteringar i Sverige skall öka. ISA har bl.a. vidtagit åtgärder för att ytterligare öka servicen till potentiella investerare genom att stärka samarbetet med nationella, regionala och lokala aktörer. Både inom ramen för den anslagsfinansierade verksamheten och uppdragen med särskild finansiering har ISA under 2003 och första halvåret 2004 haft goda möjligheter att attrahera utländska företag till Sveriges olika innovationssystem inom t.ex. it och elektronik samt biovetenskap.

Under året var de största projekten *IT Sweden*, som informerar aktörer på strategiska marknader som USA, Storbritannien, Japan, Kina, Taiwan, Sydkorea och Tyskland och målgrupper om Sveriges ledande ställning inom it samt *Hub Sweden*, som syftar till att attrahera investeringar till Östersjöregionen där Sverige är ett nav för verksamhet i regionen.

Insatser inom andra politikområden

Inom handels- och investeringsfrämjandet är ett flertal såväl statliga och kommunala som privata aktörer verksamma eller involverade. Exportrådet och ISA samarbetar med dessa inom sina respektive verksamhetsfält, t.ex. Verket för Näringslivsutveckling – NUTEK, Verket för innovationssystem – VINNOVA, och Institutet

för Tillväxtpolitiska Studier – ITPS. Det är angeläget att detta samarbete fortsätter

Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) är ett forum för informationsutbyte, samordning och gemensamt agerande vad gäller Sverigeprofilering mellan de statliga och halvstatliga organisationerna inom Sverigefrämjandet. NSU tar initiativ till Sverigefrämjande projekt. Regeringen avsätter också medel inom politikområdet för Sverigeprofilering och samverkansprojekt till stöd för Sverigefrämjandet.

En mycket stor exportpotential finns i flera av de länder som är eller har varit aktuella för svenskt utvecklingssamarbete. Många av dessa länder kan framgent också markant öka sin export till Sverige och EU vilket också gynnar dessa länders utveckling. I regeringens proposition *Gemensamt ansvar Sveriges politik för global utveckling* (prop. 2002/03:122) fastslås att det inte föreligger någon motsättning mellan utvecklingsländernas behov och prioriteringar och ett brett utnyttjande av svenska resurser. Insatser som gynnar svensk export kan mycket väl även vara en tillgång för utvecklingssamarbetet. I propositionen efterlyses därför utveckling av instrument och samsarbetsformer mellan utvecklingssamarbetet och exportfrämjandet liksom nya former av partnerskap mellan privat och offentlig sektor. I linje härmed är det därför av vikt att samordna vissa handelsfrämjande insatser med sådana inom ramen för utgiftsområde 7, *Internationellt bistånd*. Ett konkret exempel är *Sustainable City* som bedöms ha betydande potential ur bägge politikområdenas perspektiv. Bl.a. kan vissa samfinansierade insatser av projektförberedande eller understödjande karaktär bli aktuella inom exempelvis miljö- och energiområdet.

5.7.4 Resultatbedömning

Resultat

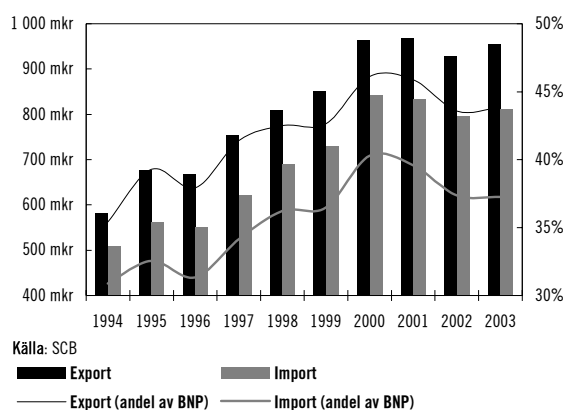
Exportfrämjande

Den totala svenska varuexporten ökade 2003 med två procent i värde jämfört med 2002 och uppgick till 819 miljarder kronor. Värdet av Sveriges varuexport uppgick under de första fyra månaderna 2004 till 369 miljarder kronor, en ökning med sex procent jämfört med motsvarande period 2003.

Trots en fortsatt svag internationell efterfrågan kunde flera exportframgångar noteras under 2003. Bla. var exportutvecklingen god till USA, som för andra året i rad blev Sveriges största exportmarknad. Central- och Östeuropa fortsatte att öka sin andel av den svenska exporten. De baltiska länderna ökar i betydelse och återhämtningen i Polen bidrog till svenska exportframgångar. Merparten av den svenska exporten går fortfarande till Västeuropa, som trots den svaga konjunkturen behöll sin andel av totalexporten. Kina blev 2003 Sveriges största exportmarknad i Asien.

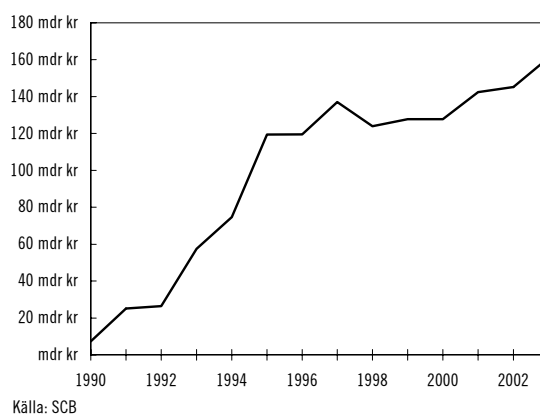
Importen av varor ökade under 2003 med tre procent efter ett par års fallande varuimport och uppgick till 673 miljarder kronor. Under årets första fyra månader ökade varuimporten med två procent och uppgick till 292 miljarder kronor.

Diagram 5.1 Utvecklingen av export och import i fasta priser samt andel av BNP (1994-2003)

Det svenska handelsnettot förstärktes 2003 och fortsatte att vara kraftigt positivt och uppgick till 146 miljarder kronor. För årets första fyra månader uppgick handelsnettot till 77 miljarder kronor, en ökning med cirka 15 miljarder kronor jämfört med motsvarande period 2003.

Diagram 5.2 Det svenska handelsnettot i löpande priser (1990-2003)

Genom statlig finansiering har Exportrådet utfört ett antal årsuppdrag med målsättningen att hjälpa svenska företag, särskilt små och medelstora, att växa internationellt. Inom verksamhetsområdet *Exportinformation* har Exportrådets närmare 50 kontor och representanter i totalt 40 länder besvarat cirka 40 000 affärsförfrågningar 2003. Till detta kommer cirka 25 000 affärsförfrågningar i Sverige från svenska företag. Undersökningar visar att många av dessa förfrågningar leder till nya exportaffärer. Exportrådet har under 2003 och första halvåret 2004 vidareutvecklat it-stödet för affärsförfrågningar och fortsatt satsningen på sin hemsida som får allt fler besökare. Exportrådets hemsida hade 2003 cirka 5 500 besökare per dag, en ökning med 50 procent jämfört med tidigare år. Exportrådet har en ledande position på detta område jämfört med andra länders motsvarighet.

Under 2003 har Exportrådet genomfört småföretagsprogram med mer än 100 specifika exportfrämjande aktiviteter där cirka 800 företag deltagit, i många fall med finansiering med statliga medel, t.ex. programmet Internationell marknadsföring av särskilda branscher. Motsvarande siffra för 2002 var cirka 600 deltagande företag. Exportrådet har med särskild finansiering genomfört utbildningar av exportsäljare på marknader där personer med utländsk bakgrund har särskilda förutsättningar.

Exportrådet har fortsatt att bygga upp ett kunskaps- och kompetenscentrum för elektronisk handel. Exportrådet har utfört ett stort antal avgiftsfria konsultationer vid utlandskontoren för besökande svenska företag samt tagit emot och utformat program för ett 30-tal inkommande och ett tiotal utgående delegationer. Under året har rådet genomfört särskilda kurser

för 475 deltagare samt byggt ut samarbetet med utrikesförvaltningen genom att bl.a. utbilda personal vid utlandsmyndigheter som är prioriterade inom exportfrämjandet och förstärkt it-stödet för dessa.

Programmet *Marknadsplats Östersjön* inom ramen för verksamheten *Näringslivsutveckling i Östersjöregionen* har bidragit till att cirka 200 svenska företag i dag gör affärer i berörda länder. Antalet deltagande företag har stadigt ökat under programperioden. Exportrådet har sedan starten 1999 kontinuerligt vidareutvecklat programmet, som getts en allt tydligare inriktning på tjänster som omgående kan bidra till konkreta, mätbara affärer för företagen.

Exportrådets konsultverksamhet för företag, som är avgiftsfinansierad, har under 2003 genomfört drygt 1 100 konsultuppdrag i ett 40-tal länder. Konsultverksamheten redovisade 2003 intäkter om 104 miljoner kronor, en marginell minskning jämfört med 2002. Utsikterna för konsultverksamhet 2004 beror i hög grad på konjunkturutvecklingen på de viktigaste marknaderna. Exportrådet räknar med att inkomsterna kommer att öka något 2004. Branschprogrammen har byggt upp nätverk med närmare 2 000 företag. Exportrådet har 2003 drivit sammanlagt 14 samverkansgrupper med drygt 400 medlemsföretag.

De näringslivs- och Sverigefrämjande aktiviteter som svenska ambassader och generalkonsulat med samarbetspartners genomfört, har inneburit goda exponeringsmöjligheter på olika marknader. Detta framgår av rapportering från berörda ambassader och generalkonsulat. Rapporteringen har rönt stort intresse hos målgrupperna. Genomslaget i utländska medier har i många fall varit mycket positivt. Såväl direkt näringslivsfrämjande som allmänt Sverigefrämjande aktiviteter fokuserar särskilt på styrkor och områden där Sverige har förutsättningar att vara världsledande industriellt och forskningsmässigt. När det gäller näringslivsfrämjande aktiviteter med anknytning till program och projekt hos främjandeorganisationerna är tendensen en koncentration till prioriterade marknader och en ökad proaktivitet för att skapa intresse för svenska företags varor och tjänster och locka utländska investeringar till Sverige.

En tydlig, väl underbyggd och attraktiv bild av Sverige och svenska kompetensområden är viktig för att stärka svensk ekonomi och handel. Att utveckla och lyfta fram det innovativa Sverige är

en prioriterad uppgift när det gäller att synliggöra Sverige, de värden som landet står för och de möjligheter det erbjuder. Samspelet mellan främjandets aktörer när det gäller profileringen av Sverige i utlandet har stärkts betydligt under de senaste åren. Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet (NSU) arbetar utifrån en gemensam plattform för Sverigeprofilering och Sverigefrämjande. En väl fungerande infrastruktur för Sverigefrämjande har skapats genom inrättandet av webbplatsen *www.sweden.se*, som Svenska institutet (SI) driver och administrerar på uppdrag av NSU.

Främjande av projektexport har bl.a. skett genom instrumentet *Aktiv projektutveckling* där insatser av huvudsakligen strategiskt värde genomförts som redan resulterat i kontrakt. Totalt sett har insatserna bidragit till att kontrakt tecknats med svenska företag avseende en exportvolym på cirka 1,1 miljarder kronor. Det största kontraktet gäller ett värmekraftverk i Baltikum, där ett svenskt företag i hård internationell konkurrens vann ett kontrakt värt cirka 1 miljard kronor med en sysselsättnings-effekt i Sverige på minst 1 500 manår och avsevärda skatteintäkter. Insatserna berör även ett stort antal små och medelstora företag, med spridd regional förankring, i egenskap av underleverantörer. Ytterligare resultat väntas; för närvarande bearbetas ett 30-tal projekt med en exportpotential om cirka 10 miljarder kronor.

Exportfinansiering

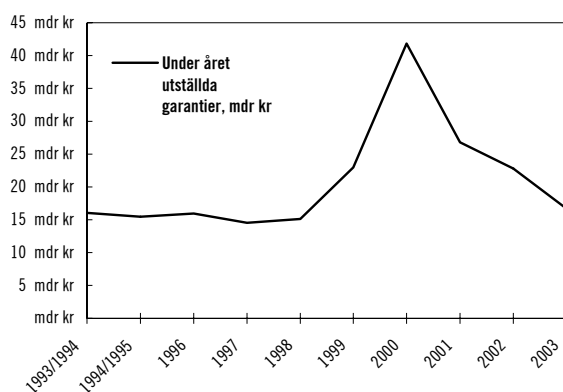
Verksamheten med statliga exportkreditgarantier var 2003 mindre omfattande än 2002, vilket främst berodde på den internationella konjunkturedgången. Exportkreditnämnden (EKN) skall genom att utfärda garantier främja svensk export. Garantierna fungerar som en kreditförsäkring och skyddar mot vissa förlustrisker i samband med export till och investeringar i utlandet. För garantin betalas en premie som beräknas motsvara risken. Garantigivningen sker med resultatkravet att verksamheten skall vara självbärande över tiden.

Under 2003 lämnade Exportkreditnämnden (EKN) garantier till ett värde av 16,7 miljarder kronor samt garantiofferter till ett värde av 61,8 miljarder kronor. Under första halvåret 2004 lämnades garantier till ett värde av 11,7 miljarder kronor samt garantiofferter till ett värde av 33,1 miljarder kronor. Därmed ökade de lämnade garantiofferterna under första halvåret 2004 med

78 procent jämfört med samma period året före. Garantierna avsåg svensk export till 112 länder.

Den 30 juni 2004 hade EKN bundna åtaganden på 75 miljarder kronor. Ramutnyttjandet var cirka 110 miljarder kronor, inom den ram om 200 miljarder kronor som riksdagen beslutat om. Ramutnyttjandet beräknas genom att garantier och bundna utfästelser avräknas till 100 procent, medan obundna utfästelser avräknas till 50 procent. EKN:s resultat visade 2003 ett överskott på 2,2 miljarder kronor och ett överskott på 0,5 miljarder kronor för första halvåret 2004. Därmed är myndighetskapitalet 3,7 miljarder kronor. Överskotten 2003 berodde främst på att behovet av riskreservationer minskat. Överskottet 2004 beror även det på minskade riskreservationer samt på att högre premieintäkter och måttliga skadebetalningar

Diagram 5.3 Av EKN utställda garantier (1993-2003)

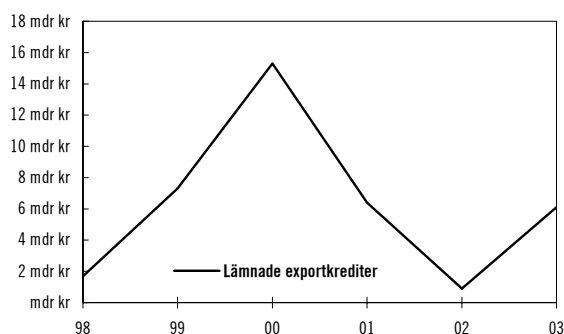

Källa: Fvnrskreditnämnden

AB Svensk Exportkredits (SEK) verksamhet syftar främst till att tillhandahålla medel- och långfristiga exportkrediter för svensk exportindustri.

SEK lämnade under 2003 finansiering på 19 miljarder kronor, varav cirka 6 miljarder kronor var finansiering av export av varor eller tjänster, cirka 8 miljarder kronor var annan direkt finansiering till exportföretag och 5 miljarder kronor var krediter till infrastrukturinvesteringar, främst inom kommuner och landsting. Av finansieringen av export av varor eller tjänster avsåg knappt 2 miljarder kronor statsstödda exportkrediter. Systemet med statsstödda exportkrediter gav 2003 ett överskott på 120 miljoner kronor.

Diagram 5.4 Av SEK lämnade exportkrediter (1998-2003)

Källa: SEK:s årsredovisningar för 1998-2003

Investeringsfrämjande

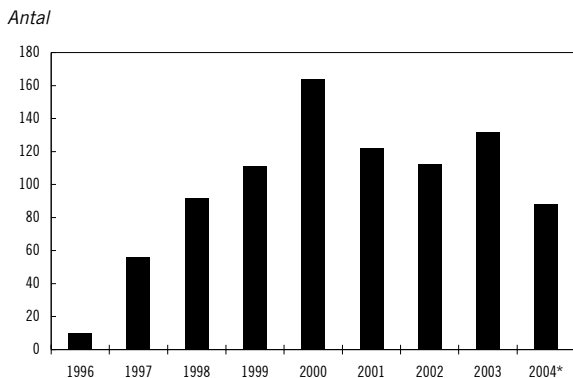
Inom investeringsområdet var den internationella utvecklingen under senare delen av 1990-talet och t.o.m. 2000 mycket dynamisk och direktinvesteringarna växte snabbare än både utrikeshandeln och BNP. År 2001 skedde en minskning för första gången sedan 1991, till följd av den allmänna avmattningen i världsekonomin. De internationella investeringsflödena minskade ytterligare 2002 men stabiliserades på ungefär samma nivå 2003. I Sverige noterades 2003 en nedgång av de utländska direktinvesteringarna. Inflödet hamnade på drygt 20 miljarder kronor, jämfört med 113 miljarder kronor 2002 och 122 miljarder kronor 2001.

År 2003 uppgick de svenska direktinvesteringarna i utlandet till 135 miljarder kronor. Sett över en tioårsperiod har Sverige dock haft ett visst nettoinflöde av utländska direktinvesteringar. Det bör noteras att både ut- och inflödena av direktinvesteringar kan variera mycket mellan enstaka år, främst till följd av stora förvärv.

ISA medverkade under 2003 i 132 nya genomförda etableringar, jämfört med 112 år 2002. Dessa nya etableringar bidrog till cirka 1 300 nya arbetstillfällen i Sverige. Förvärv av utländska ägare bidrog till att drygt 1 000 arbetstillfällen kunde bibehållas. ISA:s medverkan till investeringar under åren 1996-2003 (868 investeringar) har bidragit till att sysselsättningen ökat med cirka 7 500 anställda. De utländska investeringarna bidrar förutom med arbetstillfällen även till ny teknik, nytt kunnande och nya arbetsmetoder och medför också en ökad konkurrens på den svenska marknaden. Vid årsskiftet 2003/04 hade ISA en aktiv kundstock om drygt 2 000 kvalificerade förfrågningar jämfört med cirka 1 650 år 2002.

Under första halvåret 2004 har ISA medverkat i 88 etableringar jämfört med 55 etableringar under samma period 2003.

Diagram 5.5 Antal investeringar ISA har medverkat i (1996-2004)

Källa: ISA

* avser endast första halvåret

It-projektet *IT Sweden* hade fr.o.m. den 1 juli 2001 till och med 2003 bl.a. medverkat till cirka 70 utländska investeringar i Sverige, genererat cirka 600 nya kvalificerade förfrågningar från potentiella utländska investerare och över 350 medieexponeringar i internationella och svenska medier, varav flera mycket betydelsefulla exponeringar för att stärka bilden av Sverige som ledande it-nation.

Analys och slutsatser

Exportfrämjande

Regeringen anser att Exportrådets verksamhet under 2003 och första halvåret 2004 bidragit till en ökad svensk export. Exportrådet har väl uppfyllt de mål som riksdagen och regeringen fastställt för dess verksamhet. Genom Exportrådets verksamhet har små och medelstora företag fått tillgång till kvalificerad exportinformation, kompetensutveckling och rådgivning av stor betydelse för företagens exportansträngningar. Programmet *Internationell marknadsföring av särskilda branscher* med statlig finansiering, liksom det särskilda uppdraget *Marknadsplats Östersjön* inom ramen för Östersjömiljard 2, är exempel på framgångsrika exportsatsningar. Programmen har nått ett stort antal små och medelstora företag, av vilka många gått eller avser att gå vidare i en aktiv marknadsatsning i dessa länder. Det kan också konstateras att förhållandevis många företag snabbt kommit i gång med affärer liksom att värdefulla order tecknats i

anslutning till specifika exportfrämjande aktiviteter. Genom både strategiska och operativa konsulttjänster har Exportrådet hjälpt svenska företag att stärka sin närvaro och öka sin framgång på internationella marknader.

Erfarenheterna från genomförda satsningar att främja strategiska branscher internationellt är goda. Aktiviteterna har bidragit till att förstärka bilden av Sverige som ledande högteknologiskt land och har tjänat som plattform för affärsinriktade satsningar. Samordningen mellan departement, myndigheter och näringsliv har stärkts när det gäller den internationella marknadsföringen och utnyttjandet av svensk kompetens.

Exportfinansiering

För att uppnå konkurrensneutralitet mellan svenska och utländska företag är det viktigt att svenska företag har tillgång till statsstödd exportfinansiering. Denna utgör ett viktigt bidrag för att stärka svensk industris och svenska företags internationella konkurrenskraft.

Exportkreditnämnden (EKN) har genom sin garantigivning medverkat till att svenska exportföretag kan erbjuda villkor som är likvärdiga med konkurrerande företag i andra länder. Regeringen anser att EKN på ett framgångsrikt sätt har förenat målet om garantigivning för svensk exportindustri på gynnsamma villkor med målet att verksamheten skall vara självbärande på sikt. Insatserna med att komma tillrätta med problem med riskkoncentrationen i garantiportföljen har varit värdefulla. SEK har genom sin exportfinansiering medverkat i flera affärer till förmån för svensk exportindustri.

Investeringsfrämjande

Främjandet av utländska direktinvesteringar i Sverige är av stor betydelse för tillväxt och samskiktning. Invest in Sweden Agency (ISA) fyller här en central funktion. Regeringen bedömer att ISA:s aktiva bearbetning av medier och det intresse som detta skapar för Sverige, har positiva effekter även utanför investeringsfrämjandet. ISA har bidragit till att bygga nätverk nationellt, regionalt och lokalt.

Regeringen ser det som angeläget att ISA också fortsättningsvis ytterligare stärker samverkan med nationella, regionala och lokala aktörer för att utveckla investeringsfrämjandet, bl.a. genom projektverksamhet, utbildningsverksamhet och inte minst samarbetsavtal.

Den s.k. expertskatten infördes som ett viktigt incitament för att attrahera nyckel-

personer, experter och forskare till Sverige. Regeringen följer noga tillämpningen av detta regelverk bl.a. mot bakgrund av vad ISA framförde i sin rapport *Klimatet för utländska investeringar i Sverige* i november 2003 om vissa brister i tillämpningen av regelverket m.m..

Importfrämjande

De särskilda importfrämjande insatser som regeringen initierade 2002 har möjliggjort ett mer aktivt importfrämjande och har bidragit till att lyfta fram importens betydelse. Under 2003 och första halvåret 2004 har konkreta samverkansprojekt med mål att etablera nya företagskontakter och samarbeten genomförts, vilka bidragit till att öka intresset för Sverige som handelspartner och exportland.

5.8 Näringslivsutveckling i Östersjöregionen

5.8.1 Mål för delområdet

Målet är att förstärka svenska företags position i Östersjöregionen och förbättra svenska företags deltagande i utvecklingen av regionens näringsliv.

5.8.2 Politikens inriktning

Efter förslag i 1998 års vårproposition inrättades anslaget *Näringslivsutveckling i Östersjöregionen*, den s.k. Östersjömiljard 2, för femårsperioden 1999–2003. Medlen skall användas till näringslivssatsningar och omfatta stöd till företags-etableringar, projektexport och marknadssatsningar samt till angelägna miljö- och energisatsningar och andra främjandeinsatser.

Verksamheten avser de baltiska länderna, Polen och nordvästra Ryssland inklusive Kaliningrad. Vissa av programmen har utvidgats till att även omfatta Moskva-området och Ukraina. Särskild tonvikt har lagts vid små och medelstora företags deltagande i Östersjöregionens näringsliv. Strävan är att delegera beslut om enskilda insatser till statliga myndigheter eller andra statsstödda organ.

Genom beslut i 2003 års vårproposition minskades anslaget med 50 miljoner kronor till 950

miljoner kronor. Fr.o.m. 2004 anvisas inga nya medel till anslaget.

5.8.3 Insatser

Till och med första halvåret 2004 har regeringen fattat beslut om insatser motsvarande drygt 915 miljoner kronor fördelade på 44 uppdrag.

De beloppsmässigt största uppdragen har getts till Exportrådet för programmet *Marknadsplats Östersjön* (195 miljoner kronor), till Nutek för Medfinansiering av tillväxtavtal för näringslivsutveckling (105 miljoner kronor), till Sida för demonstrations- och pilotinsatser på miljö- och energiområdet, *DemoÖst* (104 miljoner kronor), till Länsstyrelsen i Stockholms län för *Näringslivsutveckling i Östersjöregionen* (50 miljoner kronor) och till länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län för *näringslivsutveckling i Barentsregionen* (30 miljoner kronor).

Nutek har erhållit medel för uppdraget *Baltic 21 – Näringsliv* som är en del av den särskilda miljöinsatsningen Agenda 21 för en hållbar utveckling i Östersjöregionen (40 miljoner kronor).

Medel har vidare avsatts för ett kapitaltillskott till det statliga riskkapitalbolaget Swedfund, (50 miljoner kronor), till det multilaterala partnerskapet *Northern Dimension Environmental Partnership* (NDEP) under samordning av Europeiska utvecklingsbanken EBRD (48 miljoner kronor) samt till svenska konsultfonder vid Nordiska Investeringsbanken, Nordiska projektexportfonden och International Finance Corporation (totalt drygt 40 miljoner kronor).

I 2000 års ekonomiska vårproposition avsattes 60 miljoner kronor för att finansiera integrationsfrämjande insatser i Öresundsregionen.

Sammanlagt har per den 30 juni 2004 cirka 755 miljoner kronor utbetalats från anslaget.

5.8.4 Resultatbedömning

Resultat

Exportrådet har inom programmet *Marknadsplats Östersjön* under 1999–2003 genomfört 661 affärschansprojekt, vilka uppskattas ha gett deltagande svenska små och medelstora företag en ökad affärsvolym om cirka 260 miljoner kronor.

Drygt 80 procent av de medverkande företagen uppger att affärsvolymen kommer att öka ytterligare.

Inom Sidas uppdrag *DemoÖst* har hittills 17 demonstrationsinsatser avslutats. I en utvärdering konstateras att insatserna har haft ett stort marknadsföringsvärde för deltagande företag. Ett antal konkreta följdleveranser har identifierats liksom flera potentiella affärer som en direkt följd av *DemoÖst*. Av de 26 företag som ingick i undersökningen svarar 22 företag att de ser en framtida ökning av affärerna i regionen och 24 företag ser *DemoÖst* som viktigt eller mycket viktigt för den framtida affärsutvecklingen i regionen.

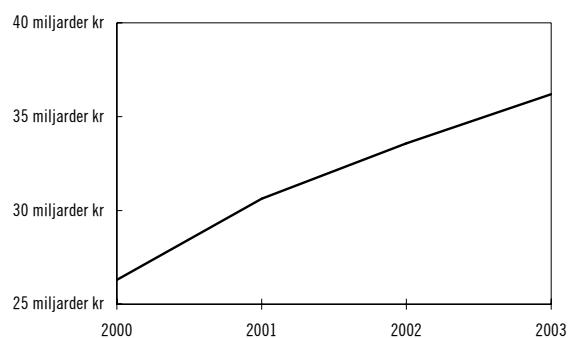
Nutek har inom ramen för *Baltic 21 Näringsliv* beviljat 26 projekt stöd, varav 11 har avslutats. Inom ramen för de avslutade projekten har cirka 1 600 personer deltagit i de över 220 konferenser, workshops, studiebesök m.m. som genomförts. Av de ca 250 svenska företag som engagerades har drygt 25 procent knutit nya affärskontakter, fler än hälften anser att deras konkurrenskraft stärkts och 32 företag rapporterar att man träffat affärsavtal med företag eller annan aktör i samarbetslandet.

Länsstyrelsen i Västerbotten, som ansvarar för insatser för näringslivsutveckling i Barentsregionen, uppger att svenska företag som deltagit i genomförda Barentsprojekt lyckats ta hem exportaffärer på över 200 miljoner kronor.

Analys och slutsatser

Genom de olika uppdrag som finansieras ur Östersjömiljard 2 har svenska företag inom en rad sektorer fått tillgång till handfast stöd i sina exportansträngningar i Östersjöområdet. Sveriges export till Baltikum, Polen och Ryssland uppgick till 36,2 miljarder kronor år 2003. Den svenska exporten till dessa fem grannländer har ökat med cirka 38 procent de senaste tre åren. Rysslands integrering i världsekonomin och de baltiska ländernas och Polens anslutning till EU och dess inre marknad innebär att potentialen för investeringar, företagande och handel i Östersjöregionen växer.

Diagram 5.6 Exportutvecklingen till ett antal länder i Östersjöområdet (2000–2003)

Källa: SCB
Avser export till Ryssland, Estland, Lettland, Litauen och Polen

Anslaget kommer att utvärderas i sin helhet i anslutning till att samtliga insatser har avslutats 2005. Som ett steg mot denna slututvärdering gav regeringen Statskontoret i uppdrag 2003 att göra en utvärdering av dittills gjorda insatser. Statskontoret gav i sin rapport en rad värdefulla rekommendationer som nu följs upp under kvarvarande programperiod.

I 2003 års regeringsförklaring aviserades etableringen av ett särskilt Östersjöcentrum för att stärka svenskt näringslivs position och möjligheter att bedriva handel i regionen. Regeringen beslutade i juni 2004 (dir. 2004:81) om en utredning rörande organisation av ett Östersjöcentrum.

5.9 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har inte haft några invändningar i revisionsberättelserna för 2003 avseende myndigheterna inom politikområdet.

5.10 Budgetförslag

5.10.1 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2003	Utfall	19 281		495
2004	Anslag	19 853 ¹	Utgifts-prognos	19 982
2005	Förslag	20 070		
2006	Beräknat	20 288 ²		
2007	Beräknat	20 639 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 20 070 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 20 070 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) verksamhet. SWEDAC är central förvaltningsmyndighet för teknisk kontroll och nationellt ackrediteringsorgan för laboratorier och för certifierings-, provnings- och besiktningsorgan. Myndighetsverksamheten omfattar samordningsansvar för den totala marknadskontrollen i Sverige (ett 20-tal myndigheters tillsyn på marknaden av att produkter uppfyller väsentliga säkerhets-, miljö- och hälsokrav). Härutöver har SWEDAC ett sektorsansvar för legal mätteknik (att varor håller mått och vikt) samt ädelmetallkontrollen.

Ackrediteringsverksamheten svarar för drygt 75 procent av SWEDAC:s omsättning. Som ackrediteringsorgan åligger det SWEDAC att i internt och externt arbete uppfylla högt ställda kvalitetskrav och genomgå internationella kvalitetsrevisioner.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet - Ackreditering

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	89 452	87 426	2 026
(varav tjänsteexport)	23 119	21 583	1 536
Prognos 2004	86 800	87 290	-490
(varav tjänsteexport)	18 500	18 100	400
Budget 2005	90 300	89 800	500
(varav tjänsteexport)	19 100	18 600	500

Under 2003 uppgick intäkterna från uppdragsverksamheten till knappt 90 miljoner kronor, vilket innebar ett bättre resultat jämfört med föregående år. Kostnaderna understeg intäkterna med 2 miljoner kronor, vilket sammantaget innebär ett betydligt bättre resultat än föregående år som redovisade ett underskott på 2 miljoner kronor. Kvaliteten i verksamheten är fortsatt hög.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att SWEDAC fortsätter att utveckla svenska kontrollordningar i öppna system. Det är vidare angeläget att arbetet med att förbättra och internationalisera bedömningskriterier avseende teknisk provning och kontroll drivs vidare.

SWEDAC har fortsatt en viktig roll att fylla genom att skapa goda förutsättningar för de nya medlemsländerna i EU.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 20 070 000 kronor anvisas under anslaget 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 20 288 000 kronor respektive 20 639 000 kronor.

Tabell 5.4 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	19 853	19 853	19 853
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	217	435	786
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 070	20 288	20 639

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.10.2 39:2 Kommerskollegium

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	61 259	Anslags- sparande	3 661
2004	Anslag	65 442 ¹	Utgifts- prognos	66 132
2005	Förslag	66 305		
2006	Beräknat	66 967 ²		
2007	Beräknat	68 109 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 66 305 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 66 305 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar Kommerskollegiums verksamhet. Kollegiet är central förvaltningsmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik.

Regeringens överväganden

Det är angeläget att Kommerskollegium fortsätter att ha kontinuerlig beredskap att bistå Regeringskansliet i det löpande arbetet och förser regeringen med kvalificerat underlag inför beslut och förhandlingar. Detta gäller särskilt arbetet med att förbättra den inre marknadens funktion, arbetet inom den gemensamma handelspolitiken, pågående WTO-förhandlingar, arbetet med EU:s anti-dumpningsåtgärder och arbetet med regionala och bilaterala frihandelsavtal. Det samma gäller kollegiets insatser för att öka kunskapen om handelspolitiska frågor i ett vidare perspektiv hos allmänheten. Vidare är kollegiets roller inom anmälningsprocedurerna för tekniska frågor och som samordningscentral och kontaktpunkt för aktivt arbete mot handels hinder fortsatt viktiga.

Regeringen ser också positivt på kollegiets engagemang för inrättande av en kontaktpunkt för export från utvecklingsländer. Sverige har varit drivande för att en liknande funktion skall inrättas i EU, vilket har resulterat i en särskild webbsida med information om gällande regelverk.

Kommerskollegium har vidare en viktig roll i att medverka i arbetet med att utveckla det nationella centrum för förenkling av handelsprocedurer *tradEasy* (se avsnitt 5.6.2) som skall verka för effektivare handelsprocedurer, med stark betoning på resultat av samhälls- och kommersiell nytta som stärker näringslivet och Sveriges konkurrenskraft.

Regeringen fattade den 27 maj 2004 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2003 skall disponeras. Beslutet innebar att 1 766 000 kronor skall föras bort som indragning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 65 305 000 kronor anvisas under anslaget 39:2 Kommerskollegium för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 66 967 000 kronor respektive 68 109 000 kronor.

Tabell 5.6 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:2 Kommerskollegium

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	65 442	65 442	65 442
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	863	1 525	2 667
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	66 305	66 967	68 109

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.10.3 39:3 Exportfrämjande verksamhet

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	195 680	Anslags- sparande	9 045
2004	Anslag	223 956 ¹	Utgifts- prognos	206 784
2005	Förslag	319 956		
2006	Beräknat	320 956		
2007	Beräknat	165 756		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget finansierar det statliga uppdraget till Sveriges exportråd (Exportrådet), exportfrämjande insatser, särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska insatser samt Sverigeprofilering till stöd för främjande.

Exportrådets verksamhet grundar sig på ett avtal mellan staten och Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening (SAUF). Verksamheten inriktas på tre områden: exportinformation, exportprogram och exportkonsulting. Exportinformationen finansieras i huvudsak med stat-

liga medel. Många exportprogram är delfinansierade med statliga medel, medan konsultverksamheten bedrivs med avgifter på marknadsmässiga grunder.

Regeringens överväganden

Regeringen finner det angeläget att långsiktiga, strategiska och offensiva satsningar görs inom exportfrämjandet i enlighet med regeringens tio-punktsprogram för tillväxt i regeringsförklaringen 2003 och främjandeoffensiven *Aktiva, Attraktiva Sverige* för mandatperioden som lanserades 2002. Satsningarna inriktas bl.a. på exportinformation, exportutvecklingsprogram och internationell marknadsföring av särskilda branscher och svenskt spjutspetskunnande, förstärkt svensk närvaro i ekonomiskt dynamiska regioner, importfrämjande samt särskilda handelsfrämjande och handelspolitiska insatser. Anslaget ökar till följd av regeringens satsning *Aktiva, Attraktiva Sverige*. Denna satsning innefattar inte minst ett aktivt samarbete mellan främjandets olika aktörer inklusive Nämnden för Sverige-främjande i utlandet (NSU).

Under anslaget har medel beräknats för särskilda främjandeinsatser för att öka svenska företags affärsmöjligheter i EU:s nya medlemsländer och grannländer.

Från anslaget har 4 miljoner kronor år 2005 och 3 miljoner kronor år 2006 och 2007 beräknats för att bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden.

Regeringen fattade den 27 maj 2004 beslut om hur det utgående anslagssparandet avseende anslaget för 2003 skall disponeras. Beslutet innebar att 2 603 000 kronor skall disponeras av Regeringskansliet och att resterande medel återfördes till statskassan.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 319 956 000 kronor anvisas under anslaget 39:3 Exportfrämjande för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 322 925 000 kronor respektive 169 706 000 kronor.

Tabell 5.8 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 39:3 Exportfrämjande

Tusental kronor			
	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	223 956	223 956	223 956
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	96 000	97 000	-58 200
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	319 956	320 956	165 756

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

5.10.4 39:4 Investeringsfrämjande

Tabell 5.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
2003	Utfall	72 937	Anslags-sparande	4 001
2004	Anslag	67 328 ¹	Utgifts-prognos	70 089
2005	Förslag	68 247		
2006	Beräknat	69 339 ²		
2007	Beräknat	56 652 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 68 341 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 54 830 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar verksamheten vid Myndigheten för utländska investeringar i Sverige (Invest in Sweden Agency, ISA), som är den centrala myndigheten för investeringsfrämjande åtgärder i Sverige. Verksamheten inriktas på informationsinsatser, marknadsföringsprojekt inom särskilda fokusområden samt regional samverkan och utbildningsverksamhet.

Verksamheten finansieras dels med anslagsmedel, dels med bidrag från regeringen avseende bl.a. regionalpolitiska medel och från partners i projektverksamheten.

Regeringens överväganden

Regeringen finner det angeläget att offensiva satsningar genomförs inom investeringsfrämjandet. För år 2005 föreslår regeringen medel på motsvarande nivå som år 2004.

Regeringen fattade den 27 maj 2004 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2003 skall disponeras.

Beslutet innebar att myndigheten fick disponera hela det ingångna anslagssparandet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 68 247 000 kronor anvisas under anslaget 39:4 Investeringsfrämjande för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 69 339 000 kronor respektive 56 652 000 kronor.

Tabell 5.10 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, 39:4 Investeringsfrämjande

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	67 328	67 328	67 328
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	797	1 792	3 060
Beslut	122	219	-13 736
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	68 247	69 339	56 652

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

5.10.5 39:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer

Tabell 5.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	15 148		2 627
2004	Anslag	15 510 ¹		15 224
2005	Förslag	15 510		
2006	Beräknat	15 510		
2007	Beräknat	15 510		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget disponeras för avgifter och bidrag för Sveriges deltagande i vissa internationella närings- och handelspolitiska organ.

Utgiftsstyrande faktorer är medlemsavgifternas utveckling i aktuell valuta valutakursernas utveckling.

Anslaget disponeras av regeringen och belastas främst för avgifter och bidrag till nedanstående organ. Deltagandet bedöms av regeringen som nödvändigt för att möjliggöra svensk påverkan på den internationella utvecklingen, för ett aktivt svenskt deltagande i internationellt samarbete samt för informationshämtning på för Sve-

rige viktiga områden. Anslaget täcker avgifter till följande organisationer:

- Världshandelsorganisationen (WTO)
- Internationella rådet för samarbete på tullområdet (WCO)
- Internationella Tulltariffbyrån (I.C.T.B.)
- Internationella Byrån för Utställningar i Paris (BIE).

Regeringens överväganden

Regeringen fattade den 27 maj 2004 beslut om hur det utgående anslagssparandet som översteg tre procent av anslaget för 2003 skall disponeras. Beslutet innebar att hela anslagssparandet fördes bort som indragning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 15 510 000 kronor anvisas under anslaget 39:5 Avgifter till internationella organisationer för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 15 510 000 kronor per år.

5.10.6 Exportkreditnämnden

Exportkreditnämndens (EKN) uppgift är att främja svensk export genom utfärdande av garantier. Garantier skyddar mot förlustrisk i samband med export till och investeringar i utlandet. Verksamheten skall bedrivas så att den är självbärande över tiden och samtidigt ger ett stöd åt den svenska exporten som motsvarar vad konkurrerande företag i andra länder kan erhålla.

Ramutnyttjandet uppgick den 30 juni 2004 till 109,9 miljarder kronor för ordinarie exportkreditgarantier och till 0,1 miljarder kronor för investeringsgarantier. Schablonen innebär att obundna utfästelser medräknas till 50 procent i ramutnyttjandet och bundna utfästelser och förbindelser till 100 procent. Utnyttjandet av investeringsgarantier har minskat kraftigt de senaste åren och beror till största delen på att man i investeringsverksamheten i högre utsträckning använder sig av externa finansiärer. Den förändring i villkoren för investeringsgarantin som inom kort genomförs tar hänsyn till detta förhållande.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 5.12 Uppdragsverksamhet***Tusental kronor*

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	3 329	1 046	2 283
Prognos 2004	1 708	527	1 181
Budget 2005	1 786	1 356	430

Budgeten är upprättad enligt riskmässiga principer som även belastas av reservationer för riskerna i engagemang och skadefordringar.

Resultatet för första halvåret 2004 är ett överskott på 543 miljoner kronor, vilket främst beror på att skadeersättningen varit låg samt att EKN har positiva kursdifferenser.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2005 ställa ut exportkreditgarantier intill ett belopp av högst 200 miljarder kronor inklusive tidigare utfärdade garantier samt att under 2005 ställa ut investeringsgarantier intill ett belopp av högst 10 miljarder kronor inklusive tidigare utfärdade garantier. Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att för 2005 besluta att EKN liksom tidigare år får obegränsad upplåningsrätt i Riksgäldskontoret för skadeutbetalningar.

Vidare föreslår regeringen för år 2005 att EKN får disponera en låneram upp till 8 miljoner kronor i Riksgäldskontoret för investeringar.

6 Konsumentpolitik

6.1 Omfattning

Till konsumentområdet hör Marknadsdomstolen, Konsumentverket/Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Fastighetsmäklarnämnden och Resegarantinämnden. Till konsumentområdet hör även frågor som rör

stöd till konsumentorganisationer och konsumentforskning samt bidrag till miljömärkning av produkter. Konsumentpolitiken består därutöver av en rad insatser inom andra politikområden som beskrivs nedan.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 6.1 Utgiftsutveckling inom politikområdet

	Utfall 2003	Budget 2004 ¹	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
<i>Anslag inom utgiftsområde 24</i>						
40:1 Marknadsdomstolen	8,0	9,9	9,5	9,1	9,1	9,3
40:2 Konsumentverket	106,8	104,5	101,1	106,8	107,8	109,6
40:3 Allmänna reklamationsnämnden	21,4	24,2	23,6	23,8	24,0	24,4
40:4 Fastighetsmäklarnämnden	8,1	9,4	10,6	9,5	9,6	9,7
40:5 Åtgärder på konsumentområdet	15,1	17,6	18,1	17,6	17,6	17,6
40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter	4,4	4,4	4,3	4,4	4,4	4,4
Totalt för politikområde Konsumentpolitik²	163,8	170,0	167,2	171,2	172,6	175,1

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FIU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Beloppen är avrundade och delposterna summerar därför inte alltid till totalen.

6.3 Mål

6.3.1 Mål, villkor och resultatindikatorer

De nuvarande målen för konsumentpolitiken fastställdes av riksdagen den 28 november 2001 i enlighet med propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51) och gäller t.o.m. 31 december 2005.

De övergripande målen för konsumentpolitiken är:

- Konsumenternas ställning och inflytande på marknaden skall stärkas, *inflytandemålet*.
- Hushållen skall ha goda möjligheter att utnyttja sina ekonomiska och andra resurser effektivt, *hushållningsmålet*.
- Konsumenternas hälsa och säkerhet skall skyddas, *säkerhetsmålet*.
- Sådana konsumtions- och produktionsmönster skall utvecklas som minskar påfrestningarna på miljön och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling, *miljömålet*.
- Konsumenterna skall ha tillgång till god vägledning, information och utbildning, *kunskapsmålet*.

Målen skall vara styrande för såväl det nationella konsumentpolitiska arbetet som Sveriges arbete i EU och andra internationella forum.

Sedan hösten 2003 pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att ta fram en ny konsumentpolitisk strategi med anledning av att den nuvarande handlingsplanen för konsumentpolitiken löper ut vid årsskiftet 2005.

6.4 Politikens inriktning

Konsumentpolitiken är en del av välfärdspolitiken och skall stödja enskilda människor i deras egenskap av konsumenter för att ge dem ett större inflytande och för att få dem att känna sig trygga på marknaden. Det är viktigt att ge konsumenterna lagstadgade rättigheter, kunskap, information och tillgänglighet till varor och tjänster.

Välinformerade konsumenter kan också bidra till en förbättrad miljö och hållbar utveckling genom medvetna val vid inköp och användning av produkter och tjänster.

Den svenska konsumentpolitiken är en del av den europeiska konsumentpolitiken och den europeiska inre marknaden. Med en ökande gränsöverskridande handel, bl.a. genom de nya möjligheter som näthandeln erbjuder, och med en ökad gränsöverskridande handel mellan länderna blir betydelsen av en hög skyddsnivå även på EU-nivå allt viktigare. Ett utvidgat EU medför ett ökat behov av samarbete mellan olika medlemsstater för att driva det europeiska konsumentpolitiska arbetet framåt. Konsumentfrågorna är därför prioriterade i Sveriges EU-arbete. Regeringen arbetar för att stärka konsumenträtten, särskilt i EU. Arbetet utgår ifrån skrivelsen Mål och inriktning för det svenska arbetet med konsumentfrågor i EU (skr. 2001/02:148). I skrivelsen fastställs bl.a. att regeringen skall verka för att Sverige aktivt skall främja konsumenternas intressen och inflytande i EU samt verka för en stark och bred konsumentpolitik inom EU.

Eftersom de nordiska länderna har en likartad syn på konsumentskydd finns ett starkt samarbete på området inom ramen för det nordiska regeringssamarbetet. Bl.a. förs regelbundna dialoger på politisk- och tjänstemannanivå rörande genomförandet och tillämpningen av olika gemenskapsdirektiv. Under senare år har de baltiska länderna deltagit i olika nordiska aktiviteter på konsumentområdet.

Prioriteringar under 2005

I propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135) anger regeringen de åtta delmål som gäller för perioden 2001–2005 och som tydliggör regeringens prioriteringar inom ramen för de fem övergripande målen för konsumentpolitiken. Dessa är:

1. Vägledning, information och utbildning
2. Inflytande
3. Finansiella marknader
4. Produktsäkerhet och marknadskontroll
5. Konsumentforskning
6. Prisinformation

7. Nyligen konkurrensutsatta marknader
8. Miljö

Följande prioriteringar per verksamhetsområde, föreslås gälla för konsumentområdet 2005.

Vägledning, information och utbildning

Arbetet med att bekämpa förekomsten av modskapningar och liknande förfaranden kommer fortsatt att prioriteras högt.

Ett nytt konsumentproblem som kommit att växa är så kallade försåtliga SMS-tjänster. Arbeta för att förebygga framtida problem kommer att ytterligare prioriteras med utgångspunkt i den kartläggning som Konsumentverket presenterar i november 2004.

Information till ungdomar kommer särskilt att prioriteras i Konsumentverkets informations- och kunskapsarbete.

Inflytande

De svenska konsumentorganisationerna föreslås få fortsatt stöd under 2005. Det gäller även organisationen Rättvisemärkt.

Finansiella marknader

Konsumentverket skall stärka sitt arbete med att förebygga skuldfällor, bl.a. mot bakgrund av de orsaker till överskuldssättning som framkom i den av verket till regeringen avlämnade rapporten om överskuldssättning.

Inom ramen för det projektstöd som administreras av Konsumentverket skall projekt relaterade till överskuldssättning prioriteras.

Produktsäkerhet och marknadskontroll

Marknadskontrollutredningen (SOU 2004:57) har till regeringen lämnat förslag om genomförandet av en effektiv marknadskontroll som möter EU-kraven och säkrar en heltäckande och stabil svensk organisation. Utredningsförslaget föreslår att Konsumentverket stärker fältorganisationen och utvecklar samarbetet med tullen. Under 2005 ska utredningens förslag analyseras.

Representativ och aktuell skadedata är ett nödvändigt verktyg för ett effektivt och fokuserat produktsäkerhetsarbete. Genom omdisponeringar inom konsumentområdet tillförs skaderegistreringssystemet EHLASS 1,5 miljoner kronor utöver de 1,5 miljoner kronor som finansieras av Socialdepartementet över anslaget 14:7 *Folkhälsopolitiska åtgärder*, utgiftsområde 9. Finansieringen av systemet som drivs av Socialsty-

relsen och vars statistik är central i Konsumentverkets arbete med produktsäkerhet säkras därmed och ambitionerna höjs.

Tjänstesäkerhet är ett prioriterat område. Konsumentverkets inledda arbete med strategin för tjänstesäkerhet kommer att fortgå under 2005.

Konsumentforskning

För att stärka konsumentforskningen kommer Centrum för konsumentvetenskap vid Göteborgs Universitet att föreslås få fortsatt stöd under 2005.

Prisinformation

Prisjämförelser är en fortsatt prioriterad fråga med utgångspunkt i den nya och heltäckande prisinformationslag som träder i kraft den 1 oktober 2004. Den nya lagen gör det möjligt att införa jämförpriser på produkter som inte tidigare omfattats av krav på prisinformation. Det kan handla om olika tjänster inom exempelvis el och mobiltelefoni.

Nyligen konkurrensutsatta marknader

Konsumentverket skall i samarbete med Konkurrensverket genomföra systematiska studier av vilka konsekvenser de nyligen konkurrensutsatta marknaderna har fått för konsumenterna. De särskilda insatser som gjorts på främst el- och telemarknaderna skall också följas upp och avrapporteras till regeringen innan årets slut.

Miljö

Den pågående utredningen med uppdrag att ta fram en handlingsplan för hur en mer hållbar konsumtion för hushållen ska uppnås (Jo 2004:01) överlämnas till regeringen våren 2005.

En ny strategi för konsumentpolitiken

Ett förslag till en ny strategi för konsumentpolitiken, omfattande bl.a. nya mål för politikområdet samt nya prioriterade områden, kommer att överlämnas till riksdagen våren 2005.

6.5 Insatser

6.5.1 Insatser inom politikområdet

Paraplyorganisationerna Sveriges Konsumentråd och Sveriges Konsumenter i Samverkan har under flera år beviljats bidrag från regeringen för sin verksamhet med att stärka konsumenternas roll i EU. För 2004 erhåller Sveriges Konsumentråd 3 miljoner kronor och Sveriges Konsumenter i Samverkan 1,2 miljoner kronor.

Fr.o.m. 2004 erhåller organisationen Rättvisemärkt statsstöd om 1,6 miljoner kronor för sitt arbete med att skapa en dialog och opinion kring etisk konsumtion.

De fasta organisationsbidragen kompletteras med projektbidrag till konsumentprojekt som initieras och genomförs av organisationer som arbetar med konsumentrelaterade frågor. Bidragen till särskilda projekt, som administreras av Konsumentverket, omfattar 5,2 miljoner kronor budgetåret 2004. Syftet med bidragen är att stimulera ideella organisationers arbete med konsumentfrågor.

Den arbetsgrupp för konsumentorganisationer som bildades med anledning av Handlingsplanen för konsumentfrågor 2001–2005 har under 2004 träffats ett antal gånger för att bl.a. diskutera den nya konsumentpolitiska strategin.

Sedan Allmänna reklamationsnämnden under en period undantagit tvister rörande vissa försäkringsärenden, har regeringen beslutat att tillföra medel till nämnden för att de ska kunna återuppta dessa ärenden. Efter 1 juli, 2004 kommer således ARN att återigen kunna pröva bl.a. livförsäkringsärenden.

Regeringen finner det eftersträvansvärt att öka det gränsöverskridande innovativa konsument-samarbetet mellan aktörer i olika länder i Norden och EU. Med ett ökat användande av nordiska medel avsatta för konsumentprojekt samt EU-medfinansieringsmedel skulle organisationernas totala medelstillgång öka.

Verksamhetsområde 1: *Inflytandemålet*

Inom verksamhetsområdet verkar Marknadsdomstolen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarnämnden.

Marknadsdomstolen (MD) är en specialdomstol som enligt lagen (1970:417) om marknads-

domstol m.m. handlägger mål och ärenden enligt flera lagar. MD är enda instans i mål enligt avtalsvillkorlagarna, lagen om ingripande mot otillbörligt beteende avseende offentlig upphandling samt i vissa mål och ärenden enligt konkurrenslagen. MD är också enda instans i marknadsföringsmål ifråga om förbud och ålägganden enligt marknadsföringslagen. Domstolen följer EG-domstolens rättspraxis i konkurrens- och konsumentfrågor. MD har också i uppdrag att öka kunskapen om domstolens arbete och dess praxis.

Konsumentverket/Konsumentombudsmannen (KO) arbetar för en hög efterlevnad av konsumentlagstiftning och branschöverenskommelser. Lagstiftningen omfattar ett tjugotal lagar och KO kan bl.a. ingripa genom ansökan hos domstol och genom utfärdande av vitesförelägganden. KO kan även i vissa fall biträda enskilda konsumenter i principiellt viktiga tvister som rör finansiella tjänster och föra grupptalan vid Allmänna reklamationsnämnden såväl som i allmän domstol.

Konsumentverket ansvarar för rådgivningskontoret *Konsument Europa* som bl.a. arbetar för att hjälpa konsumenter som har tvister med handlare i en annan av EU:s medlemsstater.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN) prövar tvister mellan konsumenter och näringsidkare. Nämnden ger rekommendationer om hur sådana tvister bör lösas. ARN yttrar sig också i konsumenttvister på begäran av domstol, stödjer den kommunala konsumentverksamhetens medling i konsumenttvister samt informerar konsumenter och näringsidkare om nämndens praxis.

Fastighetsmäklarnämnden ansvarar för registrering och tillsyn av fastighetsmäklare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400). Tillsynen innebär att nämnden prövar om de registrerade fastighetsmäklarna följer fastighetsmäklarlagen och iakttar god fastighetsmäklarsed. Nämnden informerar även konsumenter och mäklare om god fastighetsmäklarsed. Sedan oktober 2003 ansvarar också nämnden för registrering av och tillsyn över hyresförmedlare genom en ändring av fastighetsmäklarlagen.

Verksamhetsområde 2: Hushållningsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket.

Konsumentverket genomför pris- och matkostnadsundersökningar samt informerar om hushållsekonomi. Verket gör också beräkningar av skäliga levnadsomkostnader som bl.a. används som underlag i Socialdepartementets arbete med att fastställa nivån på försörjningsstödet.

Verksamhetsområde 3: Säkerhetsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket.

Konsumentverket genomför fortlöpande marknadskontroller för att kontrollera produkters säkerhet. Prioriterade produktgrupper är "leksaker" och "personlig skyddsutrustning".

Verket arbetar även aktivt inom ramen för det internationella standardiseringsarbetet.

Med utgångspunkt i olika regeringsuppdrag har arbetet med tjänstesäkerhet fördjupats.

Konsumentverkets analyser av skadestatistik från EHLASS fyller en viktig funktion i arbetet med att motverka hem- och fritidsolyckor.

Verksamhetsområde 4: Miljömålet

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket och SIS Miljömärkning AB.

Konsumentverket (KOV) ger ut föreskrifter om EU:s miljömärkning och granskar miljöargument i marknadsföring. I syfte att underlätta för konsumenterna att leva miljöanpassat inkluderar KOV miljöaspekter i sina konsumentvaruprovningar. I samma syfte innehåller verkets webbplats miljöinformation om varor och tjänster samt tydliga exempel på hur man som konsument kan agera mer hållbart, både vid inköp av produkter och i den vardagliga användningen av produkter.

Konsumentverket deltar även i arbetet för en integrerad produktspolitik (IPP).

SIS Miljömärkning AB är ett icke vinstdrivande bolag som på regeringens uppdrag sköter det nordiska miljömärkningssystemet *Svanen* och EU:s miljömärkningssystem *Blomman*. Bolaget samägs av staten och Sveriges Standardiseringsråd (SSR). Uppdraget till SIS Miljömärkning AB omfattar att utveckla, informera om

och marknadsföra miljömärkningskriterier för konsumentvaror. Verksamheten finansieras dels genom statsanslag, dels genom omsättningsbaserade avgifter från de företag som har en miljömärkningslicens. Verksamheten syftar till att skapa miljövinster genom att stimulera utveckling och användning av produkter som ur miljösynpunkt är att föredra och därmed bidra till en mer långsiktigt hållbar utveckling. Under 2005 inleds arbetet med att revidera EU-förordningen som reglerar den europeiska miljömärkningen, Blomman.

Verksamhetsområde 5: Kunskapsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar Konsumentverket.

Konsumentverket (KOV) ger stöd till kommunala konsumentvägledare och budgetrådgivare i form av utbildning i bl.a. konsumenträtt och stöd i specifika frågor genom webbportalen KOV-Direkt. Information och kunskap ges också direkt till konsumenterna, bl.a. via verkets webbplats och tidningen Råd & Rön. Rådgivningskontoret Konsument Europa, som är en del av Konsumentverket, ger som s.k. Euroguichet-kontor information och råd till konsumenterna vid handel över gränserna. KOV bistår även lärare med stöd för undervisning i konsumentfrågor.

Fortsatt giltighet av lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister

Regeringens förslag: Försöksverksamheten avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister skall förlängas till utgången av år 2006.

Ärendet och dess beredning: Lagen (1997:379) om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister (försökslagen) trädde i kraft den 1 december 1997. Lagen gäller efter förlängning (prop. 2001/02:113, bet. 2001/02:LU21, rskr. 2001/02:275) till utgången av december månad 2004. Försökslagen tillämpas på tvister mellan konsumenterna och näringsidkare, och innebär att Konsumentombudsmannen (KO) har möjlighet

att företräda konsumenten som ombud vid allmän domstol och kronofogdemyndighet. Försöksverksamheten är begränsad till tvister som gäller finansiella tjänster.

Inom Jordbruksdepartementet har det upprättats en utredningsrapport, KO:s medverkan vid vissa konsumenttvister (dnr Jo2004/680), som innehåller en utvärdering av försöksverksamheten. I rapporten föreslås bl.a. att försöksverksamheten förlängs och utvidgas till att omfatta även andra sakområden än finansiella tjänster. Rapporten har remitterats och flertalet remissinstanser är positiva till förslaget eller lämnar det utan erinran. Förslaget bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Lagförslaget är lagtekniskt sett av enkel beskaffenhet. Regeringen anser därför att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Skälen för regeringens förslag: Det pågår ett arbete med att bereda ett förslag om att utvidga försöksverksamheten till att omfatta även andra sakområden än finansiella tjänster, bl.a. måste resursfrågan analyseras innan ett eventuellt förslag kan läggas. Det är viktigt att den nuvarande verksamheten får fortsätta under den vidare beredningen av frågan.

6.5.2 Insatser utanför politikområdet

Konsumentfrågor återfinns inom i stort sett alla samhällsområden och beaktas därför inom ramen för flera andra politikområden, främst inom handels-, miljö-, närings-, livsmedels- och konkurrens politikområdena. Konsumentverket verkar även inom andra politikområden, t.ex. energipolitik och regional utvecklingspolitik.

Konsumentverket har även ett samlat sektorsansvar för konsumentrelaterade handikappfrågor.

Regeringen beviljade i februari 2002 Konsumentverket 15 miljoner kronor för att under perioden 2002–2004 utveckla och testa nya lösningar inom det kommersiella serviceområdet. Regeringen beslutade därefter i juni 2004 att förlänga uppdraget t.o.m. 2006 och beviljade samtidigt Konsumentverket ytterligare sammanlagt 5 miljoner kronor för ändamålet.

Arbetet med att främja en grundläggande servicestruktur skall enligt regeringen präglas av en helhetssyn. Länsstyrelser och regionala självstyrelseorgan har därför, tillsammans med kommuner, lokalt näringsliv, serviceinrättningar samt

lokala utvecklingsgrupper, utarbetat lokala utvecklingsprogram för kommersiell service. Programmen skall genomföras under perioden 2004–2007. Konsumentverket har i uppdrag att stödja länsstyrelserna och de regionala självstyrelseorganen i genomförandet av dessa program.

Riksdagen beslutade i juni 2002 om ett nytt femårigt program med åtgärder för en effektivare energianvändning under perioden 2003–2007 i enlighet med regeringens energipolitiska proposition Samverkan för en trygg, effektiv och miljövänlig energiförsörjning (prop. 2001/02:143, bet. 2001/02:NU17, rskr. 2001/02:317). Beslutet innebär att Konsumentverket även fortsättningsvis arbetar med energideklaration av energikrävande utrustning, som t.ex. kylskåp. Åtgärderna redovisas under utgiftsområde 21, *Energi*.

Inom området finansiella tjänster är stiftelserna Konsumenternas Försäkringsbyrå och Konsumenternas Bank- och finansbyrå verksamma. Byråerna arbetar med kostnadsfri informationsgivning och vägledning på det finansiella området gentemot konsumenter och bekostas av näringslivet. Staten deltar som stiftare genom Finansinspektionen och Konsumentverket.

Fr.o.m. 2002 verkar Konsumenternas elrådgivningsbyrå på initiativ av branschorganisationen Svensk Energi. Byrån har i uppgift att kostnadsfritt vägleda konsumenter i frågor som rör elmarknaden. Huvudmän för byrån är Konsumentverket, Energimyndigheten och Svensk Energi.

6.6 Resultatbedömning

6.6.1 Resultat

Verksamhetsområde 1: *Inflytandemålet*

Inom verksamhetsområdet verkar samtliga av konsumentpolitikens myndigheter.

Verksamhetsområdet är *Marknadsdomstolens* (MD) enda. Året har präglats av åtgärder för att effektivisera och modernisera domstolen, särskilt gällande ärendehandläggning. Effektiviseringsarbetet initierades efter 2002 års ökade handläggningstider och har varit framgångsrikt. Den genomsnittliga handläggningstiden har minskat för alla mål under 2003, detsamma gäller styckkost-

naderna. Effektiviseringen har också bidragit till att antalet balanserade mål har minskat.

Antalet inkomna mål enligt konkurrenslagen har minskat, men har blivit mer omfattande. Under 2003 inkom t.ex. det resurskrävande s.k. bensinmålet. Antalet inkomna mål och ärenden enligt marknadsföringslagen ligger dock på samma nivå som tidigare år.

Domstolens informationsinsatser är kostnads-effektiva och har under året utvecklats trots begränsade resurser. Insatserna omfattar telefonservice, besvarande av skriftliga förfrågningar och domstolens webbplats.

Under året har arbetet med att utveckla webbplatsen fortsatt i enlighet med arbetet med 24-timmarsmyndigheten. Webbplatsen innehåller information om domstolen och dess avgöranden. Tillgängligheten till domstolens domar har ökat genom att de också blivit tillgängliga i bl.a. Rättsbanken.

MD har arbetat med att utveckla domstolens internationella samarbete, bl.a. deltar domstolen i det nya europeiska nätverket för konkurrensrättsdomare. Domstolen håller också på att utveckla kontakterna med kollegor i Norden. Det är positivt att domstolen ser möjligheter i en internationell dialog eftersom domstolens ansvarsområde är kopplat till den inre marknadens funktion.

Inom verksamhetsområdet ligger en stor del av *Konsumentverkets* (KOV) och *Konsumentombudsmannens* (KO) arbete. KO har 2003 fört 12 nya fall till Marknadsdomstolen/allmän domstol, vilket innebär en minskning med 3 ärenden jämfört med 2002. KO har sammanlagt utfärdat 9 förbuds- och informationsförelägganden, vilket innebär en markant minskning jämfört med 2002. Antalet ansökningar om KO-biträde i enskilda tvister har mångdubblats efter en uppmärksam stämning mot en bank för vårdslös rådgivning.

KO tillsatte under året en utredare för att granska Skandias försäljning av kapitalförvaltningen till Den Norske Bank. Utredaren kom fram till att livförsäkringstagarna hade juridisk grund för sina anspråk på moderbolaget, varför KO uppmanade livbolaget att inleda en rättslig process mot Skandia AB för att kompensera spararna i Skandia Liv.

Antalet inkomna ärenden till Konsumentverket ökade med 32 procent under 2003. Flest ärenden rör marknadsföringsmetoder och Internettjänster samt på tredje plats finansiella

tjänster. I samverkan med branschorgan har Konsumentverket slutit flera överenskommelser. Ändringar i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen har föranlett omförhandling av flertalet branschöverenskommelser om leveransvillkor och garantier. Överenskommelser med stöd av prisinformationslagen har träffats angående jämförpriser med Apoteket och med bygg-, färg- och järnhandelns branschorganisation.

Konsumentverket har agerat målmedvetet mot ett av de största framväxande konsumentproblemen på teleområdet, nämligen modemkapningar. Modemkapningar avser när en konsument får sitt Internetmodem omkopplat till ett betal-, utlands- eller dubbeltaxerat lokalnummer. På Konsumentverkets webbplats finns omfattande information om hur man kan skydda sig från att drabbas av modemkapning samt vilka åtgärder konsumenten bör vidta om man har fått sitt modem kapat.

Allmänna reklamationsnämndens (ARN) verksamhet ligger inom verksamhetsområdet. Antalet inkomna ärenden till ARN uppgick 2003 till 8 881. Jämfört med 2002 innebär det endast en marginell ökning. Även om den sammanlagda ärendetillströmningen låg på en i huvudsak oförändrad nivå, märks stora förändringar på flera avdelningar. Sälunda ökade ärendetillströmningen kraftigt till nämndens elavdelning (+ 19 procent), som ensam svarade för knappt en fjärdedel av nämndens sammanlagda ärendemängd. En stor del av ärendeökningen på elavdelningen hänförs sig till tvister rörande Internettjänster (modemkapningar) och betalsamtal. Betydande ärendeökningar kan också noteras på nämndens bostads- respektive motoravdelningar (+ 16 respektive + 9 procent). Samtidigt inträffade en markant minskning av antalet inkomna ärenden på nämndens reseavdelning (- 21 procent).

Nämnden avgjorde under 2003 betydligt fler ärenden än under 2002. Ökningen motsvarar ca 10 procent. Det tillsammans med det faktum att ärendetillströmningen låg på en i huvudsak oförändrad nivå - ledde till att ärendebalansen vid utgången av 2003 var ca 20 procent lägre än vid motsvarande tid föregående år. Den genomsnittliga handläggningstiden för ärenden som avgjordes genom nämndbeslut minskade med 0,5 månader och uppgick till 6 månader. Därmed nåddes det av regeringen uppställda målet för ärenden av detta slag. För kanslibeslut minskade den genomsnittliga handläggningstiden med 0,3

månader och uppgick till 2,2 månader. Målet om en genomsnittlig handläggningstid om 2 månader för kanslibeslut nåddes därmed inte fullt ut.

Följsamheten till nämndens rekommendationer låg under första halvåret 2003 på en i huvudsak oförändrad nivå, 72 procent jämfört med 73 procent för helåret 2002. Den marginella minskningen beror främst på att nämndens rekommendationer i ett mycket stort antal ärenden rörande främst modemkapningar inte har följts av berörda näringsidkare. Bäst följsamhet till nämndens beslut redovisas på nämndens bankavdelning (100 procent) och sämst på bostadsavdelningen (58 procent).

Fastighetsmäklarnämndens (FMN) arbete ligger inom detta verksamhetsområde. Nämnden har under 2003 fått nya arbetsuppgifter i form av registrering och tillsyn över hyresförmedlare. Antalet ansökningar om registrering som fastighetsmäklare med fullständig registrering har ökat med ca elva procent och antalet ansökningar om avregistrering med nio procent. Trots detta har handläggningstiderna för ansökningarna varit oförändrade och följer uppsatta mål.

Antalet mäklare som varit föremål för tillsyn (lämplighetsprövning) har minskat något (tre procent). Å andra sidan har fler av de granskade mäklarna varit föremål för en mer omfattande granskning. Detta har varit möjligt genom att nya effektiva rutiner införts för tillsynsarbetet, vilka också medfört att handläggningstiden för tillsynsärenden har minskat med närmare en månad.

Fastighetsmäklarnämnden har omorganiserat sitt informationsarbete för att ge det en tydligare roll. Informationsinsatser tar nästan två årsarbetskrafter i anspråk och kostar ca 1,5 miljoner kronor. Insatserna vänder sig både till konsumenter och mäklare och omfattas av en webbplats, telefonservice, faktablad och föreläsningar. Nämnden har kontinuerlig kontakt med universitet och högskolor som anordnar mäklarutbildningar, med branschorganisationerna samt deltar i Konsumentverkets utbildning av konsumentvägledare. Under hösten 2003 har mycket av informationsinsatserna gällt frågor från den nya gruppen registreringspliktiga fastighetsmäklare, hyresförmedlarna.

Verksamhetsområde 2: Hushållningsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar endast *Konsumentverket* (KOV).

Undersökningen om hushållens matkostnader har genomförts i 38 kommuner (210 butiker). Både storstäder, mellanstora städer och glesbygdskommuner deltar. Priset för matkorgen varierar i olika grad mellan butikerna i de lokala undersökningarna. Skillnaden mellan den billigaste och den dyraste butiken var större än 30 procent i 13 kommuner. I dessa kommuner ingår flera olika typer av butiker. I 8 kommuner är skillnaden mindre än 10 procent. I dessa kommuner var butikerna få och mer lika varandra.

Undersökningarna visar att det finns en klar tendens att butiker där matkorgen kostar minst samtidigt har det sämsta utbudet av ekologiska livsmedel, detta är fallet på 24 av de 38 orterna. På 13 orter hittar man det största eko-utbudet i den butik där matkorgen kostade mest.

Verkets matkostnadsundersökningar har rönt stor uppmärksamhet i media, inte minst lokalt. En tidigare utvärdering visade att omkring hälften av de tillfrågade konsumenterna hade observerat prisjämförelser mellan olika butiker. Av dessa uppgav knappt hälften att de blivit mer prismedvetna. Även merparten av handlarna ansåg att undersökningarna bidrar till att ge konsumenter mer prisvärda varor.

Under året har Konsumentverket lämnat en rapport till regeringen om överskuldssättning – omfattning, orsaker och förslag till åtgärder.

Verksamhetsområde 3: Säkerhetsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar endast *Konsumentverket* (KOV). Under året har 12 kontroller avslutats och 3 kontroller påbörjats. Marknadskontroll har skett av bl.a. småbarnsängar, trappgrindar och barnvagnar. Kostnaderna för produktsäkerhet och marknadskontroller har under 2003 minskat med knappt 1 miljon kronor i relation till 2002. Provningsresultaten och annan information rörande produktsäkerhet sprids via Råd & Rön, anslagstavlan i SVT, webbplatsen, konferenser och seminarier.

Verket anger att en viss nedgång av medverkan i svenska och europeiska standardiseringsorgan har skett. Samtidigt anser verket att det finns ett problem med konsumentinflytande i stan-

dardiseringen. Verket har till regeringen lämnat en rapport om tjänsterelaterade risker och skador. Rapporten nämner att skaderegistreringen i allmänhet och för konsumenttjänster i synnerhet är bristfällig.

Verksamhetsområde 4: Miljömålet

Inom verksamhetsområdet verkar endast Konsumentverket och SIS Miljömärkning AB.

Konsumentverket (KOV) har mätt prisskillnader för miljömärkta och icke miljömärkta varor. Resultatet visar att av de 90 produktparen som analyserats var de miljömärkta i genomsnitt 31 procent dyrare. Största skillnaden var inom produktgruppen frukt och grönsaker där merkostnaden för miljömärkta varor var 54,1 procent högre.

Fr.o.m. 2003 fick Konsumentverket nya delmål att arbeta utifrån inom ramen för miljömålet (enl. skr. 2002/03:31, Utvärdering av miljömålet i konsumentpolitiken). Statsanslaget till *SIS Miljömärkning AB* omfattade 2003 4,4 miljoner kronor. Anslaget skall finansiera kriterieutveckling.

I Sverige är Svanen välkänd, med sammanlagt 525 aktiva licenser inom 57 produktgrupper. Inom den europeiska miljömärkningen, Blomman, finns kriteriedokument för totalt 21 produktgrupper.

Verksamhetsområde 5: Kunskapsmålet

Inom verksamhetsområdet verkar *Konsumentverket* (KOV). Verkets insatser för att vidareutveckla stödet till vägledningen på kommunal nivå har ökat i volym och effektiviserats. Det har bl.a. gjorts genom ett ökat utbud av kurser samt en effektivare informationsförsörjning med stöd av ny teknik. Antalet kommuner med konsumentverksamhet uppgick 2003 till 260 stycken (2002 var antalet 252). Drygt 90 procent av befolkningen har därmed tillgång till kommunal konsumentrådgivning. Även vissa utbildningsinsatser till kommunernas budget- och skuldrådgivare har genomförts av Konsumentverket.

Tidningen Råd & Rön har en genomsnittlig upplaga på ca 120 000 exemplar dvs. en minskning med ca 5 000 jämfört med 2002. Antalet besök på Råd & Röns egen webbplats ökade med 26 procent jämfört med 2002.

Ett vetenskapligt råd har inrättats vid Konsumentverket. Rådet har fem ledamöter. Rådet skall bidra med analyser och synpunkter som rör utvecklingen på konsumentområdet samt underlätta för verket att, på sina ansvarsområden, ta del av aktuell och relevant forskning.

Åtgärder för att bistå enskilda konsumenter och komma till rätta med bluffakturor, modemkapningar m.m. har präglat årets arbete.

Verket har arbetat på många fronter - med rättsliga ingripanden, teknikutveckling, webbinformation, samarbete med andra myndigheter både nationellt och internationellt samt genom kommunernas konsumentvägledare och, i betydande utsträckning, direkt stöd till konsumenter.

Konkreta förslag till åtgärder har utarbetats tillsammans med berörda myndigheter. Även om dessa konsumentproblem i grunden ännu inte har lösts, så har den motkraft som kunnat mobiliseras inneburit en stor hjälp för konsumenterna att hävda sina intressen.

Konsumentverket arbetar med kunskapsuppbyggnad riktade mot ungdomar i enlighet med de ungdomspolitiska målen. Under 2003 har ett projekt genomförts som syftar till att förbättra kommunikationen till unga. Verket har även uppmärksammat frågan om föräldrars skuldsättning av unga.

6.6.2 Analys och slutsatser

Genom Handlingsplanen för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135), som riksdagen slog fast hösten 2001 (bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/2001:51), har konsumentfrågorna fått en starkare roll i regeringens arbete. Handlingsplanen har bl.a. inneburit att ett vidare grepp tas om konsumentfrågorna, som nu uttalat omfattar frågor som rör finansiella tjänster, boende, nyligen konkurrensutsatta marknader m.m. Konsumentverket har väsentligt ökat sin service till allmänheten och hanterat cirka 2 200 ärenden fler än föregående år.

Konsumentverket har kommit långt i utvecklandet av sina webbplatser. Webbplatserna innehåller idag information inom ramen för alla de fem konsumentpolitiska målen och utgör en god informationskälla. Ökningen av besökare till verkets webbplatser fortsätter. Under 2003 besöktes verkets sidor av 7,1 miljoner besökare, vilket är en fördubbling sedan 2002. Konsu-

mentverkets webbplats tilldelades under året utmärkelsen guldlänken som premierar offentlig sektors innovativa användning av Internet till nytta för medborgarna. Verkets hemsida är sedan 2002 tillgänglig i talsyntes samt delvis på 14 olika språk.

Konsumentverket och Konsumentombudsmannens tillsynsarbete bedöms också som värdefullt. Antalet marknadskontroller har ökat och tillsammans med standardiseringsarbetet utgör det en viktig del av verksamheten på produktssäkerhetsområdet. Verksamheten vid Konsumentverkets rådgivningskontor *Konsument Europa* bedöms som viktig. Konsumentkontaktorna visar på ett tydligt behov av stöd.

De andra myndigheterna inom politikområdet har också satsat på att utveckla sina webbplatser i enlighet med arbetet för en 24-timmars myndighet, särskilt kan *Marknadsdomstolens* arbete nämnas. Marknadsdomstolen har även arbetat med att framgångsrikt effektivisera domstolens arbete.

Allmänna reklamationsnämnden har minskat handläggningstiderna för alla beslutstyper men har trots det inte helt uppfyllt det uppsatta målet för kanslibeslut. Anslaget har under de senaste åren ökat, senast efter förslag i den ekonomiska vårpropositionen för 2004. Den stora ärendemängden visar att en sådan utomrättslig tvistlösning som tillhandahålls genom nämnden tillgodoser ett angeläget behov. Den fortsatt höga följsamheten till nämndens beslut visar vidare att nämndens verksamhet leder till positiva resultat.

Under 2003 påbörjade nämnden ett omfattande utvecklings- och förändringsarbete när det gäller den interna organisationen, som bör leda till ökad effektivitet och kvalitet i ärendehandläggningen. Nämnden räknar med att förändringarna tillsammans med kraftfulla kompetensutvecklingsinsatser kommer att leda till märkbara positiva resultat, som efter en inkörningsperiod bör visa sig redan under slutet av 2005.

Fastighetsmäklarnämnden har trots ett fortsatt ökat antal registreringsansökningar lyckats hålla ner handläggningstiderna och styckkostnaderna med hjälp av nya rutiner och effektivisering av den egna verksamheten. Samtidigt fortsätter nämnden att utveckla kontakterna med branschorganen och mäklarstudenterna. Nämnden har påbörjat det nya arbetet med registrering och tillsyn av hyresförmedlare den 1 oktober 2003. Registreringen gick trögt 2003 med endast en

registrering. Våren 2004 har ansökningarna dock börjat komma in i större utsträckning. Ett fortsatt utvecklingsarbete i frågan är att vänta.

SIS Miljömärkning AB:s arbete är positivt. Svanen är enligt undersökningar känd av över 90 procent av befolkningen. Arbetet med att göra EU-blomman mera känd bör nu tydligare prioriteras.

6.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionen bedömer att årsredovisningarna för politikrådets myndigheter för 2003 i allt väsentligt är rättvisande.

6.8 Budgetförslag

6.8.1 40:1 Marknadsdomstolen

Tabell 6.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	8 002	Anslags-sparande	637
2004	Anslag	9 942 ¹	Utgifts-prognos	9 535
2005	Förslag	9 065		
2006	Beräknat	9 146 ²		
2007	Beräknat	9 299 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 9 065 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 9 065 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar Marknadsdomstolen som enligt lagen (1970:417) om marknadsdomstol m.m. handlägger mål och ärenden enligt framförallt konkurrens- och marknadsföringslagen.

Efter ett antal år med allt fler omfattande mål och begränsade resurser är domstolens ekonomi i balans. På tilläggsbudget 2004 har domstolen fått ett tillskott på 1 miljon kronor för att ha möjlighet att hantera ett mycket omfattande mål enligt konkurrenslagen under hösten 2004, det s.k. bensinmålet.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 065 000 kronor anvisas under ansla-

get 40:1 *Marknadsdomstolen* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 9 146 000 kronor respektive 9 299 000 kronor.

Tabell 6.3 Härlledning av anslagsnivån 2005-2007, för 40:1 Marknadsdomstolen

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	8 942	8 942	8 942
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning ²	123	204	357
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 065	9 146	9 299

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.8.2 40:2 Konsumentverket

Tabell 6.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utfall	Utgifts- prognos
2003	106 797			1 676
2004	Anslag	104 464 ¹		101 076
2005	Förslag	106 818		
2006	Beräknat	107 816 ²		
2007	Beräknat	109 639 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

²Motsvarar 106 818 tkr i 2005 års prishäns

³Motsvarar 106 818 tkr i 2005 års prishäns

Anslaget finansierar Konsumentverkets arbete med att genomföra den fastställda konsumentpolitiken. Fr.o.m. 2004 tillfördes anslaget ökade medel för att tills vidare ansvara för den permanenta driften av den servicedatabas som regeringen uppdragit åt Konsumentverket att driva.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Råd & Rön

Tabell 6.5 Råd & Röns utveckling

Tusental kronor

	Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)
Utfall 2003			20356	19871	485
Prognos 2004			21400	20800	600
Budget 2005			21000	21000	0

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 106 818 000 kronor anvisas under anslaget 40:2 *Konsumentverket* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 107 816 000 kronor respektive 109 639 000 kronor. Från och med 2005 föreslås anslaget ökas med 1 000 000 kronor från utgiftsområde 9, anslaget 14:8 folkhälso- och alkohopolitiska åtgärder UO 9. I propositionen 2003/04:161 Alkohopolitiska frågor föreslås Konsumentverket att intensifiera tillsynen rörande marknadsföringen av alkoholhaltiga drycker.

Tabell 6.6 Härlledning av anslagsnivån 2005-2007, för 40:2 Konsumentverket

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	104 464	104 464	104 464
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris & löneomräkning ²	1 354	2 342	4 148
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	1 000	1 009	1 026
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	106 818	107 816	109 639

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.8.3 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 6.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	21 433	Anslags-sparande	418
2004	Anslag	24 227 ¹	Utgifts-prognos	23 574
2005	Förslag	23 825		
2006	Beräknat	24 038 ²		
2007	Beräknat	24 441 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

²Motsvarar 23 825 tkr i 2005 års prisnivå

³Motsvarar 23 825 tkr i 2005 års prisnivå

Anslaget finansierar Allmänna reklamationsnämndens arbete med att bl.a. pröva tvister mellan konsumenter och näringsidkare. För att nämnden skulle kunna återuppta tidigare exkluderade ärendekategorier beslutade riksdagen (bet.2003/04 FiU 21) att anslaget tillförs 1,1 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 23 825 000 kronor anvisas under anslaget 40:3 *Allmänna reklamationsnämnden* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 24 038 000 kronor respektive 24 441 000 kronor.

Tabell 6.8 Härledning av anslagsnivån 2005-2007, för 40:3 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	23 127	23 127	23 127
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- & löneomräkning ²	-402	-199	186
Beslut	1 100	1 100	1 128
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 825	24 038	24 441

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.8.4 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tabell 6.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	8 101	Anslags-sparande	1 602
2004	Anslag	9 357 ¹	Utgifts-prognos	10 628
2005	Förslag	9 482		
2006	Beräknat	9 572 ²		
2007	Beräknat	9 733 ³		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

²Motsvarar 9 482 tkr i 2005 års prisnivå

³Motsvarar 9 482 tkr i 2005 års prisnivå

Anslaget finansierar Fastighetsmäklarnämndens arbete med att registrera och utöva tillsyn över fastighetsmäklare och hyresförmedlare enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400).

Fastighetsmäklarnämnden tillfördes engångsvis 400 000 kronor på tilläggsbudget i 2003 års ekonomiska vårproposition för sitt nya ansvar för hyresförmedlare i enlighet med lagen (2003:456) om ändring i fastighetsmäklarlagen (1995:400). Mot bakgrund av att den nya lagen började gälla 1 oktober, 2003 och att arbetet med registrering av och tillsyn över hyresförmedlarna kommit igång med full kraft först 2004 har nämnden ett stort anslagssparande 2004. Från den 1 januari 2005 omfattas fastighetsmäklarna av den nya penningtvättslagen (prop. 2003/04:156). Det kommer att innebära utökade arbetsuppgifter för Fastighetsmäklarnämnden.

Tabell 6.10 Intäkter i form av ansöknings- och årsavgifter

Tusental kronor

	Intäkter till inkomstitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2003	8 158	0		8 158
Prognos 2004	8 684	0		8 684
Budget 2005	8 900	0		8 900

Sedan 2002 har antalet ansökningar om registrering ökat. Mot bakgrund av att högskoleutbildningen för fastighetsmäklare är attraktiv, förväntas antalet ansökningar att öka även i framtiden.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 9 482 000 kronor anvisas under anslaget 40:4 *Fastighetsmäklarnämnden* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 9 572 000 kronor respektive 9 733 000 kronor.

Tabell 6.11 Härlledning av anslagsnivån 2005–2007, för 40:4 Fastighetsmäklarnämnden

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	9 357	9 357	9 357
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	125	215	376
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 482	9 572	9 733

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003, (bet. 2003/03:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

6.8.5 40:5 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 6.12 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	15 103	Anslags-sparande	1 842
2004	Anslag	17 625 ¹	Utgifts-prognos	18 076
2005	Förslag	17 625		
2006	Beräknat	17 625		
2007	Beräknat	17 625		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget avser fasta bidrag och projektstöd till lokala och nationella projekt som på olika sätt främjar en god konsumentpolitik. Statsbidrag utgår bl.a. till de svenska konsumentorganisationerna Sveriges Konsumentråd, Sveriges Konsumenter i Samverkan. Nationella centru-

met för konsumentvetenskap (CFK) och fr.o.m. 2004 även organisationen Rättvisemärkt.

Anslagen 40:5 *Stöd till konsumentorganisationer* och 40:6 *Stöd till konsumentforskning* slogs samman fr.o.m. budgetåret 2001 till nuvarande anslag.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 17 625 000 kronor anvisas under anslaget 40:5 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 17 625 000 kronor respektive 17 625 000 kronor.

6.8.6 40:6 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 6.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2003	Utfall	4 400	Anslags-sparande	0
2004	Anslag	4 400 ¹	Utgifts-prognos	4 319
2005	Förslag	4 400		
2006	Beräknat	4 400		
2007	Beräknat	4 400		

¹Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04: FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

Anslaget avser bidrag för att utveckla, informera om och marknadsföra miljömärkningskriterier för konsumentvaror. Bidraget är ställt till SIS Miljömärkning AB Medlen utbetalas via Kammarkollegiet

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 4 400 000 kronor anvisas under anslaget 40:6 *Bidrag till miljömärkning av produkter* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 4 400 000 kronor respektive 4 400 000 kronor.

7 Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

7.1 Budgetförslag

7.1.1 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tabell 7.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Änslags-sparande	Utgifts-prognos
2003	Utfall	108 465	2 210	
2004	Anslag	114 396 ¹		110 499
2005	Förslag	115 909		
2006	Beräknat	116 934 ²		
2007	Beräknat	118 892 ³		

¹ Inklusivt tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 115 909 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 115 909 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar förvaltningskostnader vid Verket för innovationssystem. Myndigheten bildades 2001.

Regeringens överväganden

Myndighetens uppgift är att främja hållbar tillväxt för näringsliv, samhälle och arbetsliv genom utveckling av effektiva innovationssystem och finansiering av behovsmotiverad forskning och utveckling.

För att finansiera kostnader för arkivering föreslås en överföring om 44 000 kronor fr.o.m. 2005 till anslaget 28:21 *Riksarkivet och lands-*

arkiven under utgiftsområde 17 Kultur, medier trossamfund och fritid.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 115 909 000 kronor anvisas under anslaget 26:1 *Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader* för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 116 934 000 kronor respektive 118 892 000 kronor.

Tabell 7.2 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 26:1 Verket för innovationssystem: Förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004 ¹	114 396	114 396	114 396
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 557	2 582	4 541
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	-44	-44	-45
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	115 909	116 934	118 892

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.

7.1.2 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tabell 7.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2003		969 253		12 529
2004	Anslag	1 111 066 ¹	Utgifts- prognos	1 081 315
2005	Förslag	1 122 066		
2006	Beräknat	1 138 639 ²		
2007	Beräknat	1 161 125 ³		

¹ Inklusive tilläggsbudget i samband med 2004 års ekonomiska vårproposition (bet. 2003/04:FiU21) och förslag på tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2005.

² Motsvarar 1 120 099 tkr i 2005 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 120 099 tkr i 2005 års prisnivå.

Anslaget finansierar behovsmotiverad forsknings- och utvecklingsverksamhet, utveckling av

innovationssystemet och liknande. Inriktningen för de närmaste årens verksamhet beskrivs i propositionen Forskning och förnyelse (prop. 2000/01:3) samt i propositionen FoU och samverkan i innovationssystemet (prop. 2001/02:2).

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringen föreslår ett bemyndigande för ekonomiska åtaganden även för 2005. Detta möjliggör att det för delar av verksamheten kan göras ekonomiska åtaganden som exempelvis omfattar långsiktiga program under en flerårig planeringsperiod.

Tabell 7.4 Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Tusental kronor

	Utfall 2003	Prognos 2004	Förslag 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007–
Utestående åtaganden vid årets början	882 078	1 146 028	1 172 028		
Nya åtaganden		700 000	800 000	800 000	1 100 000
Infriade åtaganden		674 000	700 000		
Utestående åtaganden vid årets slut	1 146 028	1 172 028	1 272 028		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 900 000	1 900 000	1 900 000		

Regeringens överväganden

Anslaget beräknas minska med två miljoner kronor årligen under 2006 och 2007 för att bidra till finansieringen av ett förbättrat system för marknadskompletterande kapital i tidiga skeden.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 1 122 066 000 kronor anvisas under anslaget 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling för 2005. För 2006 och 2007 beräknas anslaget till 1 138 639 000 kronor respektive 1 161 125 000 kronor.

Tabell 7.5 Härledning av anslagsnivån 2005–2007, för 26:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling

Tusental kronor

	2005	2006	2007
Anvisat 2004¹	1 111 066	1 111 066	1 111 066
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 000	29 573	52 098
Beslut		-2 000	-2 039
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 122 066	1 138 639	1 161 125

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2003 (bet. 2003/04:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel i 2004 års statsbudget. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning.